

DE

DELAVSKA ENOTNOST

3. VI. 1978 - Št. 21 - L. XXXVII. - CENA 5 DIN

GLAVNI UREDNIK:
VOJKO ČERNELC

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

Naš kaŕipot v druŕbi

Nedavna konferenca Zveze sindikatov Slovenije je sprejela in odobrila pobude slovenskega sindikalnega vodstva za reorganizacijo našega sindikata, hkrati pa je podprla teŕnje, izrečene v javni razpravi, da bi sindikat postal res organizacija delavcev.

Vse, kar je bilo povedanega na tej konferenci — in v popreŕnji javni razpravi — vse bolj postaja vsakdanja skrb naših osnovnih organizacij.

»Ne gre za velike spremembe,« je na blejskem seminarju za sindikalne aktiviste dejal Vinko Hafner, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, »pač pa za takšno preoblikovanje organizacijskih struktur v sindikatu, da bi bilo naše delo še bolj učinkovito.«

Na konferenci ZSS so predvsem govorili o tem, kaj bomo morali še storiti, da bi se zveza sindikatov uveljavila kot družbenopolitična in razredna organizacija

proizvajalcev ter v praksi uveljavljala sklepe celjskega kongresa slovenskih sindikatov.

Gre za dobro samoupravljanje in gospodarjenje, za pošteno in preudarno delitev po delu, za takšne odnose, v katerih se bo sleherni delavec dobro počutil, za uveljavitev vseh tistih starih delavskih hotenj in moralnih norm, od poštenja in tovarštva do solidarnosti in spoštovanje dela slehernega posameznika, za vso tisto paleto našega prizadevanja, ki jo po navadi imenujemo kar skrb za delovnega človeka in ki vse bolj postaja skrb samoupravnih organiziranih delavcev.

Razprava o organizacijski preobrazbi sindikatov se po tej konferenci nadaljuje kot prizadevanje osnovnih sindikalnih organizacij, da bi ocenile svojo dejavnost po zadnjem kongresu, da bi ugotovile, kako so uresničevale sklepe VIII. kongresa.

Delavci smo namreč organizirali svoj

sindikat predvsem zato, ker smo doumeli, da nobene svoje zahteve in terjave ne bomo mogli uresničiti, če v bitki za socialistično preobrazbo naše druŕbe ne bomo nastopali enotno.

Vse tisto, kar naj bi bilo v naših odnosih socialističnega, torej bolj humanega in dobrega, pa si lahko ustvarimo samo sami.

Nihče nam ne bo ničesar podaril.

Nedavna konferenca Zveze sindikatov Slovenije je torej naš kaŕipot. Rekli smo: delati je treba! Nobena reorganizacija nam ne bo ničesar prinesla na kroŕniku! Vse, karkoli bomo storili v prihodnjih mesecih, ko se bomo pripravljali na naš deveti kongres, bo namenjeno samo enemu cilju: da bi vsi delavci postali sindikati.

Tako smo rekli. Ne prvič! Sindikata imamo namreč delavci samo toliko, kolikor ga kot samoupravljalci potrebujemo.

JANEZ VOLJČ

Za komandno mizo

Te dni praznujejo slovenski gradbinci. Obujajo spomine na revolucionarne dogodke leta 1936, na prehojeno pot, polno trdega dela, ŕuljev in znoja, vendar ohrabrujočo, polno sonca in zaupanja v prihodnost. Zato smo se odločili, da bomo posvetili že tradicionalni portret enemu tistih gradbenih delavcev, ki je veliko prispeval k današnji podobi naše domovine, ki že dolga leta deli z deset in deset tisoči gradbenih delavcev Slovenije vse slabo in vse dobro.

Ustavili smo se v asfaltni bazi Slovenija cest v bliŕini Črnuč in poiskali Slavko Mihaliča.

»Doma sem iz Maruŕevca pri Varaŕdinu, v Slovenijo pa sem priŕel že leta 1956, takoj ko sem odsluŕil vojsko. Kot izučen avtomehanik sem se zaposlil pri Slovenija cestah, kjer sem še danes...«, se nam je med delom predstavil Slavko Mihalič. »Preden sem se zaposlil, sem bil lačen in gol. Poleg veselja do dela nisem imel ničesar. Ko sem leta 1965 — takrat smo delali v Divači — prejel ob koncu meseca dvanajst tisočakov, sem se počutil milijonarja. Res, takrat si človek ni upal pomisliti, da se mu bo ŕčasoma godilo še bolje...«

Trdo terensko delo je vodilo Mihaliča iz kraja v kraj. Spoznal je lep del domovine in kljub pomanjkanju časa še vedno našel nekaj prostih uric za učenje in izobraŕevanje. ŕčasoma je opravil izpite za visokokvalificiranega strojnika teŕke mehanizacije. ŕelja po novem, po ŕirjenju obzorja mu še vedno ni dala miru. Tri debela leta je delal v Libiji, lani pa je bil na izpopolnjevanju v Langenthalu v Švici. Po licenci ŕvicarske tvrdke Ammann so namreč Slovenija ceste zgradile najsodobnejšo asfaltno bazo v Jugoslaviji. Zdaj Slavko Mihalič po vse dneve preŕivi ob komandni mizi za pripravo asfalne mase. Ko bo potrebno, bo ŕlo lahko skozi Slavkove »roke« tudi po tristo ton asfalta na uro! Res veliko. Dovolj celo za obnovo letaliŕa Brnik.

»Delam od jutra do večera, po dvanajst ur. ŕe, od februarja nisem imel proste sobote...« pripove-

duje Mihalič, ne da bi pri tem kazal znake utrujenosti. »Ce rad delaš si kos tudi največjim naporom. Zdi se mi, da pri nas mnogi vse preveč mislijo le na to, koliko bo ob koncu meseca v kuverti, vse premalo pa o tem, kaj vse je potrebno napraviti, da je plača v celoti res zasluŕena, da ni podarjen niti dinar...«

»Ko smo že pri osebnih dohodkih, ste zadovoljni z zasluŕkom?«

»Nagrajevan sem po delu. In ker ne delam malo, tudi moji dohodki niso majhni. Po osem do devet tisočakov na mesec, včasih tudi kakega tisočaka več. Kdor je priden, kdor rad dela, mu ni potrebno skrbeti, da bo lačen in bos...«

»V Sloveniji ste že več kot dvajset let. Ste si v tem času morda že ustvarili druŕino?«

»V Grosupljem sem zgradil hišo in tam preŕivljam svoje proste urice in dneve v krogu druŕine. Hčerka končuje osemletko. Pravi, da bo ŕtudirala kemijo, da hoče postati kemijski tehnik. sin hodi v tretji razred. Lepo ŕivimo, ničesar bistvenega nam ne primanjkuje. Ja, le časa je malo. Včasih bi si ga ŕlel več...«

»In kje boste letos preŕiveli počitnice?«

»Prijavili smo se za morje, za Kanegro. Zase pa še ne vem ali bom sploh lahko ŕel. Sredi poletja bomo namreč obnavljali letaliŕsko stezo na Brnikih. Takrat bomo imeli na asfaltni bazi več kot polne roke dela. Saj poznate gradbeniŕstvo, ko je vreme najlepše, je dela največ.«

Slavko Mihalič pa poprime tudi za družbenopolitično delo. Zdaj je član centralnega odbora Slovenija cest za gospodarjenje in delegat v skupŕčine občine Beŕigrad, komunist pa je že od leta 1958.

»Zakaj smo gradbinci tako dragi?« je ponovil naše vpraŕanje. »Saj nismo tako zelo, kot ljudje mislijo. Draga je danes predvsem dokumentacija, pretirane so cene za zemljiŕe in drugo. Če bi bilo odvisno le od nas, bi bila lahko stanovanja za polovico cenejša...«, je zatrdil Slavko Mihalič.

A. ULAGA

SEMINAR ZA SINDIKALNE DELAVCE

ČAS PRIGANJA

V torek in sredo so se na Otočcu seŕli sekretarji in predsedniki občinskih in medobčinskih svetov ZS ter republiških odborov sindikatov — O konkretizaciji sklepov konference ZSS — Seminar kot dogovor za konkretne priprave na bliŕnji kongres ZSS

V torek in sredo so se zbrali na seminarju predsedniki in sekretarji občinskih in medobčinskih svetov ter republiških odborov sindikatov Slovenije. Seminar, ki je bil na Otočcu, so namenili vpraŕanjem, ki zadevajo uveljavljanje ustavne vloge sindikatov in zveze sindikatov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja, organizacijski preobrazbi zveze sindikatov glede na sklepe minule konference, pripravam na kongres ZSS, nekaterim kadrovskim vpraŕanjem, nalogam sindikata pri usmerjanju in stabilizaciji gospodarstva, uresničevanju zakona o zdruŕenem delu in nalogam sindikata v tem procesu. Seminaristi so se tudi seznanili z varnostnimi razmerami v naši republiki.

Prvi dan seminarja — vodil ga je predsednik RS ZSS Vinko Hafner — so udeleŕencem spregovorili Ivan Godec, Adolf ŕuŕtar, Emil ŕuŕtar, Franci Polak in podpredsednik RS ZSS Miran Potrč. Po uvodnih razpravah so seminaristi nadaljevali delo po skupinah, v katerih so konkretnje spregovorili o dilemah, s katerimi se

rečujajo v preobrazbi sindikata v praksi, o oblikovanju občinskih odborov sindikata ter o povezovanju osnovnih organizacij zveze sindikatov v republiške odbore sindikata. Udeleŕenci seminarja so še posebej opozorili, da mora še pred dopusti steči v OOS razprava o dosedanjih rezultatih prizadevanj pri uveljavljanju ustavne vloge sindikatov. Sprejeti je potrebno sklep o uvrstitvi OOS v ustrezen sindikat, ki mora temeljiti na glavni dejavnosti temeljne organizacije zdruŕenega dela, in kajpak tudi opraviti vse delo v pripravah — vsebinsko, organizacijsko in kadrovsko — za kongres. Sprejeli so tudi staliŕa in dogovor o tem, kako opraviti vse naloge v času skupŕčin po občinah, ki so najpomembnejše mesto za oblikovanje osnutkov kongresnih dokumentov. Četudi v prihodnje ne bo zelo ŕirokih razprav o organiziranosti sindikata, vendarle kaže poudariti misel, ki se je kot rdeča nit vlekla v vsej razpravi, da mora biti sindikalna organiziranost proŕna in mora omogočati uveljavljanje neposrednih interesov članstva.

M. M.

Na povabilo Zveze sindikatov Slovenije je našo republiko obiskala delegacija ŕupanijskega sveta Madŕarske iz Zalaegerszega. Gosti, ki jih vodi predsednik Laszlo Vandor, so se na občinskem svetu v Lendavi najprej pogovarjali o nadaljnjem sodelovanju, seznanili pa so se tudi z novo organiziranostjo sindikatov pri nas, z aktualnimi vpraŕanji vzgoje in izobraŕevanja (dvojezično ŕolstvo) ter kulture. V pogovorih v Planiki — TOZD Turniŕe in v lendavskem Viatorju pa so prevladovala vpraŕanja s področja vloge in nalog sindikatov zdruŕenem delu. Madŕarsko delegacijo je pred zaključkom obiska sprejel tudi predsednik RS ZSS Vinko Hafner (na sliki).

Foto: A. AGNIČ

V TEJ ŕTEVILKI PRILOGA

Sindikalni poročevalec

ŕT. 10

Dokumenti konference
Zveze sindikatov Slovenije

OBVESTILO

Obveŕčamo vse naše naročnike in poslovne partnerje, da smo s 1. junijem letos pri SDK — podruŕnica Ljubljana odprli nov ŕiro račun ŕt.

50100-603-41502

ČGP Delo — TOZD
DELAVSKA ENOTNOST

ISKRA, ŠIROKA POTROŠNJA, ŠKOFJA LOKA:

Naprej, ne nazaj

Pred nedavnim je predsedstvo sindikalne organizacije v delovni organizaciji Široka potrošnja v Škofji Loki razpravljalo o organiziranosti in delovanju njihovega sindikata.

Delegati so menili, da je sedanja organiziranost sindikata s konferenco oziroma predsedstvom sindikata na ravni delovne organizacije prinesla veliko dobrih rezultatov, zlasti na področju organizacije in vsebinske krepitve ne le v delu sindikata, temveč delovne organizacije v celoti.

Kot so zapisali v zadnji številki »Iskre«, glasilu delovnega kolektiva združenega podjetja Iskra, so delegati »nove težnje za povezovanje sindikata zgolj na občinski in seveda na republiški ravni ocenili kot nesprejemljive za sedanje

razmere v delovni organizaciji. Seveda, po njihovem mnenju, nikakor ne gre prezreti pomena obojestranskega povezovanja osnovnih organizacij sindikata, ki bivalentno deluje v občini in Iskri kot celoti, dejstvo pa je, da bi uspešnost dela brez povezovalnega organa na ravni delovne organizacije postala dvomljiva. Posebni pogoji, ki veljajo za posamezne temeljne organizacije v Industriji širokopotrošnih izdelkov, nikakor ne dovoljujejo »asimilacije« TOZD na občinskem območju. Sindikat naj bi, kot so menili delegati, s tako obliko organiziranosti še težje zagotavljal osnovni družbenoekonomski položaj delavcev, ki v tej delovni organizaciji združujejo delo.

ŽELEZARNA, JESENICE:

Ocenjevati odgovorno

V zadnji številki »Železarja« glasila delovnega kolektiva SŽ železarne Jesenice smo med drugim v rubriki »Novice iz sindikalnih organizacij« zasledili tudi zanimiv sestavek o razpravi IO OOS valjarne debele pločevine, ki je tekla o popravi pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela skupne porabe. Delegati so se seznanili s pripombami in spremembami osnutka pravilnika. Predlagali so, da naj bi bil vsak ocenjevalec v

TOZD zaposlen vsaj 15 let, da bi lahko ocenjeval in da mora poznati delovna mesta. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je menil, da bodo v primeru nepravilnosti pri ocenjevanju, poklicali posameznike na odgovornost.

Delegati so v sklepnem delu seje razpravljali tudi o predlogu, da bi za novega predsednika občinskega sveta ZS Jesenice imenovali Teodorja Kreuzerja. Predlog so potrdili.

ZDRAVILIŠČE RADENSKA, RADENCI:

Pomoč sindikalnim skupinam

Nedavno tega so na občnem zboru konference OOS Radenske kritično pregledali dejavnost sindikata v minulem obdobju.

Delegati so ugotovili, da se je sindikat aktivno vključeval v celotno poslovno in samoupravno dogajanje v delovni organizaciji. Prav tako so se osnovne organizacije organizirano vključile v uresničevanje zakona o združe-

nem delu. Sindikat je bil tudi nosilec razprav o samoupravnih sporazumih v TOZD in delovni skupnosti skupnih služb. Ob tem pa so delegati poudarili, da bo treba sindikalnim skupinam nuditi večjo strokovno pomoč pri razpravah, prav tako pa še bolj usposobiti sindikalne aktiviste.

Pripravil: I. K.

IZ SEMINARJA ZA SINDIKALNE DELAVCE

Sindikat naj bo prožen

Ivan Godec o organiziranosti — Adolf Šuštar, Emil Šuštar, Franci Polak o pripravah na 9. kongres ZSS — Miran Potrč, podpredsednik RS ZSS o nalogah sindikata pri usmerjanju in stabilizaciji gospodarstva — Konkretno o oblikovanju sindikalnih organov v občinah in republikah

Ivan Godec, sekretar sekretariata predsedstva RS ZSS je na seminarju spregovoril o uveljavljanju ustavne vloge sindikatov in njihovi organizacijski preobrazbi glede na sklepe minule konference ZSS. Med drugim je dejal, da bomo v prihodnje morali vse nove oblike delovanja sindikata podrežati ustavni vlogi zveze sindikatov in oblikovati takšen sistem delovanja, ki bo omogočal uresničevati pravice in dolžnosti delavcev in sindikalne organizacije kot celote v naših družbenih razmerah. Še posebej pa je poudaril:

»Mislim, da je najpomembnejše to, da smo v dosedanjih razpravah odkrito kritično in samokritično ocenili lastno delovanje, delovanje sindikatov, zveze sindikatov in sindikalnih organizacij v vseh okoljih. Če tudi izhodišča, ki smo jih sprejeli na konferenci, nimajo statutarnega značaja, vendarle dajejo smer za organiziranost sindikata do kongresa, na katerem bi naj sprejeli tudi nov statut.«

Zatem je Ivan Godec še posebej opozoril, da moramo v OOS napraviti »obračun« uresničevanja sklepov zadnjega kongresa, saj so ti sklepi bili zelo konkretni, jasni in življenjski, ob tem pa kajpak tudi oceniti svoje delo v osnovnih in drugih organizacijah sindikata. Ko je govoril o zvezi sindikatov in občini, se je zavzel za to, da v prihodnje občinski svet zveze sindikatov ne sme biti le

formalno delegatsko sestavljeno telo in tudi več kot 80 članov naj ne bi štel. Ocenil je, da v občinah skrbno sestavljajo kandidatne liste za člane predsedstva občinskega sveta ZS, saj se čedalje bolj zavedamo pomena tega organa pri vzpodbujanju sindikalne dejavnosti in še posebej pri opredeljevanju do žgočih vprašanj v združenem delu in naši družbi. Ivan Godec je omenil tudi nekatere stranske poti pri oblikovanju občinskih odborov sindikatov. Dejal je: »Imeli smo primere, da so v nekaterih občinah brez analitičnega pristopa ukinjali občinske odbore, tu pa tam pa so tudi nekateri republiški odbori nekritično vztrajali na tem, da se ohranijo občinski odbori tam, kjer za to ni nobene potrebe. Sklep o tem pa lahko sprejmemo le člani osnovne organizacije sindikata.«

O kadrovskih vprašanjih, ki zadevajo organiziranost v sindikatih in zvezi sindikatov in pripravah na kongres je govoril Adolf Šuštar. Seminaristi so se dogovorili o idejnopoličnih kriterijih za vodilne sindikalne delavce v občinah, za delegate kongresov. Pri tem so menili, naj bi v prihodnje bili sekretarji občinskih svetov ZS voljeni politični delavci z najmanj višješolsko izobrazbo, predsedniki pa takšni ljudje, ki imajo politične izkušnje in ugled med ljudmi.

O vsebinskih pripravah na 9. kongres ZSS je govoril Emil Šuštar. Med drugim je dejal, da moramo v pri-

hodnje »akcijo 130« razširiti v vse organizacije združenega dela. Še posebej se je zavzel za oceno uresničevanja programov za uveljavljanje zakona o združenem delu v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in drugih organizacijah. V prihodnje kaže dejavnost sindikatov povsod usmeriti h ključnim problemom, s katerimi se srečujejo delavci pri gospodarjenju in samoupravljanju. Prav zato morajo tudi skupščine občinskih organizacij zveze sindikatov biti usmerjene na življenjske probleme delavcev v občini. So pa tudi priložnost, da delegati ocenijo uresničevanje programskih nalog v preteklem obdobju, še posebej pa družbenoekonomske razmere v občini ter uresničevanje zakona o združenem delu v vseh delovnih okoljih. O uresničevanju zakona o združenem delu in o nalogah sindikata pri tem je razmišljal Franci Polak. Seminaristi so z njim soglašali, da moramo v prihodnje tudi na tem področju ohraniti dosedanje ustvarjalno »klimo«, kar pomeni, da je uveljavljanje družbenoekonomskega položaja delavcev v združenem delu, njihovih pravic in dolžnosti trajna naloga sindikata. Miran Potrč je podal številne konkretne napotke za uresničitev tistih sklepov minule konference ZSS, ki zadevajo naloge sindikatov pri usmerjanju in stabilizaciji gospodarstva. Med drugim je dejal:

»Ko smo poskušali dati večjo težo v teh razpravah predvsem osnovnim organizacijam, smo ugotavljali, da so le-te pod prevelikim vplivom obstoječih analiz, podatkov, stališč in predlogov strokovnih služb, namesto da bi imele oblikovano svoja politična stališča do vseh vprašanj, ki zadevajo položaj, vlogo in interese delavcev. Prav zato si moramo prizadevati, da OOS ostanejo resnično torišče za obravnavo temeljnih življenjskih interesov in potreb svojih članov, vendar moramo vsepovsod tudi zagotoviti, da oblikujejo svoja stališča, ki niso podrejena le strokovni logiki, ampak da se tudi strokovne rešitve v procesu gospodarjenja in samoupravljanja, predvsem pa odločanja, prilagajajo neposrednim življenjskim interesom in potrebam delavcev.«

Za tem je Miran Potrč spregovoril o oblikovanju samoupravnih planov v temeljnih organizacijah združe-

nega dela in samoupravnih skupnostih, o dohodku kot družbenoekonomskem odnosu, o celovitosti planiranja, o odgovornosti poslovoznih organov in še posebej o interesih sindikata v zvezi z bodočimi investicijskimi odločitvami. Dejal je:

»Zavzemati se moramo za to, da pri načrtovanju investicij ne »obdulujemo« le finančnih sredstev za nabavo stroja. Vedno moramo imeti pred očmi, ali bodo tudi boljše delovni pogoji, ali bo nova investicija zagotovila tudi večji dohodek in višji standard, ali je v njej zadosti sredstev za strokovno in družbeno usposabljanje delavcev, kako je s stanovanjskimi vprašanji, prehrano in podobno, kajti le tistim investicijskim odločitvam, ki vsebujejo odgovornost tudi na ta vprašanja, lahko rečemo, da so celovite in da jih bo sindikat podprl.«

Zatem je Miran Potrč govoril o nalogah sindikata pri poglobljanju spoznanj o razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebnih dohodke, o odnosih med proizvajalno in trgovino, o sprotnem spremljanju učinkov gospodarjenja, o oblikovanju in širjenju sindikata in o vzrokih prekinitve dela. In ker vemo, kje so vzroki in kaj so pogoji za prekinitev dela, se mora sindikat v večji meri angažirati pri njihovem odpravljanju, predvsem pa zahtevati spoznane informacije, ki zadevajo ekonomski položaj temeljne ali druge organizacije združenega dela, gibanje osebnih dohodkov in podobno.

Popoldansko delo prvega seminarjskega dne v štirih skupinah je minilo v znamenju razreševanja konkretnih dilem, s katerimi se srečujejo prigraditvi sindikata. Največ pozornosti so posvetili oblikovanju osnovnih organizacij zveze sindikatov, nalogi vloge zveze sindikatov, sindikalnih skupinam in njihovi vsebini delovne konference osnovnih organizacij temeljni organizaciji, delu sindikatov v krajevnih skupnostih, občinskih odborom sindikata itd. Naj pomeniteje je delo v vseh skupinah prevečalo na praktično vzpostavljati tog sistem organiziranosti v sindikatih, saj so v običajnih dokaj različni pogoji za delo, organizacijske oblike pa morajo biti različno prožne, da to upoštevajo.

MARJAN HORVAT DAMJAN KRŽNIAK

Kot gost republiškega odbora sindikata delavcev v trgovini je minuli teden obiskala Slovenijo tričlanska delegacija poljskega sindikata trgovcev. Z organiziranostjo slovenskih sindikatov so goste seznanili člani RO, na obisku v Emoni pa so se pogovarjali predvsem o razporejanju dohodka, čistega dohodka in sredstev za osebnih dohodke. V razgovoru z družbenopolitičnimi delavci Nanosa in Pivki so se gosti zanimali za pogoje dela in družbeni standard delavcev v trgovini ter za izvajanje določil sindikalne liste. Še posebej pa so v Pivki govorili o delu novoustanovljenih potrošniških svetov. Zadnji dan obiska so člani poljske sindikalne delegacije obiskali Bernardin, kjer so se spoznali tudi z delom naših gostinskih delavcev.

IVO KULJAJ

DEJAVNOST SINDIKATA CIVILNIH OSEB NA DELU V JUGOSLOVANSKI LJUDSKI ARMADI

SLEDITI DRUŽBENI STVARNOSTI

Navzlic specifičnim razmeram prizorišče demokratičnega soočanja mnenj — V sindikatu tvorno in odgovorno o vsem, kar zadeva položaj in delo civilnih oseb v armadi

Noben akt, pravilnik, ki ureja položaj civilnih oseb na delu v JLA na ljubljanskem armadnem območju (LAO), ni sprejet, preden o njem ne spregovori tudi njihov sindikat. To nedvomno zgornjo pričla, kakšno veljavo si je pridobil sindikat civilnih oseb na delu v LAO.

»Res skromno smo začeli pred desetimi leti, ko smo ustanovili ta naš sindikat, vendar pa je ta sindikalna organizacija za civilnega delavca v LAO naredila toliko, da lahko danes že govorimo o močni, ugledni in dobro organizirani politični sili.«

Takole nekako je začel pripovedovati Novo Petrušič, predsednik konference organizacij sindikata civilnih oseb na delu v JLA na LAO, ki je sicer višji medicinski tehnik v vojaški bolnišnici Mladika v Ljubljani. V pogovoru sta sodelovala tudi Aleksandra Arambašič, podpredsednica konference OOS in prevajalka na poveljstvu LAO in Stjepan Mesec, predsednik OOS v garniziji Maribor, drugače pa je upravnik intendantskega mizariskega servisa v garniziji.

»Tovariš Petrušič, kakšna je vsebina dela sindikata civilnih delavcev, zaposlenih v LAO?«

»Bistveno je nenehno prizadevanje zagotoviti kar največjo

bojno pripravljenost naše armade. To je naša prva in osnovna naloga. Tega se docela zavedamo tudi v sindikatu. Kot sem že dejal, ima naš sindikat v LAO veliko veljavo, kar se morda najbolj kaže v tem, da užive podporo vseh poveljstvenih in političnih dejavnikov v armadi. Sindikat civilnih delavcev v LAO je prizorišče demokratičnega soočanja mnenj. V njem razpravljamo o vseh vprašanjih, ki zadevajo naš položaj, delo in življenje v armadi. Sindikat je poleg organizacije ZK tudi naša idejnopolična šola, ki jo v preobrazbi našega družbenopolitičnega sistema še kako potrebujemo. Naš sindikat tudi ni le pasiven spremljevalec dogajanj v družbi, temveč ta družbeno dogajanja temeljito pretresamo in zavzema do njih kritična stališča, kajti zavedamo se, da smo kot sestavni del armade v službi družbe. In če v tej družbi delovski razred vodi organizirano bitko za čimprejšnjo uveljavitev svoje delavske ustave, naše sindikalno delovanje ne more potekati le v okviru armade in se dotikati zgolj vprašanj, ki zadevajo nas kot civilne osebe v armadi, temveč moramo tej delovski bitki tudi sami do potankosti slediti na najrazličnejše načine. Končno smo tudi mi del delavskega razreda...«

Besedo je potlej navezala Aleksandra Arambašič, ki je podrobneje osvetlila nekatere vidike sindikalnega dela civilnih delavcev v armadi. Povedla je, da se je sindikalna organizacija civilnih delavcev v LAO na vseh ravneh aktivno vključila v nedavne volitve za skupščine družbenopolitičnih zborov in samoupravnih interesnih skupnosti. Razen tega se v njihovem sindikatu tudi zavzemajo za določene oblike nagrajevanja po delu.

Tudi dohodek civilnega delavca v LAO naj bi bil posledaj odvisen od rezultatov vloženega dela, ki bi ga po posebnem ključu zajeli v variabilnem delu zaslužka. Poleg tega pa je tovarišica Arambašičeva povedala nekaj več tudi o tem, kako se sindikalna organizacija civilnih delavcev v LAO vključuje v solidarnostne, humanitarne in druge akcije. Tako je konferenca organizacije sindikata LAO skupaj z aktivnimi vojaškimi osebami na pobudo sindikata delavcev delovnih skupnosti organizacij in organov družbenih dejavnosti, v katerem tudi aktivno deluje, pomagala pri gradnji knjižnice na prizadetem potresnem območju v Tolminu in zbrala 150 tisoč dinarjev za gradnjo kulturnega doma v poplavljenih Lebanih v SR Srbiji.

Ob koncu pa je nekaj več o dejavnosti OOS civilnih oseb LAO v garniziji Maribor povedal Stjepan Mesec, ki je predsednik osnovne organizacije:

»Pravzaprav je armada s civilnimi osebami, ki delajo v njej, neločljivo povezana, zato je ne moremo jemati posebej in civilne osebe v njeni sestavi spet posebej. Podobno je tudi z družbo in armado. Če izhajam iz slednjega, moram povedati, da naša OOS tesno sodeluje z občinskim svetom ZS Maribor, ki kljub temu, da naša OOS deluje v posebnih razmerah, v določeni meri le usmerja naše delo. Sindikalna organizacija civilnih delavcev garniziji Maribor se vključuje v vse oblike političnega dela. O najrazličnejših zadevah razpravljajo civilni delavci najprej v sindikalnih skupinah, ki imajo svoje poverjenike in ki sklepe sindikalnih skupin prenašajo naprej. To je oblika, za katero lahko rečem, da se je v našem delu zelo obnesla, saj tako res lahko pridejo do veljave izvirna delavska hotenja. Sicer pa si tudi v naši OOS najbolj prizadevamo, kot je bilo že rečeno, da bi sindikat skupaj z drugimi dejavniki krepil bojno pripravljenoost naše armade ter bil hkrati nosilec družbene samozasčitve.«

OB KONCU JAVNE RAZPRAVE O ORGANIZIRANOSTI IN METODAH DELOVANJA ZVEZE SINDIKATOV V LJUBLJANI

Delavci morajo postati dejanski nosilci upravljanja

»Vse oblike organiziranosti zveze sindikatov morajo zagotavljati uresničevanje samoupravljanja tako v temeljni organizaciji združenega dela, delovni organizaciji, sestavljeni organizaciji združenega dela kot na ravni občin in mesta Ljubljane. Delavci morajo postati dejanski nosilci upravljanja v celotnem združenem delu in v vsej naši samoupravni skupnosti.«

V torek, 23. maja, je bila v Ljubljani seja predsedstva mestnega sveta zveze sindikatov, na kateri so obravnavali in sprejeli dopolnitve in pripombe k izhodiščem za izpopolnitev organiziranosti in metod delovanja Zveze sindikatov Slovenije. Hkrati pa je predsedstvo mestnega sveta sprejelo tudi lastna izhodišča za spremembe in dopolnitve organiziranosti zveze sindikatov v Ljubljani.

S temi sklepi se je v ljubljanskih sindikalnih organizacijah končala javna razprava o preobrazbi sindikata, ki je potrdila nujnost predlaganih sprememb, saj bodo le-te omogočile večjo učinkovitost sindikalne dejavnosti. Vendar se ta razprava ni ustavila zgolj pri

reorganizaciji, pač pa je zajela vsa vprašanja dejavnosti zveze sindikatov v Ljubljani, tudi vse tiste slabosti in pomanjkljivosti, ki bi jih že lahko odpravili z bolj prizadevnim delom v vseh naših organizacijah in organih.

Jože Marolt, predsednik mestnega sveta zveze sindikatov, je na seji predsedstva med drugim dejal:

»Čeprav je konferenca ZSS sklenila razpravo o metodah delovanja in organizacijski preobrazbi zveze sindikatov, bomo morali v obdobju pred našim 9. kongresom še veliko storiti, da bi zgradili našo organizacijo na novih temeljih ter kritično in samokritično ocenili, kako smo uresničevali sklepe celjskega kongresa slovenskih sindikatov. Predkongresna razprava, ki se je začela z organizacijsko preobrazbo sindikatov, se bo nadaljevala prav do mariborskega kongresa in zanj bo značilno prizadevanje, da bi okrepili družbeno veljavo sindikatov in njihov vpliv na vsa dogajanja v združenem delu in v družbeni reprodukciji.«

Predsedstvo mestnega sveta Zveze sindikatov v Ljubljani: »Javna razprava je potrdila nujnost predlaganih sprememb.«

KAKO BO ORGANIZIRANA ZVEZA SINDIKATOV V LJUBLJANI

VEČJI VPLIV OSNOVNIH ORGANIZACIJ

Nekaj misli iz izhodišč za organiziranost in metode delovanja Zveze sindikatov Slovenije v Ljubljani

Predlogi za bodočo organiziranost ljubljanskih sindikatov temeljijo na zveznem in republiškem gradivu o preobrazbi naše organizacije in na dosednji razpravi v zvezi sindikatov. Upoštevajo in podpirajo vse bistvene predlagane spremembe, hkrati pa tudi posebne razmere, v katerih delujejo sindikati v Ljubljani, torej v posebni družbenopolitični skupnosti, kjer »sestavljajo organizacijo zveze sindikatov člani, organizirani v osnovnih in v občinskih organizacijah.«

Tako je tudi v izhodiščih ljubljanskih sindikatov predvsem poudarjen pomen krepitve osnovne organizacije zveze sindikatov, ki je »temeljni organiziranosti na ravni občin in mesta.«

Delavci se vključujejo v zvezo sindikatov kot enotno razredno družbenopolitično organizacijo tako, da se v temeljni organizaciji združenega dela ali v samoupravni delovni skupnosti organizirajo v osnovno organizacijo zveze sindikatov. V velikih TOZD lahko ustanovijo več osnovnih organizacij, to pa lahko storijo tudi v tistih temeljnih organizacijah, ki imajo svoje obrate v več občinah na območju mesta Ljubljane; na ravni TOZD naj bi v takem primeru ustanovili sindikalno konferenco. V delovnih organizacijah se osnovne organizacije zveze sindikatov združujejo v konference osnovnih organizacij, v sestavljeni organizaciji združenega dela pa v koordinacijske odbore.

Delavci v zasebni obrti in v pogodbenih organizacijah združenega dela ustanovijo osnovno organizacijo zveze sindikatov na območju ene ali več krajevnih skupnosti.

V izhodišču za organiziranost zveze sindikatov v Ljubljani so tudi zapisali:

»Zveza sindikatov je z nekaterimi oblikami in metodami dela prisotna tudi v krajevni skupnosti, da tamkaj zagotavlja povezo-

vanje delavcev v združenem delu in občanov v krajevni skupnosti. Njena glavna aktivnost je v krajevni konferenci socialistične zveze. Zato, da bo lahko zveza sindikatov odigrala svojo vlogo v krajevni skupnosti, se v posamezni krajevni skupnosti oblikuje sindikalna konferenca, ki jo sestavljajo člani sindikata osnovnih organizacij zveze sindikatov, ki delujejo na tem območju, in tudi člani osnovnih organizacij zveze sindikatov, ki imajo svoj sedež na drugem območju, določeno število članov pa prebiva v krajevni skupnosti.«

Da bi zagotovili uresničevanje osebnih in skupnih interesov članov sindikata, ki se pojavljajo v eni ali več sorodnih dejavnosti, se delavci, organizirani v osnovne organizacije, prek njih povezujejo v sindikate posameznih dejavnosti na ravni občin in mesta, ki naj bi obravnavali vprašanja glede pridobivanja in razporejanja dohodka, delitve sredstev za osebne dohodke, organiziranja temeljnih organizacij združenega dela, delovnih in življenjskih razmer delavcev itd. V občinah naj bi ustanovili (odvisno od števila osnovnih organizacij, števila članov in posebnosti določenih dejavnosti) najmanj osem odborov sindikatov, na ravni mesta pa naj bi za ta področja dejavnosti ustanovili koordinacijske odbore občinskih odborov sindikatov. Pri mestnem svetu bi ustanovili najmanj sedem odborov sindikatov. Za vsa področja dejavnosti, kjer bi ustanovili mestni odbor sindikata, pa bi delovale v občinah konference sindikata posameznega področja.

V gradivu ljubljanskih sindikatov za organizacijsko preobrazbo naše organizacije nadalje govorijo o organiziranju in dejavnosti občinskih svetov zveze sindikatov (tudi v prihodnje jih bo pet), ki jih ustanovijo osnovne organizacije »z namer-

nom, da delavci uveljavljajo v njih in prek njih svoje razredne interese, jih usklajujejo in zagotavljajo, da v okviru mestnega in republiškega sveta uresničujejo svojo razredno vlogo.«

»Vloga in naloge mestne organizacije zveze sindikatov izhajajo iz izjemnega položaja, ki ga ima Ljubljana kot posebna družbenopolitična skupnost, upoštevaje pri tem vse tiste interese delavcev, ki presegajo območje ene občine, oziroma se v enaki ali podobni meri pojavljajo v dveh ali več ljubljanskih občinah. Prav tako je mestni svet zveze sindikatov prisoten pri urejanju vseh tistih vprašanj, ki so povezana z delovanjem Skupščine mesta Ljubljana in njenih organov, kot tudi vseh samoupravnih interesnih skupnosti, ki so organizirane na ravni mesta.«

Pri predsedstvu mestnega sveta naj bi delovalo devet komisij, pri občinskih svetih in mestnem svetu zveze sindikatov pa bodo ustanovili nekaj svetov, ki bodo obravnavali vprašanja, pomembna za družbenoekonomski in socialni položaj delavca v temeljni organizaciji, občini in v mestu. Za zdaj nameravajo ustanoviti svet za razvoj samoupravnih dohodkovnih odnosov v združenem delu in svet za vprašanja življenjskih in delovnih razmer delavcev.

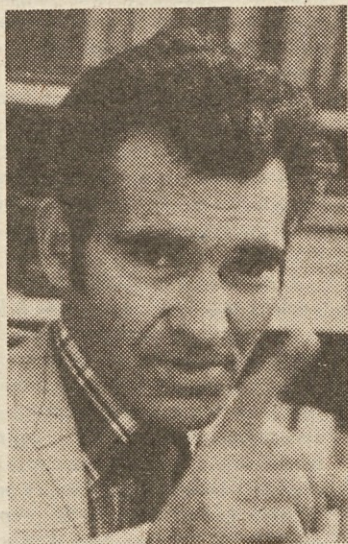
Teh nekaj misli iz ljubljanskih izhodišč zgovorno priča, da se zveza sindikatov v našem glavnem mestu zavzema za takšno preobrazbo, ki ji bo omogočila, da bi še bolj zaživela med samoupravljalci.

Jože Marolt je na seji predsedstva dejal:

»Predvsem gre za to, da morajo odnosi v zvezi sindikatov zagotoviti večji vpliv osnovnih organizacij na oblikovanje stališč občinskih in mestne organizacije in na uveljavljanje teh stališč v sindikalni praksi. Če pa hoče sindikat uresničevati svojo vlogo, mora delovati med delavci.«

Jože Marolt

Dare Ravnikar

Marko Kocijan

IZ RAZPRAVE NA SEJI PREDSEDSTVA MESTNEGA SVETA LJUBLJANSKIH SINDIKATOV

Naredimo obračun našega dela

»V obdobju po 8. kongresu Zveze sindikatov Slovenije se je naša organizacija vsebinsko in kadrovsko okreplila, lahko pa bi še veliko boljše delali in dosegli še večje uspehe.«

V razpravi so člani predsedstva mestnega sveta zveze sindikatov nekajkrat poudarili to osnovno misel iz javne razprave, ki je zajela skoraj vse osnovne organizacije sindikata v Ljubljani.

Delavci so v svojih razpravah podprli predloge iz gradiva za izpopolnitev organiziranosti in metod delovanja sindikatov, obenem pa ugotavljali, da so te spremembe sicer potrebne, toda marsikje bi že doslej lahko dosegli večje uspehe, kljub slabosti v sistemu organiziranja sindikatov in togim ter formalističnim delegatskim odnosom.

Bilo pa je tudi nekaj vprašanj, na katere so terjali odgovore.

Dare Ravnikar, sekretar mestnega sveta zveze sindikatov, je v svojem uvodu v razpravo naštel nekaj takih vprašanj:

Kateri delovne skupnosti lahko ustanovijo skupno osnovno organizacijo sindikata; kako organizirati osnovno organizacijo v dislociranih obratih; kakšne so razlike med delom konference sindikata v TOZD in konference osnovnih organizacij sindikata v delovni organizaciji, kjer je več temeljnih organizacij združenega dela; ali naj bodo vsi poverjeniki sindikalnih skupin člani izvršnih odborov osnovnih organizacij; ali niso morda v republiškem gradivu premalo jasno opredelili vsebinsko funkcijo strokovnih sindikatov; kako naj bi v prihodnje sprejemali nove članove v zvezo sindikatov; ali ne bi še bolj podrobno razmejili delovnih področij med mestno in občinsko organizacijo zveze sindikatov ter hkrati zagotovili večjo delovno povezanost in enotnost delavcev v Ljubljani?

Na nekatera od teh vprašanj je odgovorila že javna razprava in konferenca ZSS, na druga pa bo odgovorila praksa v prihodnjih mesecih, ko bomo vse te spremembe uresničevali v naši organizaciji.

Marko Kocijan, predsednik občinskega sveta zveze sindikatov za Bežigradom, je predlagal, da bi se morali čimprej dogovoriti, kako naj zagotovimo članstvo v zvezi sindikatov tistih delavcev, ki so začasno zaposleni v tujini. Janez Čebulj, predsednik občinskega sveta zveze sindikatov na Viču, se je zavzel za to, da se podrobno dogovorimo, kaj je skupščina sindikata. Slavko Krušnik, predsednik občinskega sveta zveze sindikatov v Šiški, je opozoril na dileme pri organiziranju občinskih odborov in kot primer navedel delovno organizacijo SAP, ki ima temeljne organizacije v Mostah in v Šiški. »Bomo ustanovili dva občinska odbora ali pa bomo še naprej skupaj delali na ravni mesta, kot smo delali doslej in še kar dobro delali ne glede na togost delegatskega sistema?« Miha Draksler, predsednik občinskega sveta zveze sindikatov v centru, je na vprašanje, v katerih panogah naj bi ustanovili sindikalne odbore, odgovoril, da je najboljšje merilo za ustanavljanje strokovnih sindikatov njihovo doseženo delo. »Število odborov ni tolikanj pomembno, važno je, da dobro delajo; takšne odbore še kako potrebujemo — vsaj dotlej jih bomo potrebovali — dokler ne bomo organizirali v združenem delu dohodkovnih celot.«

Nekateri člani predsedstva so zahtevali, da bi morali bolj podrobno povedati, kako bosta delovala problemska konferenca v mestu in v občini (bodo njeni sklepi obvezni?) in kako članski sestanek v osnovni organizaciji, pa še, v katerih krajevnih skupnostih naj bi ustanovili posebne organe sindikata.

Predvsem pa so v razpravi poudarjali, da mora biti občinska organizacija zveze sindikatov povsem samostojna; v mestu naj bi združevali le tista prizadevanja, za katera bi se občinski sveti dogovorili.

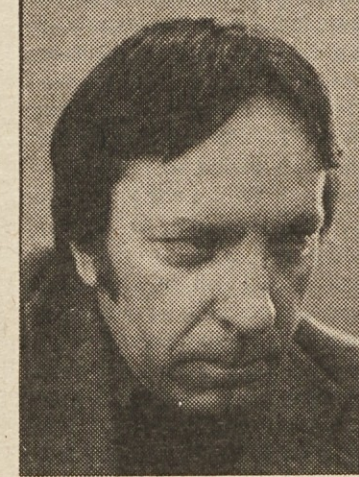
Zofka Tribušon, članica predsedstva mestnega sveta, je kritično ugotovila:

»Dosedle smo dostikrat govorili o tem, kdo je komu nadrejen ali podrejen. Vsi skupaj pa smo premalo delali z osnovnimi organizacijami in z delavci v njih. Občinski sindikalni aktivist je največkrat prišel le do predsednika konference osnovnih organizacij, z delavci pa se je bolj redko pogovarjal.«

Lojze Mežnarč, predsednik medobčinskega odbora zveze sindikatov ljubljanske regije, je v razpravi med drugim dejal:

»Vse te spremembe so potrebne, ker odpirajo široko paleto boljnih možnosti za dejavnost sindikata. Toda tudi doslej nam nihče nikoli ni prepovedal, da bi bolj učinkovito delali. Gre za številne bitke, v katerih so naši sindikati bolj ali manj uspešno delovali, vendar med javno razpravo ni nihče povezal nekaterih naših neuspehov s težavami, ki jih je povzročala stara organiziranost. Delavci so govorili predvsem o subjektivnih slabostih v naši organizaciji, o forumskem načinu dela, ki ima kljub delegatskemu sistemu še kar precej globoke korenine, o tistih izvršnih odborih, ki so podaljšek roke uprave in sklicujejo sindikalne skupine samo zato, da delavce informirajo, kaj so sklenili na svojem zaprtjem sestanku, o tistih predsednikih izvršnih odborov, ki se o delu sindikata raje pogovarjajo z direktorji kot pa z delavci, in o številnih problemih glede delitve dohodka in o osebnih dohodkih, ki smo jih skušali odpraviti z novimi samoupravnimi sporazumi do konca minulega leta, pa smo marsikje zapisali le nekaj lepih načel o delitvi po delu, ki jih zdaj ne spoštujemo in se zato ubadajo s »kriznimi situacijami« in s prekinitvami dela. Seveda niso povsod govorili tako; tam, kjer tega obračuna še ni, naj ga naredijo čimprej. Reorganizacija sindikatov ni sama sebi namen. Le pomagati nam mora, da bo imel delavec v sindikatu odločilno besedo in da bo s pomočjo te svoje razredne organizacije samoupravno odločal o svojem delu in življenju.

JANEZ VOLIČ

Janez Čebulj

Zofka Tribušon

Lojze Mežnarč

V SR SLOVENIJI: 800.000 IZVODOV GLASIL V OZD

So peresa dovolj podkovanana?

Krog je sklenjen. Veriga pa, ki ga tvori, ima močnejše in šibkejše člene. Kateri so močni člani?

Od približno šest tisoč temeljnih organizacij združenega dela v Sloveniji — te se združujejo v kakih tisoč delovnih organizacij — jih približno polovica izdaja lastno glasilo. Osemsto tisoč izvodov glasil v organizacijah združenega dela je podatek, ki lahko vzbuja občudovanje pa tudi samozadovoljstvo, češ: pri obveščanju v združenem delu smo naredili veliko, je pa seveda kaj lahko varljiv. Marsikje je glasilo namreč edina oblika, preko katere delavce obveščajo. Prav zaradi pogostne pasivne vloge glasil pa smo sindikati do njih (upravičeno) zadržani. Kljub temu pa je podatek o številu glasil v organizacijah združenega dela zanimiv, vendar z neke druge plati: obiski v organizacijah združenega dela so nam pokazali, da povsod, kjer izdajajo glasilo, razvijajo v večini primerov še druge oblike medsebojnega obveščanja ali bolje povedano: v približno petsto OZD od skupaj tisoč so nekoga bodisi po politični plati bodisi poklicno zadovoljili za organizacijo obveščanja. Napisal sem »jih obveščajo« — kljub temu pa nas veseli, da je prisotno spoznanje, da brez obveščanja ne gre; dati pa mu je treba drugo, resnično samoupravljaljsko vsebino. Zanimivo je še spoznanje, da v OZD, ki smo jih obiskali, še nismo našli na primer, da bi bil nekdo tako ali drugače zadolžen za obveščanje, pa ne bi skušal svojega dela opredeliti v glasilu. To se zato vedno bolj kaže kot del ledene gore, ki se dviga nad morje, večji del pa je skrit pod površjem. S tem že prihajamo k delu verige, ki jo sestavljajo šibkejši člani, in k saldo v štiriletni bilanci opravljenega dela, ki bi mu težko rekli samo pozitiven, k nalogam, ki smo si jih začrtali in jih šele začeli izvajati.

Uveljaviti dogovorjeno

Imel sem priložnost, da sem se udeležil in sodeloval na več zveznih posvetovanjih o obveščanju v združenem delu. Od tam sem vsakič prihajal s prijetnimi občutki, da smo na tem področju v naši republiki naredili precej — četudi pomeni ta precej, da nam je uspelo ugotoviti, kateri del prevzete naloge še ni izpolnjen. Sistem obveščanja je tudi v združenem delu, kot smo ugotovili, normativno vzorno opredeljen, manjkajo pa nam instrumenti in načini, kako ga uveljaviti v praksi. Podobno kot v Sloveniji razmišljajo še v Vojvodini: tam so sestavili nekakšna minimalna merila, ki naj bi zagotovila izvajanje s sistemom dogovorjenih norm in sporazumov. Tudi pri njih se zavedajo, da njihova minimalna merila niso to, kar hočemo, so pa gotovo poskus, kako opredeliti vprašanja, na katero iščemo odgovor vsi skupaj.

Ali je enovinar na petsto ljudi v organizaciji združenega dela rešitev za tisto, kar bi radi? Negativen odgovor pomeni spoznanje, da nalog v zvezi z obveščanjem ne moremo več prepuščati stihiji in zgolj družbenopolitični osveščenosti ter delovni

pripravljenosti zagrelih posameznikov. S tem v zvezi ne moremo mimo formalne šolske izobrazbe, izkušenj in družbenopolitične angažiranosti tistih, ki se v OZD in v naši družbi sploh ukvarjajo z organizacijo obveščanja in obveščanjem samim. Danes stanje v uredništvih — gledano relativno — ni dosti boljše od tistega pred nekaj več kot desetimi leti, ko smo ustanovili prvi visokošolski zavod v Sloveniji in mu zadali nalogo, da izobražuje kadre, ki bodo strokovno in politično kvalificirano pisali o dogajanju v naši družbi. V uredništvih še vedno prevladujejo kadri z nedokončano oziroma komaj začeto visoko šolo, če pogledamo izobrazbeno strukturo organizatorjev obveščanja v organizacijah združenega dela, pa prevladuje srednja strokovna oziroma srednja izobrazba. Je to dovolj? V nobenem primeru ne, čeprav je šolska izobrazba samo en, vendar ne zgolj formalen vidik celovite usposobljenosti za tako odgovorno delo. Že podatek, da se z obveščanjem v organizacijah združenega dela ukvarja poklicno samo četrtnina vseh, ki delajo na tem področju, priča, da je družbenopolitična angažiranost organizatorjev obveščanja ter urednikov in novinarjev glasil v organizacijah združenega dela vzorna. Obiski v številnih OZD, pogovori na srečanjih in seminarjih pa nam potrjujejo, da je najpogostejša pot, kako se nekdo začne ukvarjati z obveščanjem (in nato glasilom) v OZD družbenopolitična zadolžitve, ki sčasoma preraste v delovno obveznost in nalogo organiziranja obveščanja in obveščati. Z družbenopolitično angažiranostjo organizatorjev obveščanja ter urednikov in novinarjev glasil v OZD in njihovo vpetostjo v naš samoupravni socialistični sistem smo torej lahko še kar zadovoljni, toda kaj, ko je tudi to samo en vidik do celovite osebnosti pri opravljanju nalog in del pri organizaciji obveščanja.

Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo naj vzgoji vsako leto še toliko kadrov, ki imajo ustrezna izhodišča, da postanejo dobri organizatorji obveščanja in novinarji — v tem prispevku se ne spuščam v ocenjevanje uspešnosti in primernosti tako zasnovanega študija novinarstva kot poteka na ljubljanski FSPN — toda potrebe združenega dela še vedno močno presejajo njihovo ponudbo. Zato so organizacije združenega dela prisiljene, da iščejo kadre za organiziranje obveščanja v svoji temeljni organizaciji združenega dela oziroma delovni organizaciji drugače in drugače. Vprašanje je, če so diplomirani novinarji s komaj končano visoko šolo najprimernejši, da v OZD vnašajo takoj svojo vizijo sistema obveščanja. Morda pa bi lahko odgovorili, da se s to odgovorno nalogo lahko učinkoviteje spoprime nekdo, ki je v določeni delovni organizaciji zrastlel, ali pa — in to je najmanj — da ima toliko in toliko let delovnih izkušenj, ki si jih je nabral v združenem delu. S tem seveda nočemo reči, da si diplomanti fakultete ne bi smeli in mogli nabirati izkušenj tudi (in predvsem) v organizacijah združenega dela;

najbrž pa ni najbolje, da jim že prvi trenutek, samo na temelju njihove formalne visokošolske izobrazbe, poverimo vodenje informiranja. No, pa tega se nam zaenkrat ni bati, da bi ponudba absolutov v visokošolsko izobrazbo presešla povpraševanje po tem profilu delavcev: dosti realnejši in združenemu delu bližji je problem, da OZD, ko iščejo nekoga, ki naj bi prevzel organizacijo obveščanja pri njih, težko dobe za to delo nekoga, ki bi imel več kot srednješolsko izobrazbo.

Seminarji in študij ob delu — izhod?

Ali so razni seminarji in študij ob delu izhod iz zdajšnjega stanja? Da in ne. Da, ker bodolušatelji na vsakem seminarju nekaj pridobili, in ne, ker študij ob delu konča le malo študentov in se s tem stanje samo popavlja.

Vendar vztrajamo in tudi na ta način skušamo doseči čimveč. Vztrajamo pri tem, da je za organizatorje obveščanja in novinarja v naši družbi med drugim potrebna tudi visokošolska izobrazba, istočasno pa se potrudimo, da bo čimveč delavcev, ki so se z organiziranjem obveščanja in obveščanjem že delovno promovirali, svoje izkušnje, ki so si jih nabrali, lahko čim kvalitetneje strokovno in politično preverilo ter razširilo svoje temeljno znanje.

Največ zmešnjave je bilo do sledi s seminarji. Ti so bili za organizatorje vselej konjunkturni. Vprašanje pa je, ali ne bi mogli udeleženci z njih odnesti kaj več, kot so. Relativno visoka udeležba na vseh seminarjih za organizatorje obveščanja ter urednike in novinarje glasil v OZD priča, da se ljudje, ki se ukvarjajo z obveščanjem v združenem delu, zavedajo, da še marsičesa ne vedo in da bi si manjkajoče znanje radi pridobili. Obe ugotovitvi sta enako pomembni in vlivata zaupanje, da napori za poenoten dopolnilni sistem izobraževanja niso zaman. Komisija RS ZSS za obveščanje in politično propagando je v tesnem sodelovanju s Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo ter Višjo upravno šolo v Ljubljani pripravila izhodišča, ki jih je te dni dala v najširšo javno razpravo. Pripombe na program bo komisija skušala zbrati tako med samimi organizatorji obveščanja kot med sindikalnimi delavci v sindikalnem centru za družbeno izobraževanje, Društvu novinarjev Slovenije ipd., nato pa bo usklajeni program posredovala socialistični zvezi, da ga kot del v planiranem sistemu dopolnilnega izobraževanja delegatov in drugih delavcev, vključni vanj enakopravno. Osnovna izhodišča, ki jim je komisija RS ZSS pri sestavljanju predloga sledila, so, da mora biti program večstopenjski zato, da ne bilušateljem, ki do neke mere gradivo že poznajo, tega še enkrat razlagali in jih utrujali oziroma postavljali pred njih zahteve, ki jim še niso kos. Komisija prav tako predlaga splošne in specializirane seminarje. Temu je sledila zaradi izkušenj, da na seminarjih, na katerih obravnavamo vse (in nič),lušatelji, ki so

bolj komunikativni, hitro obrnejo ost pogovora v smer, ki posebno zanima samo njih. Zato predlagamo npr. seminarje, na katerih bomo obravnavali samo jezikovna vprašanja, vprašanja kulturne politike v glasilih v organizacijah združenega dela, obrambna vprašanja in podobno.

Manj težav je s študijem ob delu, če se seveda omejimo samo na študij INOK na Višji upravni šoli v Ljubljani. Tu smo sindikati ves čas živo sodelovali in smo glede na to, da je velik del vpisanih prav iz organizacij združenega dela, v precejšnji meri tudi sovplivali na oblikovanje učnega programa. Vpis v prvi letnik študija za organizatorje obveščanja je bil izredno velik, zaradi prilagojenih oblik dela pa tudi osip študentov ni velik. Letos je število vpisanih nekoliko manjše in šola še sprejema kandidate. Kot lani je komisija RS ZSS za obveščanje in politično propagando tudi letos povabila organizatorje obveščanja v OZD, kateri še nimajo ustrezne formalne izobrazbe, da si jo pridobe ob delu.

Kako naprej?

Izobraževanje ni edini, pač pa najšibkejši člen v verigi organiziranja obveščanja v združenem delu. Nam ga bo uspelo okrepi? Nedvomno gre za proces, spreminjanje, ki bo trajalo več let.

Kot njegova posledica, mogoče pa tudi vzrok, pa se pojavlja tudi neustrezen položaj služb, ki se v OZD ukvarjajo z organizacijo obveščanja in s tem v zvezi često neustrezen položaj in mesto človeka, ki se ukvarja z informiranjem. Na primere, pri razreševanju katerih smo sodelovali, se ne bom skliceval, da pa je bila akcija primerna, jasno kaže dejstvo, da se že dolgo ni obrnil nihče na nas za posredovanje pri še tako očitnih kršitvah samoupravljaljskih pravic, kot smo jih v primerih, o katerih je pisala tudi Delavska enotnost, pomagali razpletati. Najbrž vrsto nespornostimov in manjših problemov ureditve že področni aktivni organizatorjev obveščanja, ki so bili letos ustanovljeni že v vseh regijah v Sloveniji.

Kako uresničiti zahteve, ki jih v zvezi z obveščanjem pred vse delavce v združenem delu postavljajo temeljni družbenopolitični dokumenti in zakon o združenem delu, kako izboljšati pogosto neustrezen položaj služb in ljudi, ki se v združenem delu ukvarjajo z obveščanjem — dvoje temeljnih vprašanj, na kateri moramo še do kongresa sindikatov, ki bo meseca oktobra, najti odgovor. Ali nam bo to uspelo na posvetovanju, ki ga pripravljamo za september in na katerega nameravamo povabiti vse, ki se pri nas in v drugih republikah po svoji delovni ali pa politični nalogi ukvarjajo s sistemskim reševanjem vprašanj o obveščanju? Upamo, da nam bo — in s tem bo izpolnjen velik del zahtev, ki jih je pred našo komisijo ter sindikalne delavce in organizatorje obveščanja v združenem delu ter združenem delu sploh postavil 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije pred štirimi leti v Celju.

MATJAŽ VIZJAK

Nekatera sporna vprašanja v zvezi z odpovedjo stanovanjske pogodbe

V zadnjem letu so se v Sloveniji pojavila nekatera sporna vprašanja v zvezi z odpovedjo stanovanjske pogodbe. Nekateri temeljne organizacije vlagajo predloge za zahteve za odpoved stanovanjske pogodbe pred sodišči združenega dela, druge pa s tožbo zahtevajo pred rednimi sodišči odpoved stanovanjske pravice. Po členu 69. zakona o stanovanjskih razmerjih (Uradni list SRS, št. 18-74) je določeno, da se stanovanjska pogodba v primeru spora odpoveduje imetniku stanovanjske pravice s tožbo, ki se vložijo pri občinskem sodišču. Tako so v zadnjem času reševala spore o odpovedi stanovanjske pogodbe tako redna sodišča kot tudi sodišča združenega dela.

Glede na navedeno zakonito določilo je Vrhovno sodišče SR Slovenije zavzelo stališče, da so za vse spore v zvezi z odpovedjo stanovanjske pogodbe pristojna redna sodišča oziroma občinska sodišča, in sicer ne glede na to, kakšen odpovedni razlog se uveljavlja. Sodišče združenega dela SR Slovenije se sicer v načelu strinja s takim stališčem, vendar meni, da morajo sodišča združenega dela razreševati sporna razmerja, kadar se uveljavlja odpovedni razlog po členu 67. zakona o stanovanjskih razmerjih. Po tem določilo lahko organizacija združenega dela odpove stanovanjsko pogodbo delavcu, kadar mu preneha lastnost delavca po lastni izjavi, ali zaradi obsodbe za kaznivo dejanje na kazni, ki ima po samem zakonu za posledico izgubo lastnosti delavca v združenem delu, ali zaradi hušje kršitve delovnih obveznosti. Organizacija združenega dela bo seveda odpovedala stanovanjsko pogodbo, če je delavec dobil stanovanje od te organizacije združenega dela, ki nastopa kot stanodajalec. Tu ne gre za odpovedni razlog zaradi kršitve stanovanjske pogodbe, ampak gre za vprašanje statusa delavca oziroma načina prenehanja delovnega razmerja. To je tako pomembno predhodno vprašanje, da ga morajo reševati sodišča združenega dela, ki v skladu s členom 19 Zveznega zakona o sodiščih združenega dela rešujejo take spore o pridobitvi in prenehanju lastnosti delavca v združenem delu.

Prav v zvezi z odpovedjo stanovanjske pogodbe iz razloga prenehanja delovnega razmerja pa se pojavlja tudi drugo vprašanje, ki je v praksi včasih tudi sporno. Organizacija združenega dela namreč lahko odpove stanovanjsko pogodbo le v treh mesecih po prenehanju delovnega razmerja. Delovno razmerje pa preneha delavcu:

1. s potekom odpovednega roka, če je dal sam odpoved delovnega razmerja,
2. z dokončno odločbo, če mu je bil izrečen ukrep prenehanja delovnega razmerja zaradi hušje kršitve delovnih obveznosti,
3. z dnem, ko začne prestajati kazni, če je obsojen na tako zaporno kazni, da mora biti zaradi prestajanja odsoten več kot šest mesecev.

Če bi se določilo Zakona o stanovanjskih razmerjih, ki govori o roku treh mesecev, dobesedno upoštevalo, bi marsikdaj organizacija združenega dela ta rok zamudila, saj mnogi delavci uveljavljajo v zvezi s prenehanjem delovnega razmerja svoje pravice pred sodiščem združenega dela. Dokler traja postopek pred sodiščem, pa seveda organizacija združenega dela ne more biti prepričana, da je njena odločitev o prenehanju res pravilna. Marsikateri delavec je že uspel pred sodiščem združenega dela, zlasti v primerih disciplinskih ukrepov. Prav zaradi tega velja upoštevati stališče, da teče trimesečni rok za vložitev predloga od dneva pravnomočnosti odločbe sodišča združenega dela, s katero je bilo odločeno o spornem razmerju v zvezi s prenehanjem delovnega razmerja.

Kot je bilo že navedeno, obravnavajo sodišča združenega dela le tiste odpovedi stanovanjske pogodbe, ki so v zvezi s statusom delavca, ko se uveljavlja razlog prenehanja delovnega razmerja. Kadar stanodajalci uveljavljajo pred sodiščem združenega dela druge odpovedne razloge, kot npr. neplačevanje stanarine, protipogodbeno uporabo stanovanja itd., pa sodišča združenega dela odstopajo te sporne zadeve občinskim sodiščem.

IZ PRAKSE SODIŠČ ZDRUŽENEGA DELA

Prenehanje delovnega razmerja zaradi nastopa kazni

Po členu 216. zakona o združenem delu preneha delavcu delovna razmerje po samem zakonu, če mora nastopiti zaporno kazni, zaradi katere bo odsoten več kot šest mesecev. Delovno razmerje mu preneha z dnem, ko začne prestajati kazni. Enako določilo vsebuje tudi 170. člen zakona o delovnih razmerjih. Kljub dokaj jasni določbi zakona pa prihaja v praksi do številnih sporov o tem, ali je delavcu prenehalo delovno razmerje ali ne.

Delavec je bil obsojen dvakrat, pri dveh različnih sodiščih. Prvo sodišče ga je kaznovalo na tri mesece zapora, drugo pa na tri mesece in 15 dni zapora. Ko sta postali sodbi pravnomočni, sta sodišči obvestili o tem temeljno organizacijo, ki je ugotovila, da ima delavec skupaj šest mesecev in 15 dni zaporne kazni. Ko je nastopil kazni, so mu izdali sklep, da mu s tem dnem preneha delovno razmerje. Temeljno organizacija je ugotovila, da bo delavec prestajal kazni več kot šest mesecev. Po uradni dolžnosti pa je sodišče, ki je zadnje izdalo sodbo zadržilo obe kazni v enotno kazni in delavcu izreklo šest mesecev zapora. Tako delavcu ni bilo potrebno prestati več kot šest mesecev zapora, zato ni bil glede na združitev kazni delovno razmerje ne prenehalo. O tem je bil delavec poučen, vendar šele po prestani kazni, zato je predlog za obnovo postopka vložil prepozno. Po stališču, ki ga je zavzel sodišče združenega dela, bi namreč lahko delavec vložil predlog za obnovo postopka v roku 30 dni od dneva, ko je zvedel za združitev obeh kazni. Temeljno organizacija bi morala postopek obnoviti, čeprav o obnovi postopka nima v samoupravnih aktih nobenih določil. Upoštevati bi moral določilo člena 181. zakona o delovnih razmerjih, ki obvezuje temeljno organizacijo, da mora smiselno uporabljati določbe, ki veljajo za postopek pred sodiščem združenega dela, če samoupravni splošni akt ne ureja postopka ali ga ne ureja v celoti. Ker je po zveznem zakonu o sodiščih združenega dela predvidena možnost obnove postopka, je torej logično, da je obnova postopka možna tudi v temeljni organizaciji.

Iz navedenega izhaja, da bi delavec lahko zahteval spremembo sklepa o prenehanju delovnega razmerja in bi lahko po prestani kazni odšel na delo v temeljno organizacijo, saj mu zaradi združitve kazni oziroma znižanja kazni delovno razmerje po zakonu ni prenehalo. IVAN ŽUŽEK

MEDNARODNA ORGANIZACIJA DELA PRED 64. ZASEDANJEM

Aktiven dejavnik, ne ostalina

V ospredju pozornosti je vprašanje, ali se bo MOD hitreje prilagajala dejanskemu stanju v mednarodnih odnosih in družbenoekonomskih ter razrednih procesih v svetu, ali pa bodo prevladale sile, ki bi rade obnovile »solidno« mednarodno organizacijo, odmaknjeno od političnih procesov v svetu

Letošnja generalna konferenca Mednarodne organizacije dela (MOD), ki bo zasedala prihodnji mesec, bo potekala v zelo zapletenih razmerah. Le-te so neposredno izzvali izstop ZDA in številna druga odprta vprašanja, ki so bila prisotna na vseh zadnjih zasedanjih te najstarejše mednarodne organizacije v sistemu Združenih narodov. Zato velja ob tej priložnosti zabeležiti nekaj pripomb v zvezi z odnosi v Mednarodni organizaciji dela, njeni strukturi in prizadevanjih za njeno demokratizacijo in prilagajanje dejanskemu stanju v mednarodnih odnosih in družbenoekonomskih ter razrednih procesih v svetu.

V skoraj šestdesetletni zgodovini (od 1919) je Mednarodna organizacija dela doživljala številne krize, ki so odražale tako splošne mednarodne razmere kot stanje v mednarodnem delavskem gibanju. (MOD je mednarodna organizacija — poleg predstavnikov vlad so v njej zastopani predstavniki delavcev — sindikatov in delodajalcev). Ne bo odveč opozorilo, da je MOD vse do 1954. leta delovala brez prisotnosti SZ (z izjemo v letih 1938—39) in brez drugih socialističnih dežel, ki so nastale po drugi svetovni vojni. (Naša država je članica MOD neprekinjeno od njene ustanovitve). Tako lahko govorimo o univerzalnosti MOD od 1954. leta naprej, saj je bila šele tedaj v njej zagotovljena prisotnost vseh socialističnih držav in tudi vseh ameri v mednarodnem delavskem gibanju. Kot je vstop socialističnih dežel pomenil korak naprej v razvoju MOD, pa je naslednje obdobje, ko so se v petdesetih letih začele pridruživati nove neodvisne dežele, pomenilo bistveno novo etapo v razvoju organizacije. Z vstopom teh dežel, ki sovpada z začetkom gibanja neuvrščenih, pa vse do organiziranega političnega nastopa skupine 77 v zadnjih treh letih v MOD, se je izredno razširil krog problemov, s katerimi se je hoočes nočes organizacija morala ukvarjati, se v taki ali drugačni obliki do njih opredeljevati ter jih upoštevati pri svoji aktivnosti. Na drugi strani pa je razvoj sil, ki se bore za demokratizacijo mednarodnih odnosov, boj za trajen in nedeljiv mir in za odpravo zarišev najbolj kritičnih mednarodnih sporov, prisilil MOD — čeprav za ceno hudih blokovskih in ideoloških konfrontacij — da stori, kar je v njeni moči za boljše in enakopravnije mednarodno sodelovanje. Tako »politizacija« MOD pa je v osnovi tudi glavni vzrok za zaostrene odnose znotraj MOD, saj so ZDA ob svojem izstopu novembra 1977 prav z očitkom o »politizaciji« organizacije utemeljevale to svojo potezo, ki je bila najavljena že skoraj dve leti prej z očitno namero, da se s pritiskom na države članice doseže podrejenost te organizacije ciljem ameriške politike.

Poti nazaj ni

Danes se pred MOD postavlja vrsta — lahko bi rekli — eksistenčnih vprašanj, ki bodo v ospredju razprav na bližnji generalni konferenci. Kdo in kako bo financiral dejavnosti MOD ob izpadu prispevka ZDA (42 milijonov dolarjev ali 25 % proračuna)? Ali bodo ameriški izstop sledili še drugi? Na račun česa se bo zmanjšal proračun MOD: ali bo zmanjšanje obsežen administrativni aparat ali pa bodo okrnjeni programi tehnične in strokovne pomoči deželam v razvoju? Ali se bo popustilo zahtevam in pritiskom za »depolitizacijo« MOD, da bi lahko zopet postala tista »solidna« mednarodna organizacija, ki je odmaknjena od političnih odnosov v svetu?

Vsa ta vprašanja so težka in jih ni moč reševati vsako zase. Eno pa je gotovo: MOD ne more več nazaj v »zlate čase«, kajti razvoj proizvodnih sil v svetu, politizacija delavskega in sindikalnega gibanja, prodor dežel v razvoju na mednarodno prizorišče, vse to so dejavniki, ki so po svoje vzburljali odnose v organizaciji. Težnje po demokratizaciji družbenih odnosov v nacionalnih in mednarodnih okvirih in spremenjen odnos sil v korist tistih, ki se bore za mir, proti izkoriščanju in nadvladi, se tudi v MOD kot v celotnem sistemu OZN in njenih mednarodnih organizacijah (agencijah) konfrontirajo s silami politične, ekonomske in mednarodne hegemonije, ki žele obdržati vsaj »status quo« in s tem svoje pozicije v družbi in mednarodnih odnosih. Bili bi zelo naivni, če ne bi upoštevali te neizogibne realnosti pri analizi stanja v MOD in se uspalvi z iluzijami, da bo, denimo z vrnitvijo ZDA, v MOD spet napočilo obdobje, ko bo le-ta kot kot humana in častiljiva mednarodna organizacija služila interesom dela in delavcev.

Skratka, vprašanja dela in položaja delavca danes ni več mogoče reševati zgolj s pravno-formalnim pristopom ter sprejemanjem konvencij in norm brez upoštevanja dejanskega družbenoekonomskega položaja delavstva v raznih delih sveta.

V povojnem razdobju, od sprejetja tako imenovane »Filadelfijske deklaracije« (1944), ki je opredelila nova, tedanjemu času primerna načela (delo in blago; svoboda sindikalnega združevanja; odpravljanje revščine in stvar vseh in v interesu vseh) je MOD razširila svojo dejavnost na mnoga širša vprašanja, ki niso v neposredni zvezi z normativno dejavnostjo, ki je bila zanjo značilna v predvojnem času. Čeprav normativne dejavnosti še zdaleč ni opustila, pa je vendarle pričela delovati na področju kot so problemi zaposlovanja, strokovnega izobraževanja, tehnične pomoči oziroma sodelovanja, udeležba delavcev v upravljanju. Posebej je pomembno področje tehnične sodelovanja, ki je slo predvsem v korist dežel v razvoju. Toda obseg tehnične pomoči v okviru MOD ali UNDP (Program OZN za razvoj) še zdaleč ni tako velik, kot je vrednost in obseg programov, ki jih izvajajo visoko razvite industrijske dežele same. V letu 1976 je znašala, na primer, vrednost programa tehnične pomoči, ki jo je izvajala MOD, blizu 52 milijonov dolarjev ali 10 milijonov dolarjev več kot je znašala »članarina« ZDA. Tako je na 61. zasedanju MOD 1976 in še posebej na svetovni tripartitni konferenci o zaposlovanju prišlo do odločne zahteve držav skupine 77, da MOD usmeri čim več sredstev v neposredno tehnično pomoč. Omenjena konferenca je bila vsekakor pomemben člen v razvoju krize odnosov v MOD. Kot je konferenca sprejela pomembne dokumente v zvezi z zaposlovanjem in prenašanjem tehnološkega in ekonomskega napredka v dežele v razvoju, tako je na drugi strani prav na tej konferenci prišlo do ostre politične konfrontacije v zvezi s statusom opazovalca za Palestinsko osvobodilno organizacijo. S tem se je pričelo dramatično krizno obdobje, ko je MOD ob številnih neresenih vprašanjih, ki zadevajo predvsem njeno notranjo demokratizacijo, zašla v nezavidljiv položaj, iz katerega se najbrž ne bo mogla tako hitro rešiti.

Boj za demokratizacijo bo še trd

Problemi demokratizacije MOD, ki jih običajno poimenujejo kot

»problem strukture«, so se pričeli glasno omenjati že v začetku šestdesetih let (1963). Najspomnimo, da je bila ZSJ 1972. leta pobudnik posvetovanja o aktivnosti delavske skupine v MOD in širših vprašanjih njegove ustroja in dejavnosti. Udeležili so se je predstavniki SSF (svetovna sindikalna federacija) in SKD (svetovna konfederacija dela), afriške in arabske sindikalne federacije, japonskega sindikata SOHYO, irskih in jugoslovanskih sindikatov. Takrat je prišlo do izraza mnenje, da mora postati organizacija v večji meri kot do tedaj mesto konstruktivnega sodelovanja in da bi se zato morala hitreje prilagoditi spremembam in novim odnosom v svetu. Posvet je ugotovil, da je MOD vendarle premalo univerzalna organizacija, da bi bila sprejemljiva in koristna predvsem za dežele v razvoju. Izoblikovani so bili tudi konkretni predlogi, ki so še danes prisotni v sicer maratonskih razpravah v strukturi MOD. Gre za to, da postane generalna konferenca dejansko vrhovni organ, administrativni svet pa le izvršni organ. To pa zahteva spremembo statuta in poslovnika MOD.

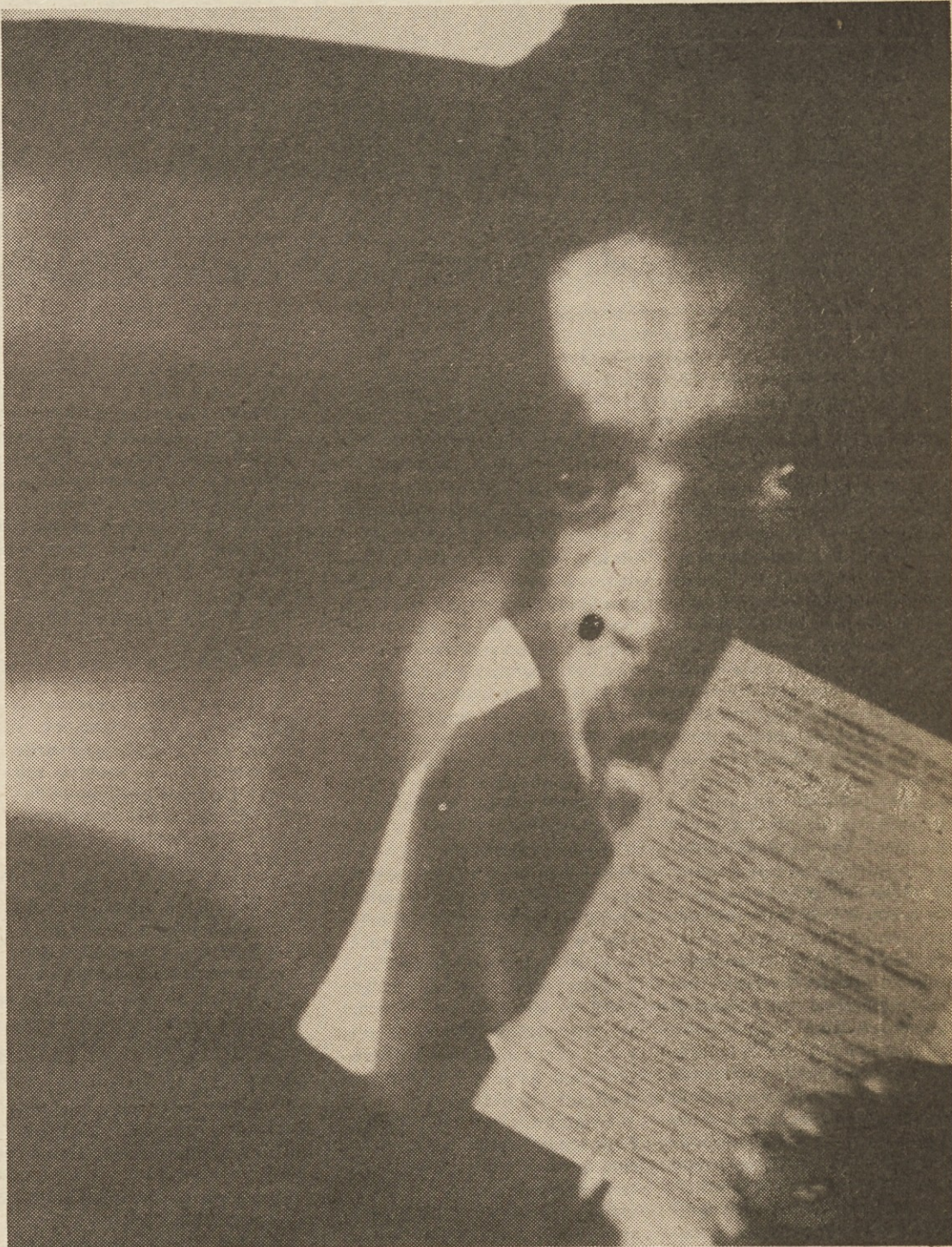
Dalje, je bila izražena zahteva, da se ukinejo stalna mesta visoko razvitih industrijskih držav in pravica veta v administrativnem svetu, da se spremeni procedura, ki zahteva definiranje kvoruma v zvezi s predlogi resolucij, ki niso na dnevnem redu zasedanj. Prav tako ti predlogi obsegajo vprašanja enakopravnosti vseh držav ne glede na politično ureditev. Pomembna je tudi zahteva, da je tripartitni sistem le mehanizem za obravnavo problemov v MOD, nikakor pa ga ni moč vsiljevati kot splošno veljavni model družbenega razvoja.

Ta pobuda sindikatov in številne druge, ki so jih v MOD dajale države članice skupine 77, so seveda naletele na hud odpor razvitih zahodnoevropskih držav, predvsem pa ZDA. Tako danes nekateri pojasnjevalci krize MOD — med njimi tudi predstavniki socialdemokratsko usmerjenih sindikatov — demogoško tvežijo o nekakšni nevhvalečnosti dežel v razvoju, ki da so malodane uničile organizacijo, ki je bila namenjena predvsem njim.

Pritiski, da bi prišlo do popolne »depolitizacije« MOD, so izredno močni. Njihov cilj je predvsem v tem, da se prihodnja generalna konferenca in celotna organizacija omeji na obravnavo izključno tehničnih-strokovnih problemov s področja dela. Za to obstajajo tudi zelo konkretni predlogi kot je ukinitve komiteja za resolucije, da se konferenca sestaja vsaki dve leti namesto vsako leto kot doslej ipd.

Boj med silami, ki se bore za demokratizacijo MOD in tistimi, ki žele ohraniti monopole v njej, bo še zelo težak in dolg. Dežele v razvoju — predvsem neuvrščene, pa tudi blokovski nevezani del delavske skupine, bo gotovo moral vložiti veliko energije, da bo vztrajal na predlogih za demokratizacijo, ki je temeljni pogoj za to, da postane MOD mesto enakopravnega in ustvarjalnega razvoja. Ta naloga je toliko težja, saj se danes MOD sooča z novim položajem, ko so ob odsotnosti ZDA, SZ in vzhodnoevropske socialistične dežele praktično največji finančni kontributor organizacije.

Gotovo je kriza močno zmanjšala ugled MOD in tudi razvrednotila njeno poslanstvo. K temu je po svoje prispevala tudi ameriška kampanja v

zvezi s človekovimi pravicami. To se je pokazalo tudi v MOD, ki ima poseben sistem preverjanja izpolnjevanja norm mednarodnih konvencij in priporočil, ki jih sprejema oziroma, ki jih članice ratificirajo in sprejmejo v lastno zakonodajo. Že nekaj let nazaj so se v mnogih primerih obravnave o uresničevanju oziroma izpolnjevanju konvencij sprevergle v hude ideološke in blokovske konflikte s težkimi medsebojnimi obtožbami. Take težnje v obravnavi obveznosti držav članic so privedle do stanja, ko so postale mednarodne pravne norme in njihovo takšno ali drugačno pojasnjevanje bolj sredstvo obračunavanja kot pa cilj, h kateremu je treba težiti na podlagi enakopravnega sodelovanja in ustvarjalnega dialoga ob upoštevanju specifičnih razmer v vsaki deželi in seveda ob vzajemnem spoštovanju sprejetih obveznosti.

Odgovornost neuvrščenega sveta

Vsa navedena odprta vprašanja in številni drugi problemi, ki jih nisem omenjal v tem zapisu, gotovo obvezujejo dežele v razvoju, predvsem neuvrščene in s tem tudi nas, da prihodnjo generalno konferenco MOD izkoristimo za utrjevanje osnovne strategije glede vprašanj strukture, demokratizacije in enakopravnih odnosov v MOD. Zato ne bi bilo odveč, če bi mednarodni organizaciji dela posvetili nekoliko več pozornosti, saj Jugoslavija v njej uživa velik politični ugled. Neuvrščena politika, neodvisen položaj SFRJ in izvirne rešitve, ki jih prinaša razvoj socialističnega samoupravljanja, pa tudi delež posameznih strokovnjakov, družbenih delavcev — kot npr. vloga pokojnega Jožeta Potrča in drugih, nam odpirajo velike možnosti za še bolj aktivno in ustvarjalno vlogo v MOD. Knjiga o jugoslovanskem samoupravnem sistemu je tik pred izidom v tej mednarodni ustanovi. Prav bi bilo, da bi to pobudo, ki so jo v MOD dali jugoslovanski sindikati, smotno izkoristili tako za uveljavitev prakse in teorije našega družbenega sistema kot za utrjevanje našega mednarodnega ugleda.

ANDREJ ŠKERLAVAJ

KAJ SMO STORILI...

Kako do regresa za počitnice?

Čeprav nimajo natančnih podatkov pa slovenski sindikati dobro vedo, da zna ostati brez regresa za počitnice letos zelo veliko število zaposlenih: morda sto tisoč, morda še več.

Zato je sekretariat predsedstva RS ZSS te dni obravnaval informacijo o problematiki izplačevanja regresa za letni dopust v tistih organizacijah združenega dela, ki lani niso dosegle tolikšnega dohodka, da bi pokrivala izplačila iz sklada skupne porabe, kot je dogovorjeno v sindikalni listi za letošnje leto. Zvezni zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka namreč onemogoča organizacijam združenega dela izplačevanje regresa za letni dopust iz tekočega dohodka. Ob tem pa so prizadete zlasti tiste organizacije združenega dela, ki v minulem letu niso imele dovolj dohodka oziroma niso iz čistega dohodka razporedile dovolj sredstev v sklad skupne porabe, v letošnjem letu pa so že toliko povečale svoj dohodek, da bi regres lahko izplačale.

Kako torej iz zagate? Kako zagotoviti prepotreben regres za počitnice ljudem, ki so se trudili in dobro delali, pa kljub temu iz najrazličnejših vzrokov niso ustvarili dovolj sredstev za sklad skupne porabe? Saj zelo dobro vemo, da ne delamo vsi pod enakimi pogoji, da mnogim — pa ne po lastni krivdi — zelo trda prede. Kako ukrepati, da ne bomo po krivici prizadeli pridnih in po nepotrebnem povzročali slabo voljo, negotovanje in malodušje?

V zvezi z vsem omenjenim je sekretariat predsedstva RS ZSS sprejel naslednja stališča in jih tudi posredoval Zvezi sindikatov Jugoslavije: — Uresničevanje zakona o združenem delu terja pri razporejanju dela čistega dohodka v organizaciji združenega dela za osebne dohodke in skupno porabo celovit pristop. To pomeni, da morajo biti sredstva za osebne dohodke in skupno porabo v sorazmerju s tem, koliko so delavci prispevali k ustvarjanju dohodka temeljne organizacije združenega dela s svojim živim delom ter z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi.

— Ne glede na to, da imajo nekatere temeljne organizacije združenega dela premajhne sklade skupne porabe in ne morejo izplačati regresa za dopuste, ugotavljamo, da letos marsikje ustvarjajo s povečano produktivnostjo večji dohodek. Zato sodimo, da bi lahko prišlo do rešitve težav, če v omenjenih organizacijah delavci ne bi prejeli regresa za letni dopust.

— Ker zvezni zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka dovoljuje v svojem 83. členu izjemo pri regresiranju toplega obroka med delom in plačevanju prispevka za stanovanjsko izgradnjo (gre za možnost pokrivanja stroškov iz tekočega dohodka) predlagamo, da bi omenjena začasna rešitev veljala tudi v primeru regresa za počitnice.

— Ob tem sodimo, da bi omogočili izplačilo regresa za letni dopust le delavcem tistih temeljnih organizacij združenega dela, ki so prispevali k ustvarjenemu večjemu tekočemu dohodku s prispevkom živega dela.

Tako torej prav na kratko in zaokroženo o predlogu slovenskih sindikatov. Nedvomno gre za utemeljen in dobro premišljen predlog, ki bo zelo zelo verjetno naletel na odobravanje in plodna tla. Edino prav je, da smo pri sprejemanju in uresničevanju svojih zakonskih določil elastični, da si ne ustvarjamo sami sebi probleme tam, kjer to ni nujno potrebno.

UL

OB KONCU JAVNE RAZPRAVE O ORGANIZIRANOSTI IN METODAH DELOVANJA ZVEZE SINDIKATOV V LJUBLJANI

Piše: Ilija Globočnik

KAKO GLOBOKO SEGAJO KORENINE STAREGA IN NOVEGA

Jugoslovanski center za teorijo in prakso samoupravljanja v ustanavljanju je na pobudo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in republiškega sekretariata za delo izvršnega sveta Skupščine SRS prevzel izvedbo prve analize samoupravnih sporazumov o združenju dela delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela. Iz obsežnega gradiva bodo posamezni avtorji analize v nekaj nadaljevanjih skušali prikazati temeljne značilnosti analiziranih sporazumov.

Uvodne misli

Samoupravni sporazum o združenju dela delavcev v temeljni organizaciji je nov temeljni samoupravni splošni akt, s katerim morajo biti skladni vsi drugi samoupravni akti v temeljnih organizacijah združenega dela. S sporazumom delavci izražajo svojo voljo, da združujejo svoje delo z družbenimi sredstvi, in sporazumno določajo temelje za urejanje svojih družbenoekonomskih odnosov na podlagi enakih pravic, obveznosti in odgovornosti. Čeprav je ta sporazum splošnega pomena, mora biti hkrati toliko konkreten, da so v njem dovolj jasno opredeljene osnove za urejanje posameznih elementov samoupravljanja v drugih samoupravnih aktih temeljne organizacije združenega dela.

V dosedanjih družbenopolitičnih in strokovnih prizadevanjih se je izkazalo, da v temeljnih organizacijah združenega dela kljub precejšnji družbenopolitični aktivnosti in prizadevanjem delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela še ni popolnoma jasno izoblikovana fiziog-

sporazumih, temveč s kritično analizo konstruktivno prispevati k boljšim rezultatom na tem področju in biti v pomoč vsem tistim, ki so pripravljali sporazum z velikim prizadevanjem. Hkrati pa so analizirani sporazumi zrcalna slika bolj ali manj uspešnega družbenopolitičnega prizadevanja v posamezni organizaciji združenega dela oziroma v širšem okolju. Z analizo smo želeli prispevati tudi k nadaljnemu razvoju samoupravne normativne dejavnosti v organizacijah združenega dela.

Analiza opozarja tako na dobre kot na slabe, nesprijemljive rešitve. To je pomembno zlasti ob ugotovitvi, da nekatere temeljne organizacije združenega dela teh sporazumov še niso sprejele, saj je za to čas še v letu 1978. Analiza naj jim zato služi kot pripomoček, da bodo delavci v njih lažje izoblikovali boljše rešitve, kar pa je bilo eno izmed naših temeljnih hotenj.

Kvantitativni podatki, na katerih temelji raziskovalno poročilo, so dobljeni iz analize vsebine 160 sporazumov o združenju dela. V analizo smo zajeli samo sporazume s področja INDU-

zmerja, razlogi za združevanje in obveščanje.

S tako oblikovanim vprašalnikom smo želeli zadovoljiti predvsem vsebini, ki se kaže v sporazumih o združenju, in manj zaželeni vsebini, ki izhaja iz zakona o združenem delu, pa tudi političnim stališčem in priporočilom, ki so bila sprejeta lani. Zato je bil obseg vprašalnika v posameznih elementih prilagojen obsegu sporazumov, ki smo jih najprej analizirali.

Temeljne ugotovitve

Z analizo 160 sporazumov o združenju dela delavcev v TOZD na področju industrije smo ugotovili, da vsebine teh aktov v praksi še niso dovolj dojele. Največje število analiziranih aktov je zelo obširnih, z mnogimi prepisi določil iz zakona o združenem delu in brez večjih napov, da bi jih konkretizirali. Zakon o delovnih razmerjih je bil sprejet šele v decembru lani, torej po sklenitvi sporazumov o združenju, ki smo jih analizirali. Zato je struktura vsebine teh aktov največkrat takšna, kot jo določa zakon o združenem delu (63 odstotkov samoupravnih sporazumov ureja sebinsko vprašanj v enakem zaporedju kot določa zakon o združenem delu).

Sporazum o združenju naj bi bil po napolitih zakona o združenem delu kratek samoupravni

to postalo, je nujno potrebno dograditi družbenoekonomske temelje, ki delovno razmerje kot merzno razmerje spreminjajo v razmerje med osvobojenimi subjekti združenega dela v temeljnih organizacijah in v celotnem združenem delu. V analiziranih sporazumih nismo zasledili, da bi ta dejstva bila dojeta in izražena v njihovi vsebini. Oblast delavcev nad družbenimi sredstvi in dohodkovna razmerja so v sporazumih mnogo bolj ozko obravnavana, kot pa to velja za delovna razmerja. Lahko bi ocenili, da ti sporazumi kot temeljni normativni akti združenega dela še ne izražajo bistva družbeno-

konomske preobrazbe v sedanjem družbenem trenutku.

V analiziranih samoupravnih sporazumih smo zasledili tudi številna določila (v strukturi sporazuma poprečno 24 členov), ki še posebej opozarjajo na nerazumevanje družbenopolitičnih ciljev pri oblikovanju tega temeljnega samoupravnega akta. Ta določila v največjem obsegu urejajo organizacijo uresničevanja samoupravljanja in postopke sprejemanja samoupravnih splošnih aktov. Drugo najširše obravnavano področje v teh določilih pa je delovanje družbenopolitičnih organizacij; oboje seveda sodi v statut.

Analizirane uvodne določbe 160 sporazumih o združenju nas opozarjajo, da povsod še niso dojele narave in vloge tega akta za preobrazbo delavčevega družbenoekonomskega položaja v TOZD. Cilji zakona o združenem delu glede oblikovanja in sklepanja o njegovi vsebini so bili v dosedanjem obdobju marsikje zanemarjeni oziroma onemogočeni zavrlo stare formalno-birokratske prakse pri oblikovanju samoupravnih splošnih aktov OZD.

PRIHODNJIČ: KAJ PIŠE V SPORAZUMIH O ODLOČANJU O SREDSTVIH.

Osnovnim organizacijam sindikata!

Vse sindikalne aktiviste v osnovnih organizacijah, zlasti pa njihove predsednike želimo opozoriti na knjižnico SINDIKATI, zbirko priročnikov, ki izhaja že četrto leto

Za izpopolnitev vaše knjižnice smo vam pripravili pregled izdanih brošur, ki jih še lahko naročite, in dve naročilnici:

- naročilnico za doslej izdane brošure in
- naročilnico, s katero potrdite, da boste postali stalni naročnik novih izdaj.

PREGLED IZDANIH BROŠUR V ZBIRKI KNJIŽNICA SINDIKATI, KI JIH LAHKO ŠE DOBITE:

	Cena v din
Št. 2: S. Grčar: ORGANIZIRANOST IN DELOVANJE SINDIKATOV	20.-
Št. 3: O. Bručan in S. Grčar: FINANČNO POSLOVANJE V SINDIKATIH	20.-
Št. 6: SAMOUPRAVNO UREJANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU	40.-
Št. 7: AKTUALNE DRUŽBENOPOLITIČNE NALOGE SINDIKATOV DANES	30.-
Št. 8: LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA - TEMELJNA NALOGA SINDIKATOV	30.-
Št. 9: Bogdan Kavčič: SAMOUPRAVLJANJE V ZDRUŽENEM DELU	40.-
Št. 10: R. Albreht: NOV KORAK PRI GRADITVI TEMELJEV SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DRUŽBENE UREDITVE	8.-
Št. 11: Gabrijel Sfiligoj: GOSPODARJENJE V ZDRUŽENEM DELU	30.-
Št. 12: TEHNOLOGIJA IN SAMOUPRAVLJANJE	35.-
Št. 13: SINDIKATI IN UVELJAVLJANJE DOHODKOVNIH ODNOSOV V ZDRUŽENEM DELU	25.-
Na zalogi imamo tudi: P. Toš: SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA	8.-

— izreži in pošlji —

NAROČILNICA »A«

(za brošure)

Pri TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izvodov št. 2	..... izvodov št. 9
..... izvodov št. 3	..... izvodov št. 10
..... izvodov št. 6	..... izvodov št. 11
..... izvodov št. 8	..... izvodov št. 12
	..... izvodov št. 13

..... izvodov SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Naročene publikacije pošljite na naslov: .....

(ulica, poštna št., kraj)

Naročeno, dne: .....

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu brošur.

Žig

(Čitljiv podpis naročnika)

NAROČILNICA »B«

(stalni naročniki)

Pri TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo ..... izvodov zbirke knjižnica SINDIKATI.

Brošure pošljite na naslov: .....

(ulica, poštna številka, kraj)

Naročeno, dne: .....

— naročilo velja do pismenega preklica

— naročilo velja od brošure št. 13 dalje

— račun za prejete publikacije bomo plačali v 15 dneh po prejemu brošur

Žig

(Čitljiv podpis naročnika)

OPOMBA!!! Naročilnice izpolnjujte čitljivo, najbolje s pisalnim strojem!

— Rekel je, da ga zanimajo njegove pravice v temeljni organizaciji, pa mu bom dal kar ves arhiv...!

nomija tega sporazuma. Da bi v nadaljnjem oblikovanju tovrstnih sporazumov dosegli zastavljene cilje, je nujno, da te sporazume strokovno analiziramo.

V analizo smo zajeli in preučili le del normativno opredeljenih samoupravnih odnosov, predvsem tiste najpomembnejše. S tem je opravljen še začetni del celovitejšega proučevanja samoupravnega normativnega urejanja družbenoekonomskih razmerij v združenem delu, kajti samoupravljanje je predvsem družbena praksa, enotnost in usklajenost ustavnih načel in rešitev v zakonu o združenem delu, z notranjim samoupravnim urejanjem združenega dela in razvijanjem novih samoupravnih norm ter z njihovim doslednim izvajanjem in uresničevanjem. S pričujočo analizo smo hoteli ugotoviti, v kolikšni meri se to temeljno izhodišče vseh prizadevanj za hitrejši razvoj socialističnih samoupravnih odnosov kaže v sporazumih o združenju. Zato smo iz analize še posebej pozorno soočali sistemske družbenoekonomske in politične osnove z rešitvami v teh aktih. Prav takšne analize, kakršna je naša, lahko v veliki meri pripomorejo k premostitvi razkoraka med idejo in realizacijo, med teorijo in prakso.

V prikazovanju analize želimo neposredno in kritično prikazati trenutno stanje na tem področju samoupravnega sporazumevanja. Naš namen ni bil le opisovati negativne težnje, ki se kažejo v

STRIJE. V analizo je zajetih tudi manjše število sporazumov o združenju, ki pa tedaj, ko smo zbirali gradivo, še niso bili sprejeti.

Iz vzorca sledi, da je možno posploševanje le za področje industrije, čeprav tudi tukaj z določenimi omejitvami, ker v kratkem času zbiranja gradiva nismo mogli zajeti vseh sporazumov. Vendar nam podatki lahko služijo za ponazoritev teženj, ki prevladujejo pri oblikovanju teh aktov. Zato lahko težnje, usmeritve in načela v analiziranih sporazumih o združenju na področju industrije ovrednotimo kot tipična in splošno uveljavljena v temeljnih organizacijah združenega dela.

Metoda, ki smo jo uporabili, je — kot že rečeno — analiza vsebine. V kratkem času, ki nam je bil na voljo, smo poskušali zadovoljiti kriterije sociološkega raziskovanja po objektivnosti, sistematičnosti, kvantitativnem izražanju veličin, ki so v sporazumih, kar je pogoj za kvalitativno analizo.

Kot pripomoček za zadovoljitev zgornjih kriterijev nam je služil vprašalnik, ki je bil sestavljen na podlagi prejšnje analize 20 sporazumov. V obsežnem vprašalniku, ki je vseboval 91 vprašanj, so bila zajeta naslednja področja: dejavnost temeljne organizacije, odločanje o sredstvih, pridobivanje dohodka, razporejanje dohodka in čistega dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke, delovna ra-

zmerja, razlogi za združevanje in obveščanje. S tako oblikovanim vprašalnikom smo želeli zadovoljiti predvsem vsebini, ki se kaže v sporazumih o združenju, in manj zaželeni vsebini, ki izhaja iz zakona o združenem delu, pa tudi političnim stališčem in priporočilom, ki so bila sprejeta lani. Zato je bil obseg vprašalnika v posameznih elementih prilagojen obsegu sporazumov, ki smo jih najprej analizirali.

Primerjav širine urejanja posameznih področij nas še posebej opozarja, da so v sporazumih o združenju najbolj na široko obravnavana delovna razmerja (poprečno več kot 31 členov), ki jim sledijo statusne določbe (poprečno več kot 8 členov). Smerica zakona o združenem delu, da v teh sporazumih uredimo odločanje o sredstvih, ni bilo ustrezno dojeta (poprečno le 4 členi). Najmanj prostora v sporazumih imajo določila, ki opredeljujejo razloge za združevanje (le 1,48 člena).

Kljub jasni usmeritvi zakona o združenem delu ter v njem opredeljenih temeljev družbenoekonomskega sistema in položaja samoupravnih organiziranih delavcev, s temi sporazumi še nismo uspešno presegli stare zavesti, ki najprej vidi v delovnem razmerju bistvo osvoboditve dela in novega družbenoekonomskega položaja delavcev, šele za njim pa dohodkovni odnos.

Da bi delovno razmerje lahko

25-LETNICA PROSTOVOLJNEGA KRVODAJALSTVA

VISOK JUBILEJ HUMANOSTI

Začetek ideje prostovoljnega krvodajalstva sega v čas NOB, kjer so boji s svojo krvjo reševali ranjene vojaške. Organizirana transfuzijska služba pa je stopila na sodobno razvojno pot 4. junija 1945, ko je bila v Ljubljani organizirana prva krvodajalska akcija za ranjene partizane. Te akcije se je odzvalo 150 prostovoljcev in od takrat praznujemo ta dan kot dan krvodajalcev. Kasneje, leta 1953, je nalogo, zbirati krvodajalce, ki bi bili pripravljeni darovati kri neznanemu človeku, prevzel Rediči križ Slovenije. Že takrat se je pripravilo 20.000 krvodajalcev, njihovo število pa je iz leta v leto naraščalo. Letos, ko slavimo 25-letnico organiziranega krvodajalstva, je v naši republiki evidentiranih že več

kot 600.000 krvodajalcev. Veliko in vendar še vedno premalo, upoštevajoč tako potrebe kot razvoj medicine in pa to, da pri nas krvodajalcev od vzamemo manj krvi kot drugod v svetu. Število krvodajalcev je torej treba še povečati; jubilej pa naj bi nas spodbudil k iskanju rešitev. Zaradi pomena, ki ga ima krvodajalstvo za vso družbo, je jasno, da mora skrb za zadostne količine krvi (za vsakdanje potrebe in rezerve) postati splošno družbena dolžnost; krvodajalstvo se lahko razvije le, če sodelujeta družba kot celota in posameznik. Dajanje krvi je odraz humanizma in solidarnosti do sočloveka, ki mu je tovrstna pomoč potrebna, vendar pa zaradi velikih potreb po konzervirani krvi vse bolj pre-

raša v dolžnost vsakega zdravega človeka. Vsak darovalec je tudi potencialni prejemnik v bližnji ali daljni bodočnosti, dajanje krvi pa zagotovi; da je bo dovolj in da jo bo vsak, ki mu bo potrebna, lahko dobil pravočasno in kolikor je bo potreboval. Zavedajoč se pomembnosti prostovoljnega krvodajalstva in uspehov, ki smo jih dosegli, se ne smemo brezskrbno zadovoljevati, ampak nasprompto, vložiti moramo še več naporov v vzgojo mladega rodu, ki prihaja v vrste delovnih ljudi, da bodo znali vrednotiti dosežke v preteklosti in vedno bolj sodelovati v akcijah, ki bodo potrebne za oskrbo s krvjo kot zdravilom. Če hočemo doseči boljše organiziranost krvodajalskih akcij, moramo

programe usklajevati z organizacijami združenega dela. Krvodajalstvo mora postati sestavni del delovnega procesa brez posledic za delavca-krvodajalca na njegov ekonomski in socialni položaj. Z ustanavljanjem aktivov RK v temeljnih organizacijah združenega dela pa bomo pridobili še več družbenih delavcev za delo v zdravstvenozgodnjih in socialnih akcijah. Želja po vedno bolj humanih odnosih med ljudmi, po vedno bolj pričujoči zdravstveni in socialni varnosti nam narekuje, da se v bodoče še bolj združujejo vse usmerjene družbene sile. Zato gre vsa zahvala tisočim aktivistom RK, sindikatom, RK SZDL, društvom in strokovnim službam.

VILI VRHUNC

kdo je kdo

MOBUTU SESE SEKO

predsednik Zaira

Vihar v zairski pokrajini Shaba, nekdanji Katangi, se še ni polegel, ko se je predsednik Mobutu, oblečen v padalsko uniformo, v Parizu »zahvaljeval« francoskemu predsedniku Valeryju Giscardu za vojaški poseg v Shabi. Tudi letošnji vihar, kot tisti lansko pomlad, bi brez vojaškega posredovanja Francije bržkone odnesel Mobutov prestol, ki je že več let na zelo majavih nogah. Zanimivo je dejstvo, da je Mobutu ogrožen prav zaradi upora v Shabi, kajti prvi upor v tej gospodarsko najbogatejši pokrajini, mu je odprl pot na državno krmilo.

Kdo je pravzaprav Mobutu Sese Seko, nekdanji Joseph Desire Mobutu, predsednik Zaira, nekdanji Konga? Rodil se je pred 49 leti v družini kuharja v belgijski misiji v Kongu. Starši so mu uspeli zagotoviti za tedanje »kolonialne čase« razmeroma zanesljivo pot v prihodnost — postal je pripadnik lokalne policije »Force publique« in se zaposlil kot pisar. Kot eden redkih »polintelektualcev« je kmalu postal glavni pisar v glavnem stanu policije, se začel ukvarjati z novinarstvom, bil urednik časnika »Afriške aktualnosti«, da bi se zatek »zakopal« v politiko.

Neodvisnost Konga je Mobuta »vrgla« v sam državni vrh »mlade države. V prehodni vladi je bil državni sekretar, zatem pa ga je sloviti kongoški voditelj Lumumba povišal s položaja narednika, ki ga je dosegel v »Force publique«, v polkovnika in mu zaupal položaj načelnika generalnega štaba. Mobutu od takrat naprej neustavljivi nadaljuje svoj pohod, dobi generalne epolete in postane tretji človek Konga. »Kdor ima orožje, vlada!« je tedaj pogosto govoril in ni ostal pri besedah. Prvi upor v Shabi leta 1960 je izbral za državni udar, ki je bil uperjen predvsem proti Lumumbovi usmeritvi resnične neodvisnosti. Le pet let je vladal skupaj s Kasavabujem in Čombejem, ki sta »formalno« načelovala deželi. Leta 1965 je namreč

izvedel nov državni udar in se razglasil za »vsestranskega« voditelja. Tu bi veljalo zapisati, da je bil prvi afriški oficir, ki je prišel na oblast z državnim udarom in sploh prvi, ki je izvedel udar. Kmalu zatem, ko so bile vse vajat oblasti v njegovih rokah, je začel uredniševati proces, ki ga mnogi imenujejo zairizacija. Preimenoval je sebe, državo, mesta, reke itd. Poudarjal je namreč, da so kolonialisti Afričanom vzeli njihovo »afriško poreklo«. Toda pri preimenovanjih je »zairizacija« tudi ostala.

Mobutu vlada v najbolj mili obliki rečeno s »trdo roko« in ne izbira sredstev za to, da bi ostal na oblasti in da bi ta ostala takšna kot je — to dokazujeta tudi lansko in letošnje zunanje vojaško vmešavanje. Vihar v Shabi se je resda polegel, vendar ostaja Mobutov predsedniški stol še naprej zelo razmajan in bo tak tudi ostal, če Mobutu ne bo korenito posegel v velškansko košaro problemov, vendar ne z orožjem in vojaštvom, svojim in celo tujim...

BRANKO KASTELIC

IV. SREČANJE MLADIH SOZD SLOVENIJA LES

Okrepiti osnovne organizacije

Že ob ustanovitvi koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Slovenijales so se 1976. leta mladi dogovorili, da se bodo vsako leto srečevali na tradicionalnih srečanjih. Ta srečanja naj bi bila praviloma v maju in naj bi poleg drugega imela tudi pečat zблиževanja med posameznimi OO ZSMS in njihovimi člani. Izkoristili pa naj bi jih tudi za obračun dela, za obogatitev programa koordinacijskega sveta, za organiziranje problemskih tribun in podobno. Organizator letošnjega, že IV. tradicionalnega srečanja mladih SOZD Slovenijales je bila tovarna pohošstva Brežice.

Na programski konferenci koordinacijskega sveta so se delegati predvsem vprašali, kaj so v minulemu letu storili za krepitev OO ZSMS. Ugotovili so, da je bil koordinacijski svet ZSMS SOZD Slovenija les v sodelovanju z drugimi subjektivnimi silami tista avantgardna sila, ki se je poglobljala v vse gospodarske, samoupravne in politične probleme ter jih je preko osnovnih organizacij v posameznih organizacijah združenega dela tudi bolj ali manj uspešno razreševala.

Na konferenci so govorili tudi o pripravah na X. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije s posebnim poudarkom na vlogi koordinacijskih svetov v predkongresni aktivnosti. Opozorili so na mnoge dileme in v zvezi z družbenopolitično organiziranostjo na ravni sestavljenih organizacij združenega dela po VIII. kongresu ZSS, seveda na osnovi sprejetih dokumentov. Spremembam, ki odpravljajo nekatere intencionalizirane oblike forumskega dela in dajejo večjo težo delu in aktivnosti v temeljnih celicah političnega delovanja seveda sledi tudi ZSMS. V zvezi s tem so se delegati mladih na problemski konferenci ZSMS SOZD Slovenija les odločno opredelili, da morajo biti mladi organizirani povsod tam, kjer delajo in živijo, torej tudi na ravni sestavljene organizacije. Pri tem je še najmanj pomemben naziv oziroma oblika institucionaliziranosti. Pomembna je vsebina bodočega delovanja. Mladi so se opredelili za tako aktivnost, ki bo usmerjena predvsem v krepitev osnovnih organizacij ZSMS in ki bo zagotavljala, da ne bo več prihajalo do dvojnosti dela med osnovnimi organizacijami in koordinacijskimi sveti.

DRAGO FRLAN

TA TEDEN V ŽARIŠČU

BRIONI — Predsednik republike Josip Broz Tito se je pogovarjal s predsednikom ZIS Veselinom Djuranovičem, ki je vodil jugoslovansko delegacijo prve dni posebnega zasedanja generalne skupščine OZN o razorožitvi in delegatom posredoval Titovo poslanico, ki še vedno odmeva v svetu. Veselin Djuranović je predsednika Tita seznanil z dosedanjim potekom zasedanja ter z vsebino pogovorov, ki jih je imel z vrsto drugih državljanov med bivanjem v New Yorku.

NEW YORK — Na zasedanju v OZN so se medtem zvrstili že številni govorniki velikih in majhnih dežel in tudi ZSSR, ZDA in LR Kitajske. Poročevalci ugotavljajo, da stališča ZSSR, ZDA in drugih dežel, ki razpolagajo z jedrskimi orožjem, ne vplivajo optimizma oziroma da bolj ali manj ostajajo takšna kot so. Veliko kritik je na račun obeh velesil izrekel tudi vodja kitajske delegacije zunanji minister Huang-hua, ki je poudaril, da je poglavitna ovira razorožitvenim prizadevanjem »spodrivništvo« med velesilama, ki vodi v oboroževalno tekmo. Izredno pomemben dogodek na sežehu svetovne organizacije je bil ta teden sestanek zunanjih ministrov neuvršenih držav, ki so se dogovorili za skupna izhodišča in nastop na zasedanju. Zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec je imel med zasedanjem tudi vrsto srečanj z voditelji drugih delegacij.

WASHINGTON — Medtem ko si večina držav v OZN prizadeva najti »ključ« za razorožitev je ameriški predsednik Carter — kot v posmeh srečanju v New Yorku — na sestanku pakta NATO v Washingtonu pozval članice te vojaško-politične zveze, naj okrepijo svoje oborožene sile in se opremijo z novim orožjem kot bodo to storile Združene države Amerike.

PRAGA — Na obisku na Češkoslovaškem je sovjetska partijskovladna delegacija, ki jo vodi Leonid Brežnjev. Prvo sporočilo o pogovorih poudarja, da so med pogovori »popolnoma soglašali o vseh dvostranskih in mednarodnih vprašanjih.« Številni komentatorji so obisk Brežnjeva v Pragi ocenili kot protitež sestanku NATO v Washingtonu.

KINSHASA — Razmere v Zairu se počasi umirjajo. Po zadnjih vesteh je v največjem mestu Kolwezi v Shabi mir po zaslugi francoskih legionarjev, v drugih mestih pa skrbijo za mir belgijski padalci. Zairska vojska, kot poročajo tuje tiskovne agencije, medtem »postava«. Spočil obojih z uporniki ni. Opazovalci menijo, da so se uporniki začasno pritajili in se tako izogibajo spopadam z na moč dobro izurjenimi francoskimi in belgijskimi četami.

PEKING — Odnosi med LR Kitajsko in Vietnamom se zaradi izsejavanja Kitajcev iz Vietnam nenehno zaostnjujejo. Izbruhnil je celo incident na meddržavni meji. Vietnamski graničarji so namreč streljali na dve kitajski ladji, s katerima je skupina Kitajcev zapuščala vietnamsko ozemlje.

MADRID — Evropska javnost je z velikim zanimanjem spremljala obisk generalnega sekretarja KP Italije Enrica Berlinguerja pri španskih komunistih. Vodja italijanskih komunistov je med drugim govoril na odmevni tiskovni konferenci v Barceloni. Poudaril je, da »evrokomunizem ni gibanje, ki se postavlja po robu Sovjetski zvezi in ZDA, marveč gibanje, nastalo iz nujnosti izvrvirne poti v socializem, poti, ki je prav gotovo drugačna od sovjetske in drugih socialističnih držav.«

K. B.

Vsebina in aktualnost

Ta čas uresničujemo na Slovenskem še eno pomembno nalogo: vsebinsko — organizacijsko preoblikovanje občinskih konferenc ZK Slovenije in njihovih komitejev. Tako smo začeli dograjevati organiziranost ZK v skladu z vlogo, ki jo ima v socialističnem samoupravnom sistemu.

Seštevkvi, ki še niso dokončni, kažejo, da v organizacijskih spremembah — ko gre za številčno sestavo članov občinskih konferenc ZK Slovenije in njihovih komitejev — ravnamo v skladu s tistim, kar smo se dogovorili na seji predsedstva CK

novomeški še 15, notranjski 20 itd.), medtem ko je očitno, da je še prezagodaj za ocenjevanje vsebine. Smo pa prav gotovo na dobri poti, da dogradimo organiziranost ZK, uporabo metod in načinov delovanja, s čimer bo še bolj omogočeno uresničevanje vodilne vloge komunistov v družbi.

Sicer pa še malo in tu bo 11. kongres ZKJ. Dotlej pa, v naslednjem tednu, dveh, nameravamo tudi na Slovenskem — čeprav se nanj skrbno pripravljamo že lep čas — še veliko postoriti. Tako najprej načrtujemo razširjene seje vseh komitejev občinskih konferenc ZK Slovenije v republiki; na njih bo beseda o gradivu, pripravljenem za enajsti kongres. V teh razpravah bodo imela prednost različna vprašanja — tista pač, ki so v posamezni občini najbolj značilna oziroma aktualna, upoštevaje tudi resolucijo 8. kongresa ZK Slovenije.

Hkrati načrtujemo še drugo, prav tako v okviru vrste kongresnih priprav. Gre za devet posvetov. Pogledimo o razvoju samoupravljanja in delegatskih odnosov bodo razpravljali v Trbovljah, o razvoju, organiziranosti in usposabljanju ZK v Celju, o nalogah komunistov v razvoju izobraževanja in znanosti v Mariboru ter o idejno-političnih vprašanjih in nalogah komunistov na področju kulture pa v Ljubljani. Nadalje bo v Kranju beseda o razvoju družbene samozaščite in SLO, v Murski Sobiti o nalogah komunistov v družbenopolitičnih organizacijah s posebnim poudarkom na SZDL, v Slovenj Gradcu o uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov na stanovanjskem področju, v Novi Gorici o nekaterih vprašanjih s področja mednarodnega sodelovanja in v Novem mestu o razvoju socialističnih samoupravnih odnosov s posebnim poudarkom na dohodkovnih odnosih.

V Ljubljani, Novem mestu, Celju, Mariboru in Kopru pa so predvideni še pogovori z delegati za 11. kongres ZKJ, s čimer bo dopolnjen vsebinsko bogat mozaik dolgih in skrbnih priprav na enajsti kongres.

MARJAN KUNEJ

od sobote do sobote

Kadrovsko izpopolnjevanje

28. V.	Tudi minulo nedeljo je bilo precej prireditev, ki so potekale v več krajih Slovenije in obeležile zgodovinske dogodke revolucije. Več kot tisoč mladih je odšlo po poteh Djure Djakoviča in Nikole Hecimovića na Duh na Kozjaku, kjer so se srečali ob spomeniku obeh padlih herojev in predvojnih komunistov. V Trbovljah pa so se srečali nekdanji ukradeni otroci na svojem vsakoletnem tradicionalnem snidenju. Tudi tokrat se je zbralo nekaj čet tisto nekdanjih ukradenih otrok iz Štajerske in nekaj tisoč domačinov in pripadnikov organizacije Zveze borcev iz revirjev in drugih občin.	— V Kranju so odprli 6. sejem opreme in sredstev civilne zaščite. Na sejmju prikazuje 200 razstavljavcev svoje dosežke v proizvodnji sodobnih sredstev zaščite.	
29. V.	V Beogradu se je začel 8. kongres zveze komunistov Srbije, ki šteje danes več kot 700 tisoč članov. Po uvodnem referatu Tihomirja Vlaškalića, predsednika CK ZK Srbije, je kongres nadaljeval z delom v štirih komisijah. — Predsedstvo RK SZDL je obravnavalo nekatera kadrovska vprašanja in izvolilo za nova podpredsednika Bena Zupančiča in Vladimirja Klemenčiča.	Noivoizvoljena delegatska skupščina Slovenije se je drugič sestala na svojem zasedanju. V vseh treh zborih so obravnavali informacijo o uresničenem in predloženem programu dela skupščine v času do skupščinskega odmora. Izvolili so tudi člane vseh skupščinskih teles, predsednike in člane komisij ter odborov, ki delujejo pri posameznih zbiorih. — Kongres ZK Srbije je končal z delom, sprejel sklepni dokument in izvolil nove organe in vodstvo za prihodnja štiri leta.	
30. V.	Na 8. kongresu Srbije so nadaljevali razpravo v štirih komisijah, v kateri so oblikovali sklepne dokumente kongresa. Razprava je zajela vsa najpomembnejša družbenoekonomska vprašanja, probleme marksistične vzgoje in izobraževanja, kulture ter organiziranosti komunistov v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela. — V Ribnici so se na 32. tradicionalnem športnem prvenstvu srečali in pomerili v številnih disciplinah športniki ljubljanskega armadnega področja.	1. VI. Slovenski izvršni svet se je sestel na svoji 4. seji, na kateri je obravnaval organiziranost organov izvršnega sveta in uprave ter sprejel več tekočih ukrepov na področju kmetijstva, zaščite rastlinstva in ukrepov v živinoreji, sprejel pa je tudi predlog odloka o ustanoviteljstvu Veterinarskega zavoda Slovenije. — Predsedstvo republiške konference ZSMS je obravnavalo informacijo o nalogah in osnutku dokumentov za 10. kongres organizacije slovenske mladine. Imenovalo je tudi vodstva letošnjih mladinskih delovnih akcij. 2. VI. Republiška konferenca ZSMS je v hali Golovec v Celju podelila priznanja na srečanju najboljših slovenskih srednješolcev iz vseh slovenskih srednjih šol.	

-GOK

NAPREDEK

Tovarna asfalta — uspeh združenega dela

Uvajamo naj sodobnejšo tehnologijo za proizvodnjo asfaltnih zmesi — Nič onesnaževanja okolja

Izreden porast motorizacije in s tem v zvezi veliko povečanje prometa zahteva gradnjo vedno več novih asfaltnih cest. Da bi zadostili potrebam po asfaltu, smo se odločili za gradnjo moderne tovarne asfalta, ki bo predvidoma zadostila vsem potrebam po asfaltu v širši ljubljanski regiji za naslednjih deset let.

V povezavi s švicarsko firmo Ammann smo sprojevali nov objekt z naj sodobnejšo tehnologijo.

Tehnologija nove tovarne sloni na dveh popolnoma ločenih tehnoloških procesih: sušenju in mešanju. Kapaciteta vročih silosov je 900 t segretega agregata, pripravljene za asfaltne mešanice, katera pa se sproti dopolnjuje. Tako je mogoče kadarkoli zmešati in dobaviti eno od dvajset avtomatsko programiranih mešanic.

Problem dosedanje asfaltne baze je bil neprekinjen tehnološki proces, kar pa je povzročilo dobavo samo ene vrste asfalta v pripravljenih količinah.

Kateri so najvažnejši sestavni deli nove tovarne:

1. predozatorji
2. sušilni bobeni
3. odpraševalne naprave
4. mešalni stolpi s silosi kapacitete 800 t segrelih kamnitih agregatov

5. silosi za polnilo

6. skladišče bitumna kapacitete 400 t

7. trafopostaja

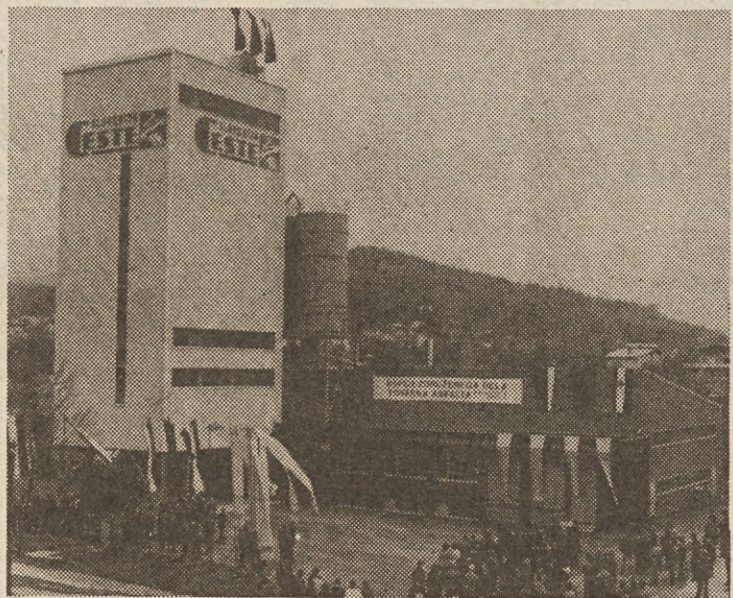
8. komandni prostor z avtomatikom.

Proizvodnja je avtomatizirana in zahteva minimalno število zaposlenih (2-3 delavce). Dvajset različnih avtomatskih programov nam omogoča širok spekter asfaltnih mešanic, ki jih kupci zahtevajo glede na tehnične pogoje vgrajevanja.

Z avtomatizacijo se je kapaciteta mešanja povečala trikratno — kar znese 300 t na h — število zaposlenih pa se je s tem zmanjšalo tudi za trikrat.

V skladu s predpisi in pogoji za varstvo okolja je tovarna opremljena z odpraševalno napravo — sistem suhega odpraševanja — katero so sprojevali in izdelali domači strokovnjaki Slovenija cest. Nadaljnji ukrep za ohranitev čistega ozračja je tudi v tem, da so ogrevalne naprave opremljene s kombiniranim plinsko oljnim grelcom. To nam bo omogočalo uporabo plina takoj po priklopu. Te naprave izključujejo onesnaževanje zraka s strupenimi žveplovimi dioksidom.

SLOVENIJA CESTE
kolektiv
 GLASILO DELAVCEV SGP SLOVENIJA CESTE

Dne 26. aprila 1978, dan pred dnevom OF in nekaj dni pred delavskim praznikom 1. majem, je delovna organizacija SGP Slovenija ceste proslavila pomembno delovno zmago — otvoritev asfaltne tovarne v Črnučah. Gre za prvo, povsem avtomatizirano tovarno asfalta v Jugoslaviji: za komandnim pultom jo bosta upravljala s pritiski na gumbe dva delavca. Asfaltna tovarna je izdelek švicarske tvrdke Ammann ter številnih domačih proizvajalcev. Odpraševalne naprave, ki bodo preprečile vsakršno onesnaževanje okolja, so izdelek Slovenija cest TOZD Mehanični obrati.

onesnaževanje zraka s strupenimi žveplovimi dioksidom.

Proizvodnja asfaltnih mešanic bo v novi tovarni krila lastne potrebe v višini dveh tretjin kapacitet, tretjina asfaltnih mešanic pa je namenjena zunanjim kupcem. Glavni odjemalci so Komunalno podjetje Ljubljana in vzdrževalne ekipe cestnih in

komunalnih podjetij.

Z novim uspehom združenega dela so Slovenija ceste napravile velik korak naprej v kvalitetni proizvodnji asfaltnih mešanic, hkrati pa so poskrbele za izboljšanje delovnih pogojev zaposlenih in življenjskih pogojev krajanov.

FELIKS PODGORŠEK

FRANC ŠERUGA, DELOVODJA

Odličje za požrtvovalnost

Odlikovan z redom dela s srebrnim vencem

Ob trideseti obletnici splošnega gradbenega podjetja Slovenija ceste je predsednik republike Tito odlikoval 59 članov kolektiva.

Med oblikovalci je tudi naš intervjuvanec, gradbeni delovodja Franc Šeruga. Razgovor je potekal na gradbišču pri novem Karloškem mostu, kjer kot delavec TOZD Visoke gradnje vodi delovne skupine pri gradnji novih cestnih priključkov.

Rojen je bil 1924. leta v Pečaricah pri Murski Soboti. Na Reki se je izučil za gradbenega delovodjo. Po opravljenih izpizitih se je zaposlil pri gradbenem podjetju »Pomurje« in preden je vstopil v naš kolektiv 1959. leta

sokih gradenj. Tako sem gradil Iskrino tovarno feritov v Sloveniji, dalje carsinsko skladišče v Novem mestu — veliko lokohalo iz težkih prefabriciranih lezobetonkih elementov.

Poseben delovni uspeh je bilo dovršitev hale »A« v Jarvski skladiščih, to je objekt 300x150 z dvema lokoma razpona 31 m, montažni izvedbi. Kako velik je ta objekt, ki je tudi podkleten, kaže v tem, da zapelje v njega vlak tovornih vagonov. Tako pripovedoval tovariš Šeruga.

Veliko delovodij mlajših generacij se je usposabljal ob njegovih strokovnih pomoči in ti danes samostojno vodijo operativno gradnjo pomembnih objektov.

Tovariš Vinko Hafner, predsednik Zveze sindikatov Slovenije, izročanje odlikovanje predsednika republike delovodji Francu Šerugi.

je bil še pri podjetju »Napredak« v Umagu.

»Prvo moje gradbišče je bilo na Šmartinski cesti v Ljubljani: upravna zgradba »Javnih skladišč«. Nikoli si nisem mislil, da bom celih enajst let vodil gradnje številnih skladiščnih in drugih objektov v tem velikem industrijskem kompleksu. Med 1959. in 1964. letom sem tudi sodeloval pri gradnji doma učencev v GIC za Bežigradom ter pri gradnji mostu čez Savo v Lazah.

Leta 1963 sem šel z ekipo 33 tesarjev in betonercv za tri mesece v Skopje na pomoč po potresu prizadetemu mestu. Tu se je izkazala solidarnost vseh gradbenih kolektivov Slovenije, ki so poslali svoje najboljše delavce in tehnične kadre, da bi sanirali stanovanjske objekte, ki se jih je še dalo rešiti, in omogočili bivanje hudo prizadetih prebivalcev glavnega mesta Makedonije.

Po povratku iz Skopja sem sodeloval na mnogih gradbiščih vi-

Lani se je srečal z zahtevno gradnjo novega Karloškega mostu; pravzaprav sodeluje pri gradnji nove Karloške ceste levi strani novega mostu Gruberjev prekop. Tu so številni podporni zidovi in podzemelj napeljav; delo ovira tudi močan avtomobilski promet. Skupno vodstvom uspešno zaključuje pomembno gradnjo, saj bo kmalu odprt promet čez novo Karloški most.

Drugo leto bo naš odlikovani že dvajseto leto v kolektivu Slovenija ceste, kjer si je z odličnim požrtvovalnostjo prislužil največje odličje.

V vsej delovni dobi je stremel za čim večjim delovnim uspehom celotnega kolektiva. Bil je aktiven član samoupravnih organov, delavske kontrole sindikalne organizacije.

Tov. Šeruga, za prejetu odlikovanje tudi naše iskrene čestitke!

Mešani pevski zbor SGP »Slovenija ceste« — Ljubljana je v dobrem letu dni obstojala imela številne nastope tudi zunaj podjetja in tudi na avstrijskem Koroškem. Vsem sodelujočim gre priznanje za vneto v širjenju kulturnih dobrin med gradbeni-

POVEDALI SO:

BRANE TESOVIK, tajnik konference sindikata

O kulturi in pevskem zboru

Čeprav je na splošno v gradbeništvu težje zaslediti organizirane amaterske kulturne skupine, moramo reči, da smo v našem podjetju lahko zadovoljni, saj uspešno delujejo recitatorska in folklorna skupina, vokalno-instrumentalni ansambel in mešani pevski zbor. Še posebno smo zadovoljni, ker so v glavnem mladi nosilci te organizirane amaterske kulturne dejavnosti v delovni organizaciji. Med številnimi nastopi v delovni organizaciji in zunaj nje bi omenil še posebno prizadeti mešane pevškega zboru, ki je bil tudi iniciator prireditve »Gradbinci praznujemo kulturni praznik«.

Naša želja je, da bi se ta akcija razmahnila in postala trajna oblika srečanj med gradbenimi podjetji, kasneje pa tudi drugih OZD (npr. Zdrušeno delo praznuje kulturni praznik).

Mešani pevski zbor šteje 45 članov: 24 žensk, 21 moških. Najmlajši je star 16, najstarejši 55. Zelo dobra je tudi poklicna struktura zbora: od delavca do direktorja. Veseli nas, da zbor sestavljajo tudi delavci iz drugih republik. Pojemo narodne in revolucionarne pesmi tako slovenske kot tudi pesmi drugih jugoslovanskih narodov, ker želimo, da bi bil naš program čim bolj jugoslovanski.

K sodelovanju vabimo tudi pevke in pevce, ki niso zaposleni v naši delovni organizaciji.

IVO PANTAR, predsednik delavskega sveta delovne organizacije

O nastopu v tujini

V letih 1966 do 1972 smo nastopali z deli v državah Bližnjega vzhoda. Ne moremo trditi, da je bil ta naš nastop uspešen, saj so nas posledice neugodnih rezultatov pestile vse do danes. Razumljivo je, da smo se zaradi teh okoliščin v preteklih letih inozemskih del v glavnem izogibali, razen manjših del v ZR Nemčiji.

Potrebe slovenskega gospodarstva kot tudi naše delovne organizacije nam narekujejo ponoven nastop pri gradnji objektov v Iraku. Za ta nastop, pri katerem smo mi zainteresirani za nizkogradenjsko dejavnost — sodelovala pa bodo praktično vsa večja slovenska gradbena in montažerska podjetja — se skrbno pripravljamo. Že v letošnjem letu nameravamo del svojih zmogljivosti zaposliti v tej nevrščeni prijateljski državi. Seveda pa bomo v ta dela šli z jasno računico in brez bank, ki bodo zagotovile vsa jamstva, tudi ne bo šlo. S temeljitimi pripravami in ob sodelovanju vseh dejavnikov, ki lahko prispevajo k uspešnemu delu v tujini, smo prepričani, da bomo opravičili svoj dober glas tudi zunaj naših meja, pri tem pa tudi prinesli v domovino normalen ostanek dohodka.

MILAN GJUD, diplomirani inženir

O desetletnem delu z umetnimi smolami

V okviru SGP Slovenija ceste deluje tudi samostojna organizacijska enota »Plastične mase«, ki z osnovno surovino — dvokomponentnimi epoksidnimi smolam — že deset let uspešno opravlja zahtevne zaščitne obloge betonskih tlakov in bazenov, namenjenih za najtežje obremenitve statične narave, kot tudi kemijskih učinkov lugov in kisljin.

Tako smo v teh desetih letih napravili preko 95.000 km tlakov, namenjenih za sačičo pred olji, maščobami, naftnimi derivati ter kisljinami v skoraj vseh panogah industrije po

vsem ozemlju naše države. Prav tako sodi v sklop naše dejavnosti tudi naprava tako imenovanih samozalivnih dekorativnih tlakov, ki na več kot 15.000 kvadratnih metrih, kot jih je bilo napravljenih do sedaj, služijo svojemu namenu v laboratorijih, v drugih specifičnih objektih.

Protikislinskih zaščitnih premazov v kanalih, bazenih ter tlakov v galvanah po vsej Jugoslaviji je bilo napravljeno nad 20.000 kvadratnih metrov. S pomočjo strokovnjakov v lastnem razvojnem laboratoriju smo uspešno osvojili posebne premaze in

AC VRHNIKA — LJUBLJANA

BARJE PREIZKUŠA ORGANIZIRANOST

Velika poraba elektrofiltrskega pepela

Avto cesto Dolgi most — Vrhnika gradijo podjetja, ki so združena v skupnost GAST, in sicer po naslednjem ključu: dve tretjini zemljskih del in manjšje objekte SGP Slovenija ceste, tretjino zemljskih del SGP Primorje, nadvoze pa GIP Gradis. Na terenu je delitev sledeča: od km 0,00 do 4,200 km in od 9,200 km pa do 12,850 s priključkom na Vrhniki gradi SGP Slovenija ceste, vmesni del od 4,200 km pa do 9,200 km gradi SGP Primorje. GIP Gradis bo zgradil nadvoze na celotni trasi.

Za naše podjetje je posebno zahteven del od 9,200 km do 12,850 km, ki poteka po težkih barjanskih tleh.

V kolektivu je že bila nazorno prikazana tehnologija del na težkih barjanskih tleh. Zaporedje faz del, ki so bile izvršene:

- polaganje pp — polsti
- nasip platojev in bočnih nasipov iz jalovine 0 do 63 mm
- gruščnati nasip za predobremenitev
- utiskavanje vertikalnih drenaž
- filter 2 do 16
- izkop barijanskih tal z odvozom
- nasip iz elektrofiltrskega pepela.

Za naše gradbišče je kritična postavka zasip z elektrofiltrskim pepelom oziroma tako imenovanim sendvič sistem in predobremenitev.

Elektrofiltrski pepel dobavljamo iz toplarn Ljubljana, Trbovlje in Šoštanj s kiperskimi prevozi — avtovlaki. Povprečna razdalja je ca. 125 km. Vsak mesec prepeljemo na tej razdalji od 12.000 do 15.000 kub. m EF pepela.

Za predobremenitev trenutno uporabljamo tampon, ki ga bomo po razbremenitvi vgradili v naslednje zaključne sloje. Ta material mora v predobremenitvi ležati najmanj leto dni, zato je datum vgraditve zelo pomemben, saj bomo lahko šele čez eno leto ta material porabili za izdelavo tampona.

Predobremenitev izvajamo v treh slojih po 50 cm, celotna debelina je 1,45 m. Predobremenitvenega materiala ne nasipavamo takoj v celotni višini: najprej potegnemo le en sloj. Po izvršenih meritvah (4 meritve v razmaku po 7 dni) in analizah rezultatov meritev usedkov in konsolidacije nasipne konstrukcije, kar traja najmanj 20 dni, se odločimo za nasipavanje drugega oziroma tretjega sloja. Obremenitev ne sme preseči kritične meje, ki povzroči porušitev terena. Ti časovni razmaki in negotovost, ali se bo posodanje umirilo ali ne, nam otežkočajo hitrejšo napredovanje izdelave predobremenitve. Po razbremenitvi v aprilu 1979. leta, bomo drobljenec uporabili za tampon in cementno stabilizacijo.

Rok dograditve AC je septembra 1979 in mislim, da je razumljivo, da hitimo s predobremenitvijo. Če za kasnjeno tukaj, potem ceste nikakor ne bo možno dokončati v postavljenem roku. Zato moramo okrepiti proizvodnjo agregatov v naši TOZD in manjkajoče količine iskati pri drugih proizvajalcih.

J. F.

SVET ZVEZE SINDIKATOV ČRNE GORE

SREDSTEV VEČ, STANOVANJ MANJ!

Neopravičeno zaostajanje glede na možnosti, tako materialne kot tehnično-kadrovške — Oktobra šesti kongres Zveze sindikatov Črne gore

Sklepi sedmega kongresa Zveze komunistov Črne gore zahtevajo od vseh družbenih dejavnikov, da stanovanjsko problematiko racionalno preučijo, kritično ocenijo in se še bolj odgovorno lotijo zidave stanovanj. O tem so razpravljali tudi na nedavni seji sveta Zveze sindikatov Črne gore.

V iskanju pravih odgovorov na mnoga vprašanja, ki so povezana z graditvijo in delitvijo stanovanj, običajno ugotavljajo, da so neurejeni premoženjsko-pravni odnosi, da so inšpekcijske službe neučinkovite in tako dalje. Po drugi strani pa imamo vedno boljše gradbeno operativno, projektantski in tehnični kadri so vse bolj sposobni in vedno več je sredstev za zidavo stanovanj.

Dolgoročni razvojni načrt Črne gore predvideva, da bi morali v letih 1976—1985 zgraditi 38 tisoč novih stanovanj. To pa seveda terja podvojitve prizadevanj ter odpravo nekaterih pomanjkljivosti, ki povzročajo zastoj v uresničevanju načrtovanega obsega graditve. Do zdaj so zgradili 5.600 stanovanj, konec leta 1977 je bilo evidentiranih skoraj 2.600 nedokončanih stanovanj, v letošnjih prvih mesecih pa so jih dogradili le 293.

Da bi uresničili obseg zidave stanovanj do konca načrtovanega obdobja, bi morali vsako leto graditi 4 tisoč stanovanj.

Samo tako bi 12 tisoč delovnih ljudi v organizacijah združenega dela le dobilo streho nad glavo. Še precej je delovnih kolektivov, ki kljub prizadevanjem niso mogli rešiti stanovanjskega problema za svoje delavce. Nekaj je takšnih, kjer na rešitev stanovanjskega problema čaka kar 50 odstotkov zaposlenih. Za ilustracijo naj navedemo, da imajo v agrokombinatu »13. jul« v Titogradu okoli 600 prošenj za dodelitev stanovanj, v ivangradski »Celulozi« 400, v gradbenem podjetju »Crna gora« v Nikšiću približno 300, v ŽTP Titograd tisoč in tako dalje. Podobno je tudi v drugih delovnih kolektivih, kar seveda opozarja na resno potrebo po izločanju znatnejših sredstev in višji ravni združevanja »stanovanjskega dinarja«.

Prispevna stopnja, ki jo izločajo delavci v Črni gori, je največja v Jugoslaviji. Zelo malo pa so pritegnili osebna sredstva delavcev za reševanje stanovanjske problematike. Tudi na tem področju bi lahko iskali rešitve skupaj z občinskimi sindikalnimi sveti, saj je stanovanjsko vprašanje eno izmed bistvenih v naši družbi.

Družbena akcija za graditev stanovanj za delavce je jasno opozorila na potrebe po usmerjenem, programirani stanovanjski zidavi. Mnoge temeljne organizacije združenega dela si zelo

prizadevajo rešiti stanovanjska vprašanja za svoje delavce z vlaganjem in izločanjem večje mase sredstev v solidarnostne sklade, za zidavo in nakup stanovanj ter podeljevanje posojil delavcem za zasebno stanovanjsko zidavo. V tem pogledu so največ dosegli v občini Titograd ter v Nikšiću, Baru, Ulcinju, Bijelem polju in Hercegovnem.

Svet zveze sindikatov Črne gore je sklenil, da se morajo sindikalne organizacije v temeljnih organizacijah združenega dela bolj zavzeti za reševanje stanovanjskih vprašanj in pa za to, da bi delavci iz neposredne proizvodnje bolj sodelovali pri ugotavljanju stanovanjskih potreb in usmerjanju dela dohodka za zidavo stanovanj.

Na seji so tudi sklenili, da bo 6. kongres Zveze sindikatov Črne gore oktobra v Titogradu.

F. KAJEVIĆ

OD PRIŠTINSKEGA DOPISNIKA: Z RAZŠIRJENE SEJE SVETA ZVEZE SINDIKATOV KOSOVA

Uskladiti normativne akte

Svet Zveze sindikatov Kosova je na zadnji razširjeni seji razpravljao o izvajanju zakona o združenem delu na področju pridobivanja in razporejanja do-

hodka ter čistega dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke. Sprejeli so tudi dogovor o enotnih temeljih za klasifikacijo poklicev, pravilnik o podeljevanju

plakete samoupravljanja Zveze sindikatov Kosova in se dogovorili o volitvah v sindikalnih organizacijah. Sprejeli so tudi merila o številu in načinu volitev delegatov ter sklenili, da bo 15. konferenca Zveze sindikatov Kosova v prvi polovici oktobra.

Sekretar sveta Svetislav Vuković je v uvodu poudaril, da je namen te seje oceniti dosežene rezultate, obenem pa opozoriti na probleme in pomanjkljivosti, ki zavirajo hitrejšo uresničevanje ter dograjevanje dohodkovnih odnosov in to z namenom, da bi določili nadaljnje akcije za čimbolj pospešeno dopolnjevanje normativnih aktov in doslednejše uresničevanje zakona o združenem delu. Da bi vse to dosegli, je potrebna večja zavzetost pri pospeševanju procesa usklajevanja normativnih aktov. Ta dejavnost je bila doslej dokaj intenzivna, zlasti pri izvajanju nalog na področju pridobivanja in delitve dohodka ter čistega dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke po delu. Opozorili pa so, da na vseh področjih niso bili doseženi enaki rezultati, saj zavzetost sindikatov in drugih subjektivnih sil ni bila izenačena.

Na razširjeni seji so posebej poudarili, da je treba razširiti obveznosti sindikatov, da bi delavci na začetku leta z načrtom določili razmerja za razporejanje čistega dohodka, in sicer za osebno in skupno porabo ter za razširitev materialne osnove dela in za rezerve.

Sklepi posebej poudarjajo, da je treba pri dokončnem razporejanju čistega dohodka v temeljni organizaciji združenega

dela izhajati iz dosežene proizvodnje in delovnih rezultatov delavcev v njihovih ter v temeljnih organizacijah, s katerimi so združili delo, sredstva storitve. Povedali so, da v nekaterih temeljnih organizacijah delovnih in sestavljenih organizacijah združenega dela sicer niso bili podpisniki vseh normativnih aktov. To pomanjkljivost bodo popravili pri usklajevanju zakonem o združenem delu. Najboljši rezultati so bili doseženi pri urejanju delitve sredstev za osebne dohodke. Pripomeli pa so, da je v nekaterih pravokotnih precej formalizma in da katere dobre rešitve niso dovolj poudarjene. Vsi normativni akti pa jih je treba z usklajevanjem in boljšimi dopolnili, uskladiti in godeliti delovnim ljudem, kjer so to storili, še doseže večje uspehe pri delu, storitvah povečali so tudi proizvodnjo in čistega dohoda.

Razprava je še bolj poudarila dobre rešitve, ki jih sprejeli v nekaterih delovnih in temeljnih organizacijah. Na seji so tudi izmenjali izkušnje, so si jih pridobili pri nagradjenju po delu. Pri tem zlasti najučajejo »Balkan« iz Suve, »Farmakos« iz Prizrena, »Kosovo« iz Kosovske, »Bosna« iz Titovograda, »Kosovo« iz Titovograda in »Kosovo« iz Titovograda in »Kosovo« iz Titovograda.

Ugotovili pa so, da v nekaterih družbenih dejavnostih, zlasti v šolstvu in poimenovaljo stari odnose in pojmove o delitvi. Zato bi se moral vsak delavec v tem pogledu bolj zavzeti, da bi tudi v teh dejavnostih dodelili te zadeve.

T. KAJEVIĆ

ZVEZNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA JUGOSLAVIJE

Šest iniciativnih odborov

Največji in najmočnejši sindikat naj bi se preoblikoval v šest sindikatov — »Temelji za politično-organizacijsko graditev zveze sindikatov« so le izhodišče za izdelavo statutu in pravil ter jih je potrebno tako tudi razumeti

Na seji zveznega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije so razpravljali tudi o izvajanju naloz iz »temeljev za politično-organizacijsko graditev zveze sindikatov«.

Sekretar zveznega odbora Mitin Golubović je v uvodu posebno pozornost posvetil uresničevanju funkcije sindikata v temeljnih organizacijah združenega dela. Nedavna analiza o vsebini dela nekaterih osnovnih organizacij sindikata je namreč opozorila na velik formalizem pri delu, na pasivnost, na to, da delavci ne sodelujejo pri odločanju o bistvenih vprašanjih svojega družbenoekonomskega in samoupravnega položaja. Sindikat se je največ ukvarjal z delitvijo dohodka in sredstev za osebne dohodke, standardom, proizvodnjo in poslovanjem temeljnih organizacij, medtem ko je nekatera pomembna vprašanja, ki jih je sprožil zakon o združenem delu, pustil v nemar.

Zvezni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije naj bi bil v prihodnje razdeljen v 6 sindikatov: sindikate delavcev energetike in petrokemije, kemije in nekovin, proizvodnje in predelave kovin, tekstila in usnja, gozdarstva in predelave lesa ter sindikat delavcev grafične, založniško-časopisne dejavnosti in sredstev javnega obveščanja.

Na seji so sprejeli sklep o ustanovitvi šestih iniciativnih odborov za organiziranje zveznih od-

borov sindikata delavcev v teh dejavnostih. Ti odbori naj bi do sredine julija pripravili predloge pravil o delu, z republičnimi in pokrajinskimi odbori pa se morajo dogovoriti o strukturi.

Ali bo na ravni Jugoslavije

ustanovljenih vseh 6 odborov, je odvisno od tega, ali bo večina republik in pokrajin imela določeni sindikat.

Kljub vsem navedenim pripombam so ugotovili, da »temelji

za politično-organizacijsko graditev zveze sindikatov« niso dokument trajne vrednosti, temveč samo izhodišče za izdelavo statutu in pravil in da jih je treba tako razumeti in tudi podpreti.

G. A.

Združena sredstva najmanjša

Nizka akumulativnost našega gospodarstva in slaba reproduktivna sposobnost je eden izmed pojavov, ki povzročajo skrb našim gospodarskim strokovnjakom. Ko je na osmem kongresu ZK Hrvaške o tem govoril Dragomir Vojnić, je navedel tudi vrsto podatkov, ki zaslužijo pozornost.

Ta naš ugledni ekonomist je ugotovil, da je leta 1976 največja panožna stopnja akumulativnosti dosegla 4,7 odstotka, najnižja pa je bila negativna celo za 4,4 odstotka (v železniškem prometu). Izmed 19 industrijskih panog jih je tega leta samo 7 ustvarilo neto akumulacijo, medtem ko so bile v preostalih izgube večje od izločanja za poslovni sklad. Pravzaprav je v gospodarstvu kot celoti le 10,7 odstotka zaposlenih ustvarilo 64 odstotkov neto akumulacije.

Delež osebnih dohodkov pri ustvarjenem dohodku gospodarstva se je v zadnjih letih povečal z 41,7 na 44,6 odstotka, ob tem, da se nadaljuje trend povečevanja razponov (med panogami in regijami) za enako kvantiteto in kvaliteto dela.

Vse to škodljivo vpliva tudi na razvoj družbenih odnosov in na stabilnost gospodarstva. Zaradi majhne in v vsakem primeru nezadostne akumulativne in reprodukcijske sposobnosti gospodarstva posegamo po velikih tujih in domačih posojilih za financiranje razširjene družbene reprodukcije.

Kako je s to zadevo, najbolje kaže primer Hrvaške. Lani je za financiranje začelih in napovedanih investicij odpadlo približno 80

odstotkov za to potrebnih sredstev, praktično pa kreditov. To pomeni da so lastna in združena sredstva z značilnostmi samofinanciranja in združevanja šele peti del vrednosti investicij. Zanimivo je tudi to, da približno 40 odstotkov skupnih investicij in približno 50 odstotkov investicij v industriji in rudarstvu odpade na tuja posojila.

Najbolj čuden pa je podatek, da je v strukturi skupnih virov za financiranje razširjene družbene reprodukcije najmanjši del iz združenih sredstev — komaj 2 odstotka!

Takšna razmerja pa po sili ekonomske logike povečujejo stopnjo zadolženosti gospodarstva z vsemi škodljivimi posledicami. To med drugim otežkoča izvajanje načela, da delavci, ki so organizirani v temeljne in druge organizacije združenega dela, odločajo o vseh dejavnih družbene reprodukcije v materialni bazi (proizvodnji) in v družbeni nadgradnji.

Temelji za reševanje tega zgočega problema že obstajajo. To so predvsem določila nove ustave in zakona o združenem delu, ki pa se počasi uresničujejo. To med drugim velja za reformo bančnega sistema oziroma za prilagajanje bank združenemu delu in njegovim potrebam. Poleg tega se ponekod še zmerom spuščajo v investicije (veliko zadolževanje) za gradnjo takih tovarn in obratov, ki jih ne potrebujemo, saj jih imamo že tako in tako preveč.

V. MILJEVIĆ

POSEBNO OBVESTILO

OSNOVNIM ORGANIZACIJAM SINDIKATA, KONFERENCAM OOS V DELOVNIH ORGANIZACIJAH, PREDSEDNIKOM KOMISIJ ZA URESNIČEVANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU, POSLOVNIH ORGANIZACIJAM TOZD IN DO, STROKOVNIM DELAVCEM V DELOVNIH ORGANIZACIJAH!

Avtorizirano predavanje Romana Albrehta sindikalnim delavcem

DRUŽBENA PREOBRAZBA ODNOSOV MED DELAVCI V PROIZVODNIH IN TRGOVINSKIH ORGANIZACIJAH

bo izšlo v brošuri 5. junija 1978 — v zbirki Knjižnica SINDIKATI št. 14.

Cena brošure: 40 din. Obseg 90 strani.

Naročila sprejema TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinska 4.

Kupili pa jo boste lahko tudi v naši trgovini na Tavčarjevi ulici 5 v Ljubljani.

KULTURA MLADIH

V tretjem majskega tednu je bila v obalnih občinah s predstavi v Kopru, Izoli in Piranu zaključna prireditev Naše besede 78, na kateri se je predstavilo 16 pionirskih in mladinskih skupin — z več kot 250 nastopajočimi — s področja gledališkega, lutkovnega, literarnega, plesnega in likovnega ustvarjanja. Tako je bila tudi letošnja Naša beseda izbor zanimivih, svojstvenih in kvalitetnih rezultatov dejavnosti, ki se je v minulih mesecih predstavljala na občinskih in področnih prireditvah, s tem pa seveda predvsem pregled in priložnost za oceno dela ter začetnik nadaljnjih pedagoško-vzgojnih, mentorskih in ustvarjalnih metod kulturnega življenja mladih. Zato prireditev sama ni le kulturni prispevek mestom gostiteljem, temveč pravo delovno srečanje, ki so se ga letos še številne kot prejšnja leta udeležili tisti, ki z mladimi neposredno delajo prek vsega šolskega leta ali pa spodbujajo in vodijo njihovo dejavnost v delovnih organizacijah, krajevnih skupnostih in osnovnih organizacijah Zveze socialistične mladine Slovenije.

NAŠA BESEDA 78

Poglejmo, kaj je zanimivega prinesla letošnja zaključna prireditev praktično najbolj množične ljubiteljske kulturne dejavnosti, ki jo organizacijsko žal marsikdaj še premalo učinkovito povezuje Zveza socialistične mladine Slovenije, strokovno pa Zveza kulturnih organizacij Slovenije. S področja gledališke dejavnosti (spomnimo se, da je prav s tega področja nastala prireditev, ki zdaj vključuje vedno več smeri ustvarjanja mladih!) se je za uvod predstavila skupina osnovne organizacije ZSMS Dravograd z Dubillardovimi NAINIMI LASTOVKAMI, to je z zahtevnim, skoraj drznim sodobnim repertoarnim posegom, ki pa so ga dravograjski mladinci prikazali kot zanimiv, igralsko in režijsko ustvarjalen večer: v zasnovi ambientalnega gledališča so igrali besedilo kot sproščeno, živahno, preprosto komedijo z dovolj natančno dramaturško analizo in torej pravim poantiranjem predstave, ki govori o stiskih sodobnega človeka. Igrali so v interpretacijski uglašenosti in ritmično dosledno niansiranih pomenskih sklopih. Predstava je v marsikaterem trenutku zaživela kot pravi gledališki dogodek. Gledališko delo je bilo zastopano še z dvema pionirskima predstavama: oder pionirjev pri amaterskem gledališču Medvode je pod mentorskim in režijskim vodstvom Petra Militarova prikazal Belinovo priredbo Machadinega MALEGA STRAHU BAVBAVA, gledališki krožek PIKUD osnovne šole Ivan Cankar iz Maribora pa pod mentorskim in režijskim vodstvom Janeza Karlina Hane Januszewske TIGRA PETRA. Prva predstava je zasnovana kot programska prikaz sodobnih načel pedagoško-vzgojnega in mentorskega dela z mladimi, ki se izraža kot prehod iz otroške igre v organizirano odrsko postavitev: odlikuje jo sproščenost in neposrednost nastopajočih, ki se v igracijsko seznanjajo s sceno, kostumi, igro in dinamično režijsko postavitev. Druga pionirska predstava pa je bila pravi gledališki dogodek: pristrčna, živahna, sproščena, vendar disciplinirana predstava, domiselna in natančna v režijski postavitvi z estetsko čisto pa izredno funkcionalno sceno ter celovitega gledališkega oblikovnega izraza, ki je ob igri vseboval še petje, ples, pantomimo in akrobatiko. Mladi izvajalci so s svojo radoživostjo in naravnostjo zasluženo poželi simpatije svojih vrstnikov v dvorani.

Ob gledaliških predstavah (sem lahko štejemo še prisrčno lutkovno predstavo MKUD Pedagoškega šolskega centra iz Celja MEDVEDEK TRDOGLAVČEK — Jana Wilkowskega — v režiji Tineta Varla; ta predstava je na Naši besedi zastopala letošnje srečanje slovenskih lutkarjev, ki je bilo meseca marca v Celju) so gledališko dejavnost mladih predstavili še trije recitali: **Tudi to je pot** na poezijo Radivoja Pahorja v izvedbi Šolskega centra za blagovni promet iz Nove Gorice in v režiji Nadje Medved, IGLA SKELEČIH LET na poezijo Janeza Menarta v izvedbi Ekonomskega šolskega centra iz Celja in režiji Štefana Žvižejca ter **Zimzelen pod snegom** na poezijo NOB v izvedbi gledališkega krožka osnovne šole Veljko Vlahovič iz Celja in pod mentorskim (in režijskim) vodstvom Albine Štampe-Žmavčeve. Za recitale lahko v celoti rečemo, da so bili dovolj spretno »ugledališčen«: **Zimzelen** predvsem v pomenski figuralki, **Igla skelečih let** kot dinamičen satirični show, **Tudi to je pot** pa kot ekspresivna, angažirana predstavitev miselnega in doživljajskega sveta pesnika Radivoja Pahorja. Vendar se je tudi pokazalo, da je »ugledališčen« recitalov doseglo neko stopnjo, ki jo je očitno težko preseči, tako da uprizorjenih novosti pravzaprav nismo videli in so se zato problemi, ki jih pri postavitvah recitalov občutijo mentorji in režiserji, zelo jasno in problemsko razkrili na okrogli mizi z gledališkega področja; prav to pa daje upanje, da bo ustvarjalnost na tem področju v prihodnjem letu segla dalje.

Mladi literati iz Ajdovščine in Idrije (mentorja Ivana Slamič in Vinko Cuderman) so se predstavili z dovolj avtentičnimi izpovedmi svojega doživljajskega in razpoloženskega sveta, ki se je izražal skozi odprtost in samobitnost tudi v jezikovni strukturi. Plesna dejavnost pa je na letošnji Naši besedi prikazala izjemno širok razpon možnosti in ustvarjalnih pristopov na svojem področju, in to od primarnega seznanjanja in oblikovanja plesne izraznosti (nastop oddelka za ritmično vzgojo pri Pionirskem domu Ljubljana, mentor — koreograf Andreja Gjud) do dognane, na folklorne elemente navezane upodobitve Bele krajine Marjana Kozine (v izvedbi baletnega krožka osnovne šole Ljubljana-Vič, koreografija Tatjana Remškar), od akademsko čistega, estetizirane plesnega izraza skupine, izraznega plesa ZGBI Ljubljana (izvedli so Requiem Darijana Božiča v koreografiji Žive Kraigherjeve), do samosvojih izpovednih in oblikovnih iskanj v predstavi AKT skupine za kreativni ples pri pedagoškem šolskem centru Celje po ideji in v koreografiji Ane Vovkove.

Tri tematske okrogle mize delovnega srečanja (o gledališki, literarni in plesni dejavnosti) ter organizacijska okrogla miza so bile priložnost za odkrite pogovore o dosedanjem delu, odprtih vprašanjih in nadaljnjih možnostih. Zlasti organizacijska okrogla miza je pokazala, da bo treba v Našo besedo zajeti še druge izrazne in ustvarjalne dosežke, kar pomeni, tudi še druge smeri kulturnega delovanja mladih (klubi, folklor, sodobne glasbene skupine itd.), vse to pa seveda zastavlja vprašanje, kako organizacijsko trdnjeje povežati vse to delovanje v eni sami ali več različnih prireditvah. Predvsem pa se bo treba bolj posvetiti ne le nadaljnjemu strokovnemu razvoju, temveč tudi neposredni organizacijski povezanosti v temeljnih celicah delovanja, se pravi večji angažiranosti občinskih organizacij ZSMS do kulturnega dela na šolah, v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in kulturnih društvih.

VLADIMIR KOJANČIČ

PRVI USPEHI USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA OB DELU

VEČINA KANDIDATOV NE PRIHAJA IZ PROIZVODNJE

Podatki centra za razvoj univerze so pokazali prve uspehe akcije prijavljanja v letošnjem letu — prav tako pa tudi pomanjkljivosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti

Center za razvoj univerze pri ljubljanski univerzi je zbral in obdelal prve podatke o prijavi za vpis v prvi letnik visokošolskih ustanov v SR Sloveniji za študijsko leto 1978-79. Z objavo teh podatkov bi radi omogočili samoupravnim organom izobraževalnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti za izobraževanje in zaposlovanje, gospodarski zbornici in drugim družbenim dejavnikom učinkovito razpravo o usmerjanju v visokošolski študij in oceno akcije prijavljanja v letošnjem letu.

Novost je bila, da je bil objavljen le en razpis vpisa, ki je vseboval vse potrebne informacije o visokošolskih organizacijah, možnostih svetovanja za študente ob delu, o predvidenih terminih razpisov štipendij in za sprejem v študentske domove. Napovedane so bile omejitve vpisa na posamezne študijske smeri in podatki o posebnih pogojih in rokih za vpis. Z objavo razpisa je bil tesneje povezan informativni dan na vseh visokošolskih ustanovah tako za kandidate za redni študij kot za kandidate za študij ob delu. Izboljšalo se je tudi vključevanje sredstev javnega obveščanja.

Podatki so pokazali, da se študenti ob delu pomlajujejo, saj se je povečalo število kandidatov, ki v času izpolnjevanja obrazca niso bili zaposleni. Večinoma so bili to dijaki srednjih šol, ki so s štipendijami vezani na organizacije združenega dela. Nekaj je tudi takih, ki so trenutno brez ustreznih zaposlitve in upajo na boljše zaposlitev po končanem študiju.

Večina kandidatov ima vsaj pet let delovne dobe, približno tretjina najmanj osem (lani je bilo takih četrtnina), trideset odstotkov je bilo zaposlenih leto in manj, od tega 18 odstotkov brez delovne dobe. Podatki so pokazali tudi okoliščine, v katerih se delavci odločajo za študij. Več kot tretjina (lani le četrtnina) jih računa na dogovor in pomoč delovne organizacije, kar kaže na postopno uresničevanje načel, na katerih mora temeljiti študij ob delu. Po dogovoru, a brez pomoči, bo še vedno študirala tretjina, nekaj manj pa jih bo študiralo povsem samostojno. Takih je bilo lani kar polovica. Napredek pa je manjši pri plačevanju prispevkov. Skoraj dve tretjini kandidatov namerava plačevati šolnino iz svojega žepa. Na pomoč lahko računajo predvsem tisti kandidati, ki imajo daljšo delovno dobo.

Največ kandidatov je bilo iz kovinske industrije — 555, kar predstavlja 12 odstotkov. Sledi trgovina, družbenopolitične

skupnosti, samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije... do gostinstva in turizma, obrti, energetike, tekstilne industrije, kjer je bilo najmanj kandidatov. Ne glede na področja pa se je (kot že tolikokrat prej) pokazalo, da je večina kandidatov za študij ob delu zaposlenih v delovnih skupnostih skupnih služb in v administraciji. Ta podatek zveni dokaj nerazveseljivo, lahko pa ga razložimo, če pogledamo, kam se prijavlja največ kandidatov, če upoštevamo motivacijo, predizobrazbo in možnosti za izobraževanje glede na delovne razmere.

Zanimiva je tudi regionalna struktura. Pomembno vlogo imajo dislocirani izobraževalni centri, ki se vse bolj razvijajo v slovenskih občinah. Žal pa jih organizirajo le nekatere visokošolske organizacije — predvsem upravnih, pravnih, organizacijskih in ekonomskih področij študija. Mnogo je še belih lis na našem zemljevidu, ki kažejo, da se iz posameznih občin nihče ni prijavil za študij ob delu. Zanimiva bo primerjava teh belih lis s potrebami po strokovnjakih, jasno pa je, da o demokratizaciji dostopa do visokega šolstva ne moremo govoriti, dokler bodo te lise.

CIRIL BRAJER

Zanimanje za Titov sklad za štipendiranje mladih delavcev in študentov Jugoslavije je v letih čase močno porastlo. V letopisu so se tudi že pojavili letni razpisi. Ob tem je zanimivo, kako se je poročilo sklada za letošnje leto. Z njim se je podrobneje seznanilo tudi predsedstvo ZSJ na svoji nedavni seji v ljubljanskem Brodu. Titov sklad se je prav gotovo pojavil kot razredno solidaristična organizacija. Prav v vseh republikah in ob pokrajinah so posledno uveljavili sprejete kriterije pri dodeljevanju štipendij. Lani so bila še posebej opazna prizadevanja za osposobitev svetovnega sklada v občinah in pa v JLA.

Preko 10.000 Titovih štipendistov

Titov sklad si je z nad 250.000 članov pridobil najširšo družbeno podlago. Poročila iz republik in pokrajin govorijo o tem, da se je članstvo sklada veliko organizacij združenega dela, krajevnih združenj, interesnih skupnosti, družbenih organizacij, vseh ljudi in državljanov. Sposobni lahko rečemo, da je bilo članstvo v Titov sklad zelo številno. Bistveno povečanje članstva se je pokazalo predvsem v delovnih organizacijah. Vse več jih je, ki so se vključile za članice sklada za ves njegov delovni staž ali pa do konca življenja. Najbolj zanimivo samo primer Crvene

iz Kragujevca, kjer se je članstvo v sklad nad 17.000 članov povečalo od tega nad polovico do 10.000. Vsi svoje delovne dobe, precej jih je vključilo tudi doživljajsko. Do izteka minulega leta je bilo članstvo v skladu Titovega sklada v vseh republikah in pokrajinah 529380. Pripominjamo, da več kot 250.000 članov še niso bili urejeni dokumenti, tako da je dejansko število članov sklada bistveno večje od formalno registriranih. Dokumentacija o tem moramo vsekakor dopolniti, da je Titov sklad v Sloveniji organiziran drugače kot v drugih republikah. V Sloveniji velja splošni dogovor za štipendiranje in kreditiranje učencev in študentov, ki so ga podpisali vsi delovni dejavniki. Na osnovi tega dogovora združujejo vsi delovni dejavniki za štipendiranje. Z drugimi besedami to pomeni, da so vse delovne organizacije v Sloveniji vključile v Titovega sklada, čeprav jih še nismo nismo upoštevali v statistični evidenci članov.

Spodbudno je, da se je lani članstvo razširila materialna podlaga sklada v vseh republikah in pokrajinah in to kar na milijard starih dinarjev. Številna se bo še povečala, ko bo ustanovljena še zaostala članarina. Gre samo za članarino... Poznamo številne primere, ko v Titov sklad darila in podobno. Tako je mentor beograjske univerze pooblaščen za svoj rektorski dodatek za ves čas, ko ga bo dobival. Nekateri pisatelji so svoje avtorske honorarje prav tako odstopili v sklad. Založniška hiša »Prireditev« iz Beograda je, predvsem, trajno zapisala skladu 2 milijona avtorskih honorarjev. Častnik JLA pa je izrazil željo, da bi Titovemu skladu podaril vse svoje žene.

Je le nekaj primerov, ki kažejo na pestrost vraščanja Titovega sklada v vsakdanje življenje. Nazadnje tudi na spoznanje, da nam ni vseeno, kako in v kakšnih pogojih bo študiral naš mladi. Predvsem mladi delavci in študenti iz delavskih družin... I.T.

Mešani pevski zbor prosvetnega društva iz Podbrda v Baški grapi obstaja že dve leti, vendar je že dosegel lepe uspehe. Letos je sodeloval tudi na reviji Primorska poje, sicer pa je gost vseh občinskih revij v Tolminu in domala vseh drugih prireditvah. Vodi ga Slavica Kovač, v njem pa pojejo zvečne delavke Bača iz Podbrda in moški, zaposleni v tej tovarni in druge po Tolminkem pa celo v jeseniški železarni. Program so prilagodili svojemu poslanstvu primerno: prepevajo delovne, revolucionarne in borbene ter narodne pesmi. (Tekst in slika: M. Hožič)

Človek, delo, kultura

Pod tem naslovom je priredila TOZD REMONTNE DELAVNICE, OOOZ Železarne Jesenice, razstavo, ki je bila odprta od 19. do 31. maja. Slovesna otvoritev je bila sklenjena s krajšim kulturnim programom žirovniškega okteta, z recitacijami in pozdravnima govoroma predsednika sindikata Igorja Logarja in vodje TO Remontne delavnice Miroslava Noča.

Razstava je namreč enkratna v tem, da so dali pobudo zanjo neposredni proizvajalci, vso organizacijo pa je prevzela komisija za kulturo pri IO OOS TOZD Remontne delavnice. Enkratna je tudi v tem, da zajema več različnih področij, od likovnih del do tehničnih inovacij, kot amaterskih in profesionalnih dosežkov.

V minulem obdobju so bili na področjih tehničnih inovacij doseženi zavidljivi uspehi, kot denimo tesnila za pnevmatiko in hidravliko Viktorja Žana, ki pa ima velike težave s statusom specialista na svojem delovnem mestu. Novatorji so voljni pokazati svoje dosežke, obenem pa vsi pripominjajo, da je pot zamislili v proizvodnji še vedno zelo dolgo. Pri tehničnih inovacijah sodelujejo še: Pero Papič, Igor Logar, Janez Faletič, Anton Kobljar, Jože Pezdarnik in skupina Jožeta Pintarja. Slikarji Jože Koselj (akvarel), Pavel Lužnik (olja), Janko Korošec (olja) so tudi člani DOLIKA. Njihova likovna dela predstavljajo v glavnem krajine in se lepo dopolnjujejo z gobelini Tatjane Srpčič, Brede Stare in Olge Kuničič. Ročna dela — prti — so dela Nure Mislinove, Hasnije Rakovič, Vide Dornik, Brede Stare in Zvonka Staniča. Skulpture Viktorja Žana iz jekla lepo popestrijo razstavni prostor. Posebej moramo omeniti tudi razstavo umetniške fotografije Antona Kocjančiča, ki razstavlja 12 eksponatov.

TOMAŽ ISKRA

ŠPORTNO SREČANJE MLADIH SOZD SLOVENIJA LES

AKTIVNE TUDI ŽENSKE!

Tradicionalnega četrtega športnega srečanja mladih sestavljene organizacije združenega dela Slovenijales se je udeležilo 40 ekip oziroma kar 295 športnikov in športnic. Dan poprej, to je minuli petek, so organizirali mladi Slovenijalesa v veliki dvorani Doma JLA v Brežicah svojo redno volilno programsko konferenco koordinacijskega sveta zveze socialistične mladine, v soboto pa so se srečali še kot prijatelji — športniki.

Na brežiškem nogometnem igrišču so se moški pomerili v malem nogometu, na kegljišču v Čateških Toplicah pa so se vsi skupaj — nastopilo je tudi devet ženskih ekip — poizkusili še v kegljanju. Po zaslugi dobre udeležbe in prizadevanja organizatorja, to je kolektiva Tovarne pahištva Brežice, je srečanje mladih izredno uspelo v zadovoljstvo vseh.

Rezultati — mali nogomet: 1. Lignošper, Bosanski Novi, 2. Platana, Murska Sobota, 3. Jela, Šabac, 4. Tovarna pahištva Brežice, 5. Oprema, Izola, itd.

Kegljanje — ženske: 1. Brest Cerknica, 2. Oprema, Ul.

Izola, 3. Tovarna pahištva Brežice, 4. Alpes, Železniki, 5. LPI Idrija, itd. Med posameznicami pa so bile najuspešnejše Helena Mulec (Brest, Cerknica), Vesna Otta (Slovenijales trgovina, Ljubljana) in Mira Švigelj (Oprema, Izola).

Kegljanje — moški: 1. Tovarna pahištva Brežice, 2. Alpes, Železniki, 3. Brest, Cerknica, 4. Savinja, Celje, 5. Lesonit, Ilirska Bistrica, itd. Med posamezniki pa so podrli največ kegljev: Branko Zorič (Tovarna pahištva Brežice), Milenko Prezelj (Alpes, Železniki) in Peter Pucelj (Tovarna pahištva Brežice).

Skupna uvrstitev: 1. Tovarna pahištva Brežice, 2. Brest, Cerknica, 3. Alpes, Železniki, 4. Oprema, Izola, 5. Lignošper, Bosanski Novi, 6. LIK Kočevje, 7. Platana, Murska Sobota, 8., 9. in 10. Jela, Šabac, Savinja, Celje in Slovenijales trgovina Ljubljana, 11. Lesonit, Ilirska Bistrica, 12. LPI Idrija, 13. SVEA, Zagorje, 14. LPI, Radomlje, 15. Žičnica, Ljubljana, 16. Tovarna pahištva Trbovlje, 17. KLI Logatec in 18. Stilles, Sevnica. Ul.

ŠPORTNE IGRE UPRAVNIH DELAVCEV POMURSKIH OBČIN

Najuspešnejši predstavniki Murske Sobotice

Gostitelji Ljutomerčani so se izkazali kot dobri organizatorji

Tradicionalne športne igre upravnih delavcev vseh štirih pomurskih občin — Murske Sobotice, Gornje Radgone, Lendave in Ljutomera, katerih organizator in gostitelj je bila sindikalna organizacija skupščine občine Ljutomer, so se zaključile z zmago slavjem Sobočanov, ki so tako že drugič zapored osvojili dragoceni pokal.

Naj takoj v uvodu poudarimo, da je triumf tekmovalcev in tekmovalk iz Murske Sobotice dokaj pričljivi, predvsem pa povsem zaslužen. Že v prvi tekmovalni disciplini — kegljanju, so Sobočani dokazali, da jim nihče ni kos. Predvsem moška vrsta je izredno dobro podirala keglje in končna zmagala niti enkrat ni bila na kocki. Hušji boji so bili za ostala mesta. Ekipa Gornje Radgone, Lendave in Ljutomera so bile dokaj izenačene, zaslužen pa so bili drugi tekmovalci iz Lendave, tretje mesto so osvojili Radgončani, zadnji, četrti pa so bili domačini, predvsem zaradi izredno slabega začetka, pa tudi v finišu so močno popustili, saj jim je le en keglj manjkal za osvojitev tretjega mesta...

Mnogo težavnije delo so imele kegljavke in Murske Sobotice, saj so jim močno konkurirale za najvišje mesto Ljutomerčanke. V zaključnem delu so več uspeha, predvsem pa sreče imele tekmovalke iz Murske Sobotice, ki so osvojile prvo mesto. Ljutomerčanke pa so zaostale le za en keglj...

Tekmovanje v streljanju z zračno puško je potekalo v znamenju moške in ženske ekipe Gornje Radgone. V obeh konkurencah so Radgončani pričljivo slavili in zaslužen osvojili prvo mesto.

V šahu so zopet dominirali tekmovalci iz Murske Sobotice. Dobro so se odrezali tudi šahisti iz Gornje Radgone, povsem pa so razočarali Ljutomerčani...

Zreb je določil, da se v prvem kolu tekmovalci v malem nogometu srečajo ekipe: Lendava : G. Radgona in Ljutomer : M. Sobota. Prav srečanje domačinov z Mursko Sobotico je za mnoge bilo finale, saj sta obe moštvi prikazali zares dober nogomet. Pričljiva zmagala Ljutomerčanov (4:1)

Še zdaleč ne pomeni, da so igralci Sobotice bili v podrejenem položaju, nasprotno, bili so tako rekoč enakoverden nasprotnik, toda obramba Ljutomera, kjer je izredno dobro igral Vojko Pirher, je bila nepremagljiva, napadalcu pa so bili pred vrati Sobočanov zelo spretni in iznajdljivi...

Po zmagi Lendave v srečanju z G. Radgono (4:1) sta se tako v finalnem srečanju pomerila lanskoletna finalista Ljutomer in Lendava. Po dobri

skega vratarja iz dosojene sedemmetrove...

Tudi tekmovalci iz Lendave imajo v eni disciplini osvojeno prvo mesto. Najboljši so bili v namiznem tenisu. Velike upe so gojili tudi Ljutomerčani, vendar so v finalnem srečanju morali priznati premoč in boljšo igro Lendavčanov.

Lanskoletni zmagovalci v odbojki — igralci Ljutomera tokrat niso ponovili uspeha, kar je vsekakor prese-

zila priznanje vsem nastopajočim ob enem pa željo, da s temi srečaji občine Pomurja nadaljujejo ter razvijajo še večje zblizanje in teljstvo med vsemi delavci upravnih organov...

Ko je zmagoviti, velik in lep sprejemal predsednik IS skupščine občine Murska Sobota Janko Gašpar. Dejal, da tudi na prihodnjih srečanjih domačin bodo ravno tako čani, pričakuje športen in lep vseh nastopajočih, ob enem pa se je tudi takrat pokal pripeljal njim...

Najbolj zadovoljen, predvsem srečen, je bil predsednik komisije SO Murska Sobota Gašpar. Ni in ni se mogel ločiti osvojenega pokala. O prvem povedal naslednje: »Naši tekmovalci so se dobro in z vsjo zavzetostjo pravi na te športne igre. Mislim, da smo zaslužen osvojili prvo mesto. Vsi naši tekmovalci, zares športno borili, naklonjen nam je bila tudi sreča... Želeli bodoče temu tekmovalcu postaviti še večjo pozornost, pa tudi prav bi bilo potrebno, čeprav samo za rekreacijo... Največjo ima Gašpar na račun odbojke. Brata Horvat, Zelko, Herić, Žižek in Kučan so ga navdušili v njegovem mnenju povsem zaslužen premagali Ljutomerčane v boju prvo mesto.

Pohvaliti moramo tudi dobro organizacijo in gostoljubnost Ljutomerčanov, kar koncu povedal Jože Gašpar.

Rezultati:
kegljanje (moški): 1. M. Sobota, Lendava, 3. G. Radgona, 4. Ljutomer, 5. Brest, Cerknica, 6. Savojski, 7. Ilirska Bistrica, 8. Murska Sobota, 9. Lesonit, 10. SVEA, 11. Žičnica, 12. Ljubljana, 13. Šabac, 14. Jela, 15. Celje, 16. Savinja, 17. Oprema, 18. Izola.
kegljanje (ženske): 1. Brest, Cerknica, 2. Oprema, Ul., 3. Savojski, 4. Ilirska Bistrica, 5. Murska Sobota, 6. Lesonit, 7. SVEA, 8. Žičnica, 9. Ljubljana, 10. Šabac, 11. Jela, 12. Savinja, 13. Celje, 14. Savojski, 15. Oprema, 16. Izola.
streljanje (moški): 1. G. Radgona, 2. Ljutomer, 3. M. Sobota, 4. Lendava, 5. Savojski, 6. Ilirska Bistrica, 7. Murska Sobota, 8. Lesonit, 9. SVEA, 10. Žičnica, 11. Ljubljana, 12. Šabac, 13. Jela, 14. Savojski, 15. Oprema, 16. Izola.
šah: 1. M. Sobota, 2. G. Radgona, 3. Lendava, 4. Ljutomer.

Mali nogomet: 1. Ljutomer, 2. Lendava, 3. M. Sobota, 4. G. Radgona.
Namizni tenis: 1. Lendava, 2. M. Sobota, 3. G. Radgona, 4. Ljutomer.
Odbojka: 1. M. Sobota, 2. G. Radgona, 3. G. Radgona, 4. Lendava.
Ekipno:
1. M. Sobota 25 točk, 2. Ljutomer 20, 3. G. Radgona 19, 4. Lendava 18 točk.

NIKO ŠOŠTARIČ

IDRIJA

Kolektor zmagal v občinski košarkarski ligi

V športnorekreacijskem centru v Idriji se je končal finalni del občinske košarkarske lige, v kateri je sodelovalo 8 ekip iz Idrije in Spodnje Idrije. Prvo mesto je zaslužen osvojila ekipa Kolektorja Idrija, ki je v finalni tekmi premagala ekipo Kluba idrijskih študentov z 18 koši razlike.

Rezultati finalnih tekem: Prosveta : Sp. Idrija 76:64, Sp. Idrija : Kadeti KK 66:65, Prosveta : Kadeti KK 63:62, Prejnuta : Grappa Boys 50:44, Kolektor : 4. b gimnazije 71:46, KIŠ : 4. b gimnazije 52:41, KOLEKTOR : KIŠ 72:54.

Končni vrstni red ekip: 1. Kolektor, 2. Klub idrijskih študentov, 3. 4. b gimnazije, 4. Prejnuta, 5. Grappa Boys, 6. Prosveta, 7. Sp. Idrija in 8. Kadeti KK.

Tekmovanje sta vzorno organizirala KK Idrija in komisija za šport in rekreacijo pri ZTKO Idrija, ki je tri prvouvršene ekipe nagradila s pokali, ostale ekipe pa so prejele spominske diplome.

Tekmovanje je potrdilo veliko zanimanje za košarko na Idrijskem, zato bo potrebno tudi v bodoče nadaljevati s podobnimi tekmovalni in nanje pritegniti še druge ljubitelje košarke iz šolskih ŠD, delovnih organizacij in krajevnih skupnosti.

SILVO KOVAČ

Košarkarji »Kolektorja« — zmagovalci občinske košarkarske lige
Foto: S. Kovač

ŠESTE ŠPORTNE IGRE POŠTNIH DELAVCEV SLOVENIJE

Celjani točko pred Mariborom

Na športnih igriščih v središču Pomurja in v organizaciji PTT delavcev Murske Sobotice so bile z udeležbo 556 tekmovalcev 6. letne športne igre pošt nih delavcev Slovenije. V 7 disciplinah so imeli največ uspeha tekmovalci iz Celja, ki so za točko prehiteli Mariborčane. V najzanimivejši disciplini pošt nih delavcev, hitri hoji, pa so dosegli dvojni uspeh domačini, ki so zmagali v posamični in ekipni konkurenci. Številni gostje, ki so tudi obiskali Mursko Sobotico, so bili izredno

zadovoljni z izvedbo tekmovalnja, hkrati pa so bile misli in hotenja že usmerjena v Novo Gorico, kjer bodo 7. športne igre prihodnje leto.

Rezultati — moški — mali nogomet: Murska Sobota, odbojka: Maribor, namizni tenis: Nova Gorica, kegljanje — ekipno: Koper, posamično: Rožman (N. mesto), streljanje z zračno puško, ekipno — Ljubljana, posamično: Jeran (Celje), šah: Maribor, hitra hoja, ekipno: Murska

Sobota, posamično: Lukinovič (M. Sobota).

Ženske — odbojka: Celje, namizni tenis: Maribor, kegljanje, ekipno: Koper, posamično: Kocjančič (Koper), streljanje z zračno puško — ekipno: Celje, posamično: Deželak (Celje).

SKUPNI VRSTNI RED: 1. Celje 80 točk, 2. Maribor 79, 3. Ljubljana 71, 4. Koper 64, 5. M. Sobota 52, 6. Nova Gorica 50, 7. Kranj 46, 8. Novo mesto 38, 9. Skupne službe 28, 10. Trbovlje 17 točk. TONČEK GIDER

ŠPORTNI DAN DELAVCEV GORENJA

Minula sobota, 27. maja 1978, je minila za številne delavce velenjskega Gorenja v znaku športa. Avtomobilski rally je privabil 58 dvočlanskih posadk, za množičnem trim pohodu od Velenja do vasi Gorenja pa je sodelovalo 420 ljubiteljev hoje.

Avtomobilski rally se je začel na avtobusni postaji Gorenja v Velenju s tehničnim pregledom vozil. Nato so udeleženci pisali

teste iz cestno prometnih predpisov ter se podali na 115 km dolgo vožnjo. Ko so pripeljali na vrh Slemena, jih je čakala težka naloga. Voznik in spremeljvalec sta morala določeno pot prehoditi s hoduljami. S Slemena so se spustili proti Črni na Koroškem. Tu so se udeleženci pomerili v metu pikada. Naslednja postaja je bila v športnem parku na Ravnah. Preizkusiti so morali znanje v

streljanju z zračno puško. Ko so pri Kotljah zapeljali proti Slovenj Gradcu, je čakala še ena izmed težjih nalog. To je bilo lokostrelstvo. Od Slovenj Gradca do Mislina so opravili kontrolno hitrosti. Na cilju v vasi Gorenja pa se je popoldne avtomobilski rally končal s sprejeto pomočjo voznj.

Rezultati: 1. Lamovšek Dedič 268 neg. točk, 2. Detela-Jakob 321, 3. Zagovec Jakob 335, Jan J.-Jan F. 335, 5. Marišek-Brezovšek 359.

Med tremi ženskimi posadkami sta zmagali Krašek-Plat

skan s 425 točkami. Trim pohod in avtomobilski rally sta bili osrednji športni manifestaciji, v popoldanskem delu pa so številni delavci preizkusili svoje sposobnosti še v plezanju na mlaj, v metanju pikada in streljanju z lokom. S skokom v daljino z mesta in podobnih večinah. Nekateri pa so svoje pete preizkusili na asfaltnem dvorišču keramične tovarne Gorenje v vasi Gorenja, rojstnem kraju Gorenja!

Tekst in fotografije: HINKO JERČIČ

Tako je bilo na tretji kontrolni postaji v Črni na Koroškem. Vsi vozniki so preizkusili svoje znanje (in srečo) tudi v pikadu

DR. FRANCE KRESAL: DELAVSTVO IN SINDIKALNO GIBANJE V SLOVENIJI V LETIH 1925 — 1941

Glede sindikalne enotnosti in akcijske enotnosti delavstva je tudi manifest ustanovnega kongresa KPS določal konkretne naloge: »Slovenski delavski razred predstavlja tretjino slovenskega naroda, predstavlja njegov najbolj zavedni, najbolj organizirani del. Zato nosi največjo odgovornost za bodočnost slovenskega naroda, kot mu je že naš veliki pilot in voditelj Ivan Cankar zapustil kot odkor: Na meni, na mojih plečeh, delavca proletarca leži bodočnost slovenskega naroda — proletarca.

Naloga, združiti vse sile slovenskega naroda proti nakleptom fašizma, imajo predvsem slovenski delavci. Zato se slovenski delavci ne bore enotno samo v boju za svoje delovne zahteve z akcijsko in popolno sindikalno (sindikarno) enotnostjo, temveč nastopajo enotno tudi na političnem področju. Iz njihovih vrst samih se je dvignila delavska stranka, da je delavskemu razredu potrebna politična stranka, ki bi združevala res vse delavstvo.«

oporo med delavstvom — ima 60 podružnic s 3.000 člani. Zveza društev privatnih nameščencev ima 40 podružnic z 800 člani. Še 7 drugih avtonomnih strokovnih zvez ima 40 podružnic z 2.000 člani. Razen tega obstoji v Sloveniji še 5 kulturnoprosvetnih in športnih delavskih organizacij, dalje razne vrste fašističnih in režimskih strokovnih ter »delavskih« organizacij kakor »Zveza združenih delavcev«, »Delo in eksistenca«, »Železničarska zveza«. Skratka: okoli 30.000 organiziranih delavcev v Sloveniji je razcepljenih med 14 različnih organizacij strokovne narave!

Z ustanovitvijo KPS so se slovenskim komunistom odprle nove možnosti v boju za še večjo idejno in akcijsko enotnost proletariata

»Z ustanovitvijo Komunistične stranke Slovenije se mora pričeti sistematičen in

za vsakodnevne osnovne zahteve delavstva. Začeti je treba odločno akcijo za volitve v delavske ustanove. Strokovna komisija mora začeti boj proti naraščanju draginje in za kolektivne pogodbe, kjer jih še ni. V boju za te in vse druge delavske zahteve se mora truditi, da doseže akcijsko enotnost z JSZ in NSZ.«

Za uspešen boj proti fašizmu in reakciji je bilo potrebno vzpostaviti delavsko enotno in ljudsko fronto

Delavski list je formuliral tudi definicijo, kaj je enotna in kaj ljudska fronta. »Enotna fronta je združitev delavstva, razcepljenega v razne organizacije ali neorganiziranega v skupno borbo. Enotna fronta nastaja na zahtevah, ki so vsemu delavstvu skupne: proti fašizmu, za kruh, za mir. Vedno je enotna fronta ustvarjena za borbo. Gnaila in ničvredna je tista »enotnost«, ki služi za izgovor

Resolucija, ki jo je krščansko socialistična JSZ sprejela 27. junija 1937 na občnem zboru, je poudarjala prav ta vprašanja.

Tudi Delavska pravica, sindikalno glasilo krščanskosocialistične Jugoslovanske strokovne zveze, je vsa trideseta leta zagovarjala akcijsko enotnost slovenskega delavstva ne glede na politično pripadnost. »Oni, ki so tovariši v delu, morajo biti tudi tovariši v borbi za boljšo bodočnost,« pravi Delavska pravica v 13. številki leta 1929, ko je predlagala sodelovanje. »Krščanski svetovni nazor ne sme ovirati delovanja za strokovno fronto delavstva. Nismo zato tukaj — pravi resolucija občnega zbora JSZ z dne 22. junija 1930 — da delavske vrste razbijamo, temveč, da jih držimo v močni in enotni fronti.« Za novo leto 1938 je Delavska pravica zapisala: »Delavstvo mora povsod nastopati enotno. Če se delavstvo loči po idejni pripadnosti, ima v socialnih in gospodarskih vprašanjih svoje skupne interese. Zato se mora boriti ne glede na idejno pripadnost strnjeno v enotni borbi.«

Tudi Nova pravda, glasilo narodnosocialistične Narodne strokovne zveze (NSZ), je ob ursovem kongresu leta 1938 vzpodbudno zapisala: »Enotni delavski nastop v borbi proti kapitalizmu je nujnosti, ki se mora ustvariti v najbližji prihodnosti in ki je mogoč kljub diferenciaciji delavskih orga-

finško-ruski vojni. Vendar je delavstvo razmeroma hitro premagalo prehodne načelne težave in nadaljevalo z utrjevanjem sodelovanja.

V. državna konferenca KPJ oktobra 1940 v Zagrebu je ugotovila, da brez enotnosti delavskega razreda le-ta ne more postati vodilna sila

Peta konferenca KPJ, ki je bila od 19. do 23. oktobra 1940 v Dubravi pri Zagrebu, je sindikalnemu vprašanju posvetila več pozornosti. Referat je podrobno prikazal razvoj sindikalnega gibanja, napake in blodnje KPJ v preteklosti, pojasnil je položaj delavskega razreda in analiziral sindikalne akcije, ki so bile v zadnjih letih in so imele velike ekonomske in politične uspehe. Ugotovili so, da brez vztrajnega dela komunistov v sindikatih in sicer v vseh sindikatih, kjerkoli so bili delavci, ni enotnosti niti moči delavskega razreda. Brez tega pa se partija tudi ne more uspešno boriti ne za vsakodnevne zahteve delavskega razreda, za krepitev njegovih razrednih sindikalnih organizacij, za ustanovitev odnosov enotnosti delavskega razreda v vseh podjetjih, v katerih naj se komunisti borijo za vsakodnevne zahteve in za druge pravice delavcev; odločno morajo pobijati sektaške nazore, da je treba izstopiti iz organizacij URSSJ zaradi izdajalske vloge socialnodemokratskih voditeljev v teh sindikatih; boriti se morajo tudi proti sektaštvu nekaterih komunistov, ki ne želijo sodelovanja z nerazrednimi sindikalnimi organizacijami.

Konec leta 1940 je režim prepovedal razredne sindikalne organizacije URSSJ

Konec leta 1940 je delavstvo prizadel hud udarec. 28. decembra 1940 je režim zapustil razredne sindikalne organizacije URSSJ, njeni prostori so bili zapečateni in imovina zaplenjena. To je bil tretji generalni napad kapitalističnega razreda na razredno delavsko sindikalno gibanje v Jugoslaviji. CK KPJ je ob razpustu URSSJ izdal januarja 1941 letak z naslovom »Delavec in delavkam, nameščencem, vsej mladini, članom URSSJ, HRS, JSZ, NSZ, Jugosasa itd.« V njem je pozival delavstvo v delavsko enotnost in v nadaljevanje borbe za delavske pravice. »Kapitalistični razred se bo lotil zniževanja mezd, preganjati bo začel delavske zaupnike in borbenejšee delavce v tovarnah in delavnicah. Poizkušal bo zlomiti enotnost delavstva in na ta način preprečiti boj delavstva za višje mezdne in boljše življenjske pogoje. Kapitalisti hočejo obogatiti za ceno življenja delavcev. Ta naklep moramo preprečiti. Preprečili pa ga bomo z ustanovitvijo čvrste enotnosti delavcev v tovarnah in po delavnicah. Zato nadaljujmo akcijo za obrambo pridobljenih pravic, z jamčenih s kolektivnimi pogodbami, bomo se za nove pridobitve. Skupno branim ustanove delavskih zaupnikov. Postavljamo liste delavske enotnosti in sami izvedimo volitve delavskih zaupnikov.«

Odbori delavske enotnosti so se borili za delavske pravice, med NOB pa prevzeli vlogo terenskih odborov OF v obratih.

CK KPS je ustanovil komisijo delavske enotnosti, ki so jo sestavljali znani sindikalni delavci Tomo Brejc, Tone Šušteršič in Ignac Tratar. Enake komisije so ustanovili tudi pri okrožnih komitejih KPS, kot pomožne organe partijskih komitejev. Njihova naloga je bila v odbore delavske enotnosti vključiti delavce, ki so bili prej organizirani v sedaj razpuščeni Strokovni komisiji in nadaljevati delo sindikatov, protigradinske akcije ter akcije proti vojni in proti fašističnemu režimu. V teh akcijah so sodelovali tudi aktivisti Jugoslovanske strokovne zveze, katerih vodstvo je jeseni leta 1940 sklenilo s partijo akcijski sporazum.

Boris Kidrič je v kratkem orisu razvoja OF leta 1944 napisal, da je pravilno delo v amsterdamskih (socialističnih) strokovnih organizacijah ter pravilen odnos do krščanskosocialističnega delavstva omogočil, da je KP že za časa predaprilske Jugoslavije dejansko vzpostavila enotnost delavskega razreda Slovenije.

Skoraj po vseh obratih so bili vzpostavljeni odbori delavske enotnosti, ki so se borili za delavske pravice v zadnjih dneh stare Jugoslavije, potem pa postali težišče borbe proti okupatorju. Opravljali so vlogo terenskih odborov OF v obratih, zbirali borce, ki so odhajali v partizane in nudili vsestransko pomoč narodnosvobodilnemu boju.

(KONEC)

Od enotne fronte do delavske enotnosti

»Za uspešen boj proti fašizmu in reakciji je bilo potrebno vzpostaviti delavsko enotno in ljudsko fronto — Naloga vseh sindikalnih zvez in članov je bila utrjevanje akcijske in organizacijske enotnosti delavskega razreda v boju za zaščito njegovih interesov — Brez enotnosti delavskega razreda le-ta ne bi mogel postati vodilna sila

Naloga slovenskega delavstva v družbenem in političnem življenju bi morala ustrezati njegovim vlogam v gospodarskem življenju

»Sekretar CK KPJ je v svojem pozdravu ustanovljeni KPS med drugim ugotavljal tudi to, da je Slovenija industrijsko najrazvitejša država v Jugoslaviji in da je prosto osredotočen v velikih industrijskih podjetjih. Iz tega je zaključeval: »V skladu s nalogo mora tudi vloga slovenskega delavstva v družbenem in političnem življenju ustrezati njegovim vlogam v gospodarskem življenju. Slovenski proletariati mora tvoriti hrbenjača in vodilna sila vsega demokratičnega in naprednega delavstva v Sloveniji. Ta častna in zgodovinska naloga izvira tako iz socialne strukture Slovenije kakor iz dosedanjih velike vloge slovenskega proletariata v dosedanjih družbenopolitičnih bojih Slovenije. Osnovanje KS Slovenije naj olajša in pospeši ostvaritev vsega demokratičnega delavstva v celokupnem naprednem in demokratičnem gibanju v Sloveniji.«

Slovenski proletariati je silno mnogo preprečevalo težnje kapitalistov in industrijskega razreda, da bi vrgli bremena krize na pleča delavskega razreda. Okoli 30.000 slovenskih delavcev je brezposelnih. Celotna izplačana plačila v Sloveniji je 1929. leta znašala 168 milijonov din, a 1935. leta le 60 milijonov. Slovensko delavstvo je bilo težke, toda uspešne boje za izboljšanje svojega položaja izvajalo s prizadevanjem in nenasitnih pohlepev svojih voditeljev. Od 90.000 zavarovanih delavcev jih je bilo samo 1936. leta 20.000 obsevanih v stavkovnih in tarifnih gibanjih. V letu 1936 se je udeleževalo 1936. leta 23 % tekstilnega, 51 % lesnega, 46 % stavkovnega, 23 % kovinarskega delavstva Slovenije. Od 48 stavkovnih in tarifnih gibanj v letu 1936. leta jih je bilo 38 zaključenih s ugodnimi rezultati. V večini teh stavk so delavci kot najdoslednejši bojovniki za preboj izstopili in srečnejšo bodočnost stali na glavi teh bojev.

Ugodni rezultat večine teh gospodarskih gibanj je bil omogočen izključno zaradi vztrajnega nastopa in skupne akcije vseh delavcev ne glede na politično razdrobenost in organizacijsko razcepljenost slovenskega delavstva. Ta razcepljenost Slovenskega proletariata je glavna ovira, da delavski razred v Sloveniji ne zavzame v ljudski fronti političnem življenju Slovenije onega pomena, ki mu pripada po njegovi številnosti, koncentriranosti in po njegovi vlogi v gospodarskem življenju v Sloveniji. V političnem pogledu je slovenski proletariati v glavni stvari razcepljen na komuniste, socialne delavce in krščanske socialiste. V strokovnem pogledu je ta razcepljenost še večja. Imajo v Sloveniji 13 zvez s 109 podružnicami in okoli 8000 člani. Jugoslovanska strokovna zveza — krščanski socialisti — ima 60 podružnic z 3.000 člani. Narodna strokovna zveza — iz katere poskušajo napraviti fašisti svojo

osredotočen boj za enotnost proletariata v vseh mogočih njenih oblikah: akcijska enotnost, sodelovanje sindikalnih centrov in smeri, strokovna združenja vseh strokovnih organizacij na razredni podlagi, skupni politični nastopi slovenskega delavstva, enotna fronta socialistov, krščanskih socialistov ter komunistov in končno — ustvaritev enotne skupne proletarske razredne stranke v Sloveniji.«

Ze v letih 1935 in 1936 se je delavska enotnost manifestirala v skupnih akcijah, če že formalne in organizacijske enotnosti ni bilo v sindikalnem vodstvu. Leta 1937 je napredna gibanja v razrednih sindikatih, ki so jih začeli tako uspešno voditi komunisti, začelo zavrla reakcija reformistov, ki so začeli pravo gonjo proti komunistom in zavednim delavcem, ki so se izkazali v strokovnem gibanju preteklih let. Izključevali so jih iz vodstev in celo iz sindikalnih vrst. Tako so izključili tudi Franca Leskoška, predsednika Strokovne komisije in Zveze kovinarskih delavcev Jugoslavije (SMRJ). Mnogi delavci pa so tudi sami izstopili iz ursov strokovnih organizacij in poskušali ustanoviti nove strokovne organizacije, ki so videli razdiralno delo reformistov in pravo gonjo proti zavednim delavcem, ki jo je vodilo socialistično strokovno časopisje.

Franco Leskošek je v delavskem listu objavljial članke o potrebi akcijske enotnosti vsega slovenskega delavstva

Franco Leskošek je začel 15. junija 1937 ob pomoči partije izdajati Delavski list, ki si je z vsemi silami prizadeval doseči skupnost in akcijsko enotnost vsega slovenskega delavstva. V tretji številki je 1. septembra 1937 ugotavljal, da »naše strokovno gibanje počasi propada, ker ni nobenega odločnega nastopa za delavske interese in ker ni enotnosti in demokracije v organizaciji, članstvo odpada in postaja pasivno.« Glavna naloga vsega gibanja je bila doseči sporazum med posameznimi skupinami za složno, lojalno sodelovanje v delu strokovnih organizacij. Da bi prenehala vsaka medsebojna borba in blatenje, da bi se povrnilo v organizacijo vsi tisti, ki so bili izključeni ali pa so sami izstopili, da bi v organizaciji zavladala demokracija, da bi se sporazumno izvolili vsi odbori in sporazumno sprejemali vsi važni sklepi. Leskošek je dalje pozival: »Ne iz strokovnih organizacij! Mnogi člani so v letošnjem letu iz strokovnih organizacij izstopili, ali pa ne plačujejo redno članarine (zaradi neaktivnosti, zaradi izključenja, zaradi pomanjkanja demokracije). To je velika napaka. Razredno urstvo strokovno gibanje je naše gibanje. Mesto vsakega zavednega delavca je v strokovni organizaciji. Samo z delom v strokovni organizaciji se bo organizacija izboljšala in dosegla enotnost in demokracijo. Zato ne iz strokovnih organizacij v nobenem primeru!« V naslednji številki je v članku »Jesenice naj nas učijo« nakazal akcije proti propadanju strokovnega gibanja. To je aktiviranje vsega strokovnega gibanja

za zaviranje delavskega boja, za metanje najboljših ljudi in organizacij, za razdvajanje delavstva in uničevanje strokovnega gibanja.

Enotnost nastane ali na posamezni akciji ali pa je trajna, lahko za en obrat, ali za celo pokrajino, ali za ves mednarodni proletariati, lahko je kulturna, strokovna ali politična. Vsak, bodisi najmanjši, bodisi največji nastop delavstva mora poskrbeti za ustvarjanje enotne fronte.

Ker pod enotno fronto razumemo združenje delavstva, pridejo pri nas v poštev: marksistični tabor obeh struj, krščanski socialisti in narodni socialisti. Medtem ko je enotna fronta delavska, je ljudska fronta združenje vsega delovnega ljudstva.

Ljudska fronta je v prvi vrsti zveza delavcev in srednjih slojev, predvsem kmetov. Ker pa je ta zveza naperjena proti najreakcionarnejšemu finančnemu kapitalu in njegovi fašistični diktaturi, se ji pridružuje tudi del buržoazije, ki je za ohranitev demokracije. Tako nastane široka demokratična antifašistična ljudska fronta. Ljudska fronta lahko zajame cel narod. Zato se nobena dosedanja združenje demokratske opozicije v Sloveniji ne more imenovati ljudska fronta, ampak kvečjemu njen zametek, ker v njih ni bilo večine slovenskega kmetkega ljudstva.

Ljudska fronta pri nas bi bila le tista zveza, v kateri bi bili: enotni proletariati, skupine kmetsko-delavskega gibanja (tudi »Slovenska vas«) in SLS. Brez SLS ni slovenske ljudske fronte, to si moramo zapomniti. Da pa mislimo pri tem na klerikalne kmete in tiste njihove voditelje, ki so ostali zvesti demokraciji in slovenstvu, smo enkrat že povedali. Proletariati je steber ljudske fronte. Zato je za uspešen boj proti fašizmu in reakciji in za ustvarjanje ljudske fronte povsod neobhodno potrebno vzpostaviti delavsko enotno fronto.

3. decembra 1937 je list prenehal izhajati. Akcijo za enotno fronto delavstva je nadaljeval Glas delavca, ki ga je urejal komunist Cene Štupar. Spodbujal je k akcijski enotnosti in zblizeval stališča marksistov, krščanskih socialistov in narodnih socialistov. Velik uspeh so dosegli komunisti na 4. kongresu URSSJ aprila 1938 in na kongresu SK 22. maja 1938, ki sta sprejela načelo akcijske enotnosti vseh strokovnih organizacij.

Tudi krščanski socialisti so zagovarjali akcijsko enotnost slovenskega delavstva ne glede na politično in idejno pripadnost

Leta 1937 so začeli krščanskosocialistični delavci in nekateri krščanskosocialistični intelektualci (dr. Aleš Stanovnik, dr. Jože Pokoren, dr. Marjan Breclj, dr. Miha Potočnik) izdajati svobodno glasilo Naš kovinar. Prav tako kot komunistični Delavski list se je tudi Naš kovinar boril za enotnost delavstva vseh strokovnih organizacij, ki naj v skupnih borbah pokaže vse, kar delavstvo družji in opuša vse, kar delavstvo razdvaja.

nizacij na idejni podlagi. Zakaj bi delavstvo na zunaj ne tvorilo enotne fronte, saj je vendar povezano s skupnimi interesi? Zakaj bi lomilo svoje udarne sile na ideoloških čerih, kadar je v vprašanju njihov obstanek in dobrobit njihovih družin?«

Naloga vseh sindikalnih zvez in članov je bila utrjevanje akcijske in organizacijske enotnosti delavskega razreda v boju za zaščito njegovih interesov

IV. kongres URSSJ 17. do 18. aprila 1938 v Zagrebu je že ugotavljal, »da današnji čas išče organizatorjev, ki bodo zbrali vse tvorne sile gibanja ne glede na to, kateri struji bodo pripadali, jih povezali med seboj v čvrsto, a obnem elastično celoto.« Apeliral je na vodstva posameznih strokovnih zvez, da ob stavkah stopijo v zvezo z neorganiziranim delavstvom, prevzamejo vodstvo in privedejo delavstvo v organizacijo. »Naloga vseh zvez in članov je, da utrdijo akcijsko in organizacijsko enotnost delavskega razreda kot pogoj za zaščito njegovih interesov.« Te sklepe je sprejel tudi peti kongres Strokovne komisije za Slovenijo, ki je bil 22. maja 1938. Na seji 13. in 14. septembra 1938 v Beogradu je centralna uprava Urša pooblastila svoje predsedništvo in oblastne odbore, da stopijo v zvezo z obstoječimi svobodnimi strokovnimi organizacijami vseh tendenc, kadar je vprašanje obrambe in zagotovitve svobodnega strokovnega delovanja. Pokrajinski odbori Urša so bili dolžni predlagati in sprejemati akcijsko sodelovanje z vsemi delavskimi organizacijami izven Urša, povezovati se z njimi, izmenjavati misli, poravnati različna gledališča in organizirati vzajemno sodelovanje v borbi za delavske socialno-politične ustanove in za druge akcije.

Delavsko gibanje je prišlo v letih 1937 in 1938 v novo fazo tako glede notranjega razvoja delavskih strokovnih organizacij kot zunanjih pogojev, v katerih se je razvijalo. Po sprejetju uredbe o minimalnih mezdah z dne 12. februarja 1937 in po prizadevanjih in zahtevah režimskega Jugosasa in njegovih prvakov Stojadinovića in Cvetkovića za fašizacijo vsega delavskega strokovnega gibanja in zahtevah prepovedi delovanja vseh svobodnih strokovnih organizacij leta 1938, je postalo delovanje razrednih, krščanskosocialističnih in starih narodnosocialističnih sindikatov nemogoče brez akcijske enotnosti in sodelovanja.

Partija si je prizadevala doseči akcijsko enotnost tudi z vrhovi vseh strokovnih organizacij in sredi aprila 1939 so se predsedništva vseh treh strokovnih organizacij (Strokovne komisije, Jugoslovanske strokovne zveze in Narodne strokovne zveze) združila v Osrednji strokovni odbor za Slovenijo, kot organ za medsebojno posvetovanja in koordiniranje akcij strokovnih organizacij. Načelno so sklenile, da se bodo v prihodnje borile skupno in z vsemi silami za svobodo strokovnih organizacij, za vzpostavitev samouprav v ustanove delavske zaščite in delavskega zavarovanja in da se bodo v prihodnje združevale v akcijah za izboljšanje mezd in socialne zaščite. Te sklepe in ta načela so te organizacije 14. aprila 1934 objavile v Deklaraciji slovenskim delavcem in nameščencem.

Zelo se je skalilo začetno sodelovanje ob sklenitvi pogodbe med Sovjetsko zvezo in Nemčijo, ob napadu RA na Poljsko in ob

Napačno tolmačena parola postane škodljiva

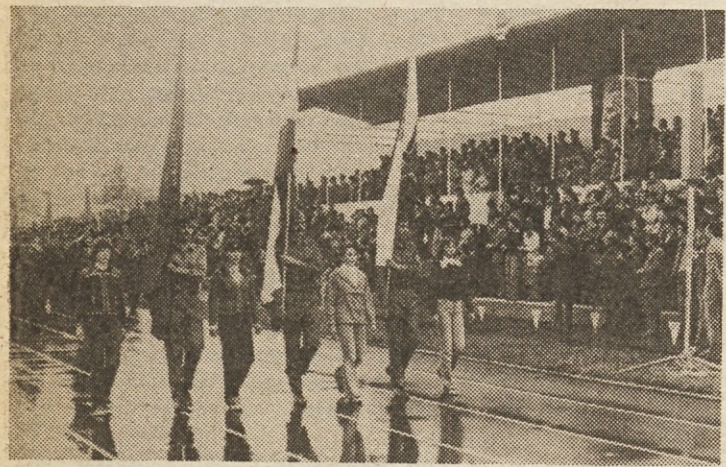
V neki tovarni so sklenili, da njihovi delavci — pevcu ne morejo iti gostovat tja in tja, ker da mora vse delati le za plan in samo za plan in da bi bilo mnogo koristneje, če bi čas, ki ga porabijo za pevske vaje in študijske sestanke, izkoristili za prostovoljno delo, za plan. Vse za plan! Samo plan! Stroj, lopata in kramp — to je geslo nekaterih. Knjiga, pesem, učenje pa potem, ko bomo plan izvršili! No ti »nekateri«, ki so zatrobili tako parolo, niso prijatelji plana! Čeprav ima ta parola na prvi občutek videz vnete želje po čimprejšnjem uresničevanju plana, da nekateri nasedejo takim »velikom« prijateljem plana in jih ni več kaj vajam, ne na študijski sestanek, je vendarle prav zaradi tega prozorno, kako napačna in

škodljiva postane taka parola za plan, če jo tako tolmačimo. In ker je škodljiva, je tudi sovražna! Že samo dejstvo, da s prvo petletko ne bomo končali plana in da bo prvi petletki sledila druga in tretja... pove in razodene vso škodljivost takih skrajnosti.

Mi pa vemo, da brez duha človekovega ne bi niti prve petletke zmogli, kajti plan ni le gospodarska baza naše borbe za socializem, v planu je tudi vse drugo zapovedno, kar nas za to borbo usposablja. S planom ne gradimo samo novih tovarn in elektrarn, s planom gradimo tudi sebe, s planom preoblikujemo tudi naša srca, naše misli, naše znanje, naš patriotizem. Najnaprednejša ideja vseh časov, ki

smo jo s Partijo na čelu v oboroženi borbi zmogovito postavili kot temelj za graditev socializma pri nas, je jedro in vsebina plana, številke plana so samo orientacijska znamenja, ki nam povedo, do kam smo prišli in koliko moramo še tvegati do popolne zmage te ideje. Plan je torej vsebina vsega našega življenja... To nalogo bomo rešili, če bomo obvladali vse sodobno znanje, če bomo znali pretvoriti idejo Partije v živo zavestno stvarnost vseh naših sil...

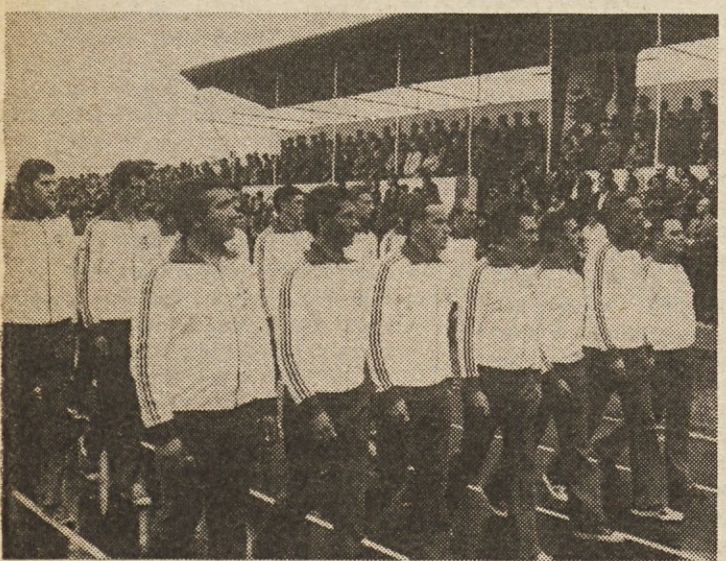
Plan je vsebina našega bojnega programa za ustvaritev socializma: tovarna in rudnik, šola in gledališče, pevski zbor in študijski krožek — vse, kar nam daje več zavesti, da ne omagamo in da smo vedno bolj zmogoviti.

33. športno prvenstvo ljubljanskega armadnega območja

S slavnostnim mimohodom vseh nastopajočih so v torek v Ribnici na Dolenjskem odprli 33. športno prvenstvo ljubljanskega armadnega območja. Pokrovitelj prvenstva je član sveta federacije Ivan Maček. V otvoritvenem govoru je načelnik štaba LAO generalpodpolkovnik Jože Ožbolt poudaril pomen športne aktivnosti v armadi, saj le dobra telesna pripravljenost krepki telesno, s tem pa tudi bojno pripravljenost vseh pripadnikov naše armade. Letošnje 33. prvenstvo LAO poteka v Ribnici in Kočevju na novo zgrajenih športnih objektih, zgrajenih s sodelovanjem armade in družbenopolitičnih skupnosti. V prihodnje bodo objekti služili tako vojakom kot občanom. To pa bo že tradicionalne odnose še razširilo in poglobilo.

Tekmovanje v Ribnici in Kočevju, kjer sodeluje šest ekip, je pravzaprav le zaključek 33. športnega prvenstva LAO, kjer so se zbrali le najboljši. V predtekmovalnih poenotah, ki so potekala v minulih mesecih, so se v razrednih športnih disciplinah pomerili prav vsi vojaki in starešine LAO. Prav to pa je tisto, kar daje tekmovanju pravi pomen.

REŠITEV NAGRADNE KRIZANKE ŠT. 19

Korespondent, italijanistka, rokavnik, Art, eremit, Ainu, tik, Nol, koma, AN, žamet, lon, žoga, Isan, HT, Alabama, As, Ana Karenina, arara, nalom, DI, ditiramb, inozemec, Ir, agrema, Abano, bog, MS, omaz, Allan, pirati, toast, ovarij, Agra, prenova.

IZŽREBANI REŠEVALCI KRIZANKE ŠT. 19

1. nagrada 200 din: Niko Hvastija, Savlje 61, 61000 Ljubljana
2. nagrada 150 din: Vinko Nared, Vodovodna n.h. 61381 Rakek
3. nagrada 100 din: Nada Ličen, Kosovelova 10, 65280 Idrija

Nagrade bomo poslali po pošti.

NAGRADNA KRIZANKA

Rešitve pošljite do 14. junija 1978 na naslov: Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pisom na ovojnici NAGRADNA KRIZANKA št.: Nagrade so: 200, 150 in 100 dinarjev.

de	PESNIŠKI UKRAS, PREIME-NOVANJE	RISAR, OPREME-VALEC, TEKSTOV	ALKALOID V CAJU	TEKMOVANE JADRNICKE	DALMAT. ŽEN. IME	BIVŠI NO- GOMETAŠ DINAMA- (KRASNODAR)	DRSALKA ROČNINA	KOČAR	NAUK O IDEJAH	4. IN 22. ČRKA A- BECEDE	MANTSI JADRANSKI OTOK	NAVAŠ- NICA ZA DELAV-
PREDSENIK REP. KONFER. SZD SR SLOVENIJE												
SLAVNA ITAL. GLEBALIŠKA (GRAVALA) (+1924)												
PARISKA PALAČA IN VRT										TOPE KRALJ		
ZADNJE PREDIVO					ASLERC							PRIMEK SREB. VLADAR STEFANA PRVOKRAVNE
NIKODJEMSK. TESSIN			JUŽNOM. KAZA VE- LUVANKA	SKALA V VODI	JAP. LUKA NA OTOLU FONŠU	MESTO V ŽRNJ. SAMOJEDI						GOSTOVAR MORA. NORV. MITELSKI
PREBI- VALEC IRAKA									BIVŠI MARIK. KOLESAR KLOBUČE PRETE			
OBLEČENA LUTKA V IZLOŽBAH												
PRVA SLOV. FILMSKA IGRALICA												
VEKANJE				MATERINA DUŠICA RIBIŠKAMPRE- ZA S SAKOM								EGGON TOMIČ
ŠVICARSKO ŽIM. ŠPORTNO LEONARDO IN ZRANILISČE									KAR JE ZADA J. JEZERO MED KANADO IN ZDA			
de	BRANKINEC ZA STO ENOT	NIKOLA TESLA DELE. TELESJA Z DOL. FUNKCIJO			GRŠKA ČRKA						KING COLE GL. MESTO ANGLIJE	
NATRIJEV KARBONAT					PREGOVOR DEJNETON GLASBEVE IESTIVICE							RIMSULI ŽBODOVINAR (GERMANIJA) (VOTILSKA)
TRATA, LIVADA												
OGULIN				ČEK. KI JE POMILOSKI PRIZ. NEŠPROJ SUKANEC								
STROJILO, ČRESLO- VINA							AVIO MOTO DRUŠTVO ŽBRAVKO PEČAR					
STAREŠA BEOGRADSKA PEVKA POPEVKA												
VRSTA PRICEŠULJE												
							ZTEZDA PREMIČ- NICA					

OBLEČENO NAMAKANJE DOLOČENIH KADROV

— Pokličite Emila, sami ne bomo prišli stvari do dna!
 — Ali res moramo do konca? Kaj, če bi se delali, kot da ni nič? poskuša ugovarjati sekretar.
 — Takšna taktika užge le enkrat, dvakrat, potem pa ne več! reče direktor poučno in prepričano. Če bi šlo za navadno nerganje, ne rečem. Ampak stroji so stali; to je zdaj dejstvo, preko katerega ne moremo, če nam je vsaj malo do časti in avtoritete. Še dobro, da ni prišlo nikomur v Ljubljani na ušesa, če so moje informacije točne. Nujno smo dolžni videti, kje so vzroki, nato pa ukrepati. Naj pride Emil!
 — Francka, pokličite tovariša Emila iz sortirnice! naroči sekretar skozi priprta vrata tajnici. — Takoj naj pride! Pa vrata zaprite, da nam ne bo vleklo po ušesih. Če se bo kdo najvil pri katerem od nas, naj počaka, smo službeno zadržani!
 Kmalu pride Emil iz sortirnice in vrti delovno kapo v rokah.
 — No, kaj ste imeli? začne direktor nervozno. — Čimbolj na kratko in tako, kot je bilo, vse po resnici!
 — Ali boste zdaj mene dajali v precep, tiste, ki so krivi...
 — Le kdo ti pravi, da si v precep- u? se začudi sekretar. — Klican si bil zato, ker si naš človek, ne pa zato, da bi te jemali v precep.
 — Situacijo bi radi dobili v roke, zato si tu! doda sindikalni. — Tak, sedi že vendar!
 Emil iz sortirnice sede in vzdih- ne: — Razumeti me morate, ni bilo uprave. Rekli so, da je samo zato

prišla na spisek za nakup stanovanj, ki ste jih odprodali, ker ste vi, kako bi že rekel, no ja, ker o vsakem vse ve in bi lahko...
 — Že dobro, že dobro! zamahne sekretar v zadregi z roko in pravi: — Ampak zaradi ene takšne, če človek prav razmisli, že niso prekinjali toka. Gotovo je bilo še kaj drugega zraven.
 — Bilo je, kako ne! So rekli, zakaj se vi primerjate po plačah z Ljubljano, nas delavce pa z občinskiimi grajzarjariji. Da bodo nekaj ljudi iz uprave slekli in namočili v kakšno mlako, če ne boste imeli več posluha za delavce. In še druge takšne stvari...
 — A tako, slekli in namočili? vzklikne sekretar ogorčeno. — Pa je to res?

lahko! Če z volkovi ne tuliš, te lahko še raztrgajo...
 — Na kakšne volkove misliš? se vznemiri sekretar.
 — Na štrajk vendar, na kaj drugega!
 — Aha! No, kako je pa bilo? Zakaj so prekinili tok?
 — Ja, več stvari je krivih. Predvsem mislim, da naši delovni ljudje, še zlasti neposredni proizvajalci, niso vedno v toku perečih družbenih premikov, kakor tudi, da...
 — Pusti to! odločno prekine Emila iz sortirnice direktor. — Ne motovili, ampak naravnost povej: so mene nasajali?
 — O, to pa ne, še malo ne!
 — Čudno, res čudno! A koga so?

— Omenili so tovarišico Emu iz...
 — Ne, ni! pohiti Emil iz sortir- nice. — Delavke so na sestanku te be- sede preklicale...
 — A kaj so priznale, da so grozi- le?
 — Da vas bodo namakale kar oblečene!
 V pisarni zavlada mučen molk. Nevhita pred viharjem.
 — Je to sploh možno v sistemu naše samoupravne... začne jecjati sekretar.
 — In to ima človek v zalvalo, ker si noč in dan prizadeva, da bi, kar zadeva plače in vse drugo...
 — Tako je, če se stihajsko uve- ljavlja uravnilovska mentaliteta, ki...
 — Lahko greš! Ti si naš človek! tebi nihče od nas ne zameri, čeprav si nam tudi ti žugal, reče direktor dobrohotno. — Nič se ne izgovar- jaj; vse vemo! Prav imaš; z volkovi je treba tulti, če nočeš, da te raztr- gajo. To nam tako ne more škoditi. Zraven pa dobro napni ušesa! Če boš videl, da gre zares, pridi narav- nost sem; vrata ti bodo vedno odpr- ta!
 — Pa premestitev, tovariš di- rektor?
 — Ja, saj res! Jutri greš v skladišče. Tovarišica Francka! zakliče direktor tajnici. — Naj Tone na- pravi inventuro in da Emilu ključec!
 — Hvala, tovariš direktor! reče hvaležno Emil iz sortirnice, si pos- aadi kapo na glavo in gre.
 Vsi gledajo za njim.
 — Dober človek! pravi sekretar.
 — Naš človek!

JANKO ŠPIČEK